

DOBŘÁ ADRESA

Z obsahu

Saarikoski

Nepraš

Payne

Murrer

Dařílková

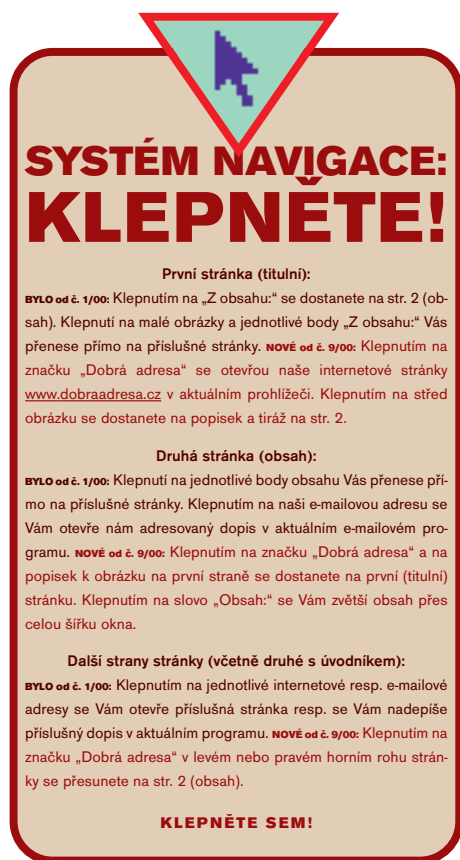

Obsah:

Josef Hiršal říkal, že je vděčný být za jediného čtenáře. Považoval jsem to za chvástání u skleničky vína, ale teď už mu rozumím. Dobrá adresa má čtenářů čtyři tisíce. Co z toho vyplývá? Nevím sám.

Pokud máte dojem, že jste tento editorial četli už v čísle květnovém, jste čtenáři pozorní.

Michal Šanda

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Wolfram

- Byl jednou jeden rozhovor... (4)**
Z antikvariátních banánovek – Naše snahy (8)
Nalezeno v knize (11)
Karel Nepraš: Rodina připravená k odjezdu (12)
Chudák paní Popelková: Pod drnem (14)
Radosti života (17)
Michal Šanda: Hurdálkova Chýše jedová čili Novinky z Prokopského údolí (18)

Niob

- Jakub Šofar: Von by ten náš kluk pořád jenom četl... (26)**
Ivo Fencel: Hrabalův neotesaný dvojník Josef Král (27)
Vladimír Novotný: Nezkolaudované románové staveniště (30)
Wagner a Liszt v Piešťanech (32)

Mangan

- Nakladatelství Academia doporučuje – Jiří Plachý, Ivo Pejčoch: Velké kriminální případy (34)**
Nakladatelství dybbuk chystá – Pentti Saarikoski: Dopis pro mou ženu (36)
Jakub Šofar: Radovan Neuwirth (1957–2016) (37)
Patrik Linhart: Non stop amok (40)
Anna Brikciusová: Každému hostii (44)
Natálie Dařílková: Život v kufru (46)
Michal Šanda: Staré básně (48)
Petr Pazdera Payne, Michal Machat: Úkazy (52)
Milan Hrabal – Literární Varnsdorf 2016 podruhé (56)

Argon

- Ewald Murrer: Seděl jsem ve svém křesle a sluneční prsty se proplétaly s prsty tmy... (68)**
Jakub Šofar: Vietnam (III) (78)

Na titulní stránce: Ewald Murrer, Cestovatel překvapený náhlým projevem tropické nemoci – výřez (k článku na str. 68)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 6, rok 2016, ročník 17. E-mail: dobraadresa@dobraadresa.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Michal Šanda. Redakce: Václav Dvořák, Štefan Švec, Jakub Tayari, Martin Vokurka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet, a. s. Časopis je excerpován Ústavem pro Českou literaturu AV ČR. ISSN 1804-963X

Foto- aktu- alita

Foto Michal Šanda

W
olfra
m

Byl jednou jeden rozhovor...

...vedl jsem ho s italským bohemistou a překladatelem Giuseppem Diernou (1954) a vyšel v sobotní příloze *Lidových novin* Orientace 13. února 2016. Tématem rozhovoru byl Diernův překlad Haškova *Švejka*, jeho studijní pobyty v Praze v osmdesátých letech, jeho přátelství s Hrabalem, vztah k Ripellinovi – a stav současné italské bohemistiky.

To poslední se stalo rozbuškou. Diernův pohled na italskou bohemistiku je totiž kritický. V rovině obecné („Dnešní italští bohemisté nemají přehled ani o tom, co se děje na grantovém poli, kde bádají, natož aby znali důkladně nějaký kontext. Jsou jen slabí bohemisté, a bohemistika potřebuje silné komparatisty Ripellinova typu“) i v rovině konkrétní („Když jsem publikoval v La Repubblica recenzi podprůměrného překladu Hrabalových Morytátů a legend docentky Cosentinové, žalovala mě k soudu. Samozřejmě prohrála“).

Reakce dotčených na sebe nedaly dlouho čekat. Následující sobotu 20. února z nich sestavil redaktor LN Josef Chuchma stránku nazvanou „Někdo v tom sporu nemluví pravdu“. Otiskl tu repliku sedmi „italských bohemistů“ (včetně docentky Cosentinové), text Jana Wiendla (ředitele Ústavu české literatury a komparistiky na pražské FF UK), stručné, respektive zkrácené reakce mé a G. Dierny – plus své úvodní slovo. Zatímco „sedm“ se pustilo do G. Dierny od á do zet („Polemizovat s rozhovorem by znamenalo komentovat skoro každou větu...“), Wiendl se na zhruba dvou normostránkách točil vlastně kolem jediného: Annalisa Cosentinová podle něj není docentka, je profesorka. A Chuchmovo „úvodní slovo“? Pisatel se v něm diskvalifikoval hned na dvojí způsob: novinářsky i lidsky.

Kdyby byl Chuchma jako novinář co k čemu, vysvětlil by autorům reakcí jasně podstatu žánru rozhovoru (který rozhodně nevyklučuje názorovou zaujatost v od-

povědích), přiznal by míru své editorské odpovědnosti za publikovaný rozhovor, a především – pokusil by se dát odpověď na otázku, kterou položil v titulku. Jenže Chuchma nezvládl nic. A kolektivní univerzitní autoritě se poslušně omluvil. Tím způsobem, že zaútočil na autora rozhovoru. Vytkl mi, že jsem jej neinformoval, že před jedenácti lety publikoval s G. Diernou podobně kritické interview Jan Nejdlý na *Portálu české literatury*, který jsem tehdy šéfredaktorsky vedl. Odtud Chuchma zřejmě usoudil na spiknutí, a v titulní otázce měl hned jasno. Ve svém „slovu“ dále anoncoval, že „spor přeneseme na Lidovky.cz...“ Dodnes (27. duben) tak neučinil. Proto tento příspěvek, proto související text G. Dierny, proto nepublikovaná „diskusní připomínka“ Vladimíra Novotného. Protože G. Dierna dává odpovědi na dopis „italských bohemistů“, omezím se na reakci J. Wiendla.

Je Annalisa Cosentinová docentkou, anebo profesorkou české literatury? Italský univerzitní systém rozlišuje dva typy profesury: professore associato a professore ordinario. Ten první odpovídá podle dokumentu „o ekvivalentnosti mezinárodních univerzitních titulů“, vydaného italským Ministerstvem školství, univerzity a výzkumu 27. ledna 2010, v českém kontextu docentuře, ten druhý profesuře. A. Cosentinová má titul professore associato. O titul řádné profesorky se ucházela třikrát (v letech 2008, 2010 a 2012) – neúspěšně. Když jsem na tuto skutečnost upozornil J. Wiendla, ve své odpovědi zpochybnil relevanci uvedeného dokumentu a na zmínku o trojím neúspěchu docentky Cosentinové v konkurzu vůbec nereagoval. Stejně tak nereagovala docentka Cosentinová, když jsem se na ni obrátil ve stejné věci.

V tom sporu někdo nemluví pravdu. Zřejmě má důvod. A kdo mlčí, souhlasí.

Upřímně řečeno, dopis „italských bohemistů“ mě moc nepřekvapuje...

...ozývají se takto pravidelně už přes dvacet let, kdykoli se objeví (můj) jiný pohled na „italskou bohemistiku“, jiný ve smyslu neoslavyný, poněkud pesimistický, beznadějný – jedním slovem: realistický. Stalo se tak již na bohemistické konferenci v roce 1995, kdy můj text nebyl zahrnut do sborníku kvůli protestům „italských bohemistů“, vyjádřeným v dopise tónem – psal V. Novotný v Tvaru – jako z padesátých let. Můj referát (jehož údajně „difamační obsah“ si lze ověřit na adrese http://www.jstor.org/stable/23466997?seq=1#ftn-page_scan_tab_contents) pak vyšel v *Lis-tech filologických*, a Alexander Stich skutečně opustil místo šéfredaktora, když většina redakce hlasovala proti jeho návrhu můj text znovu cenzurovat. Stejně tak je však pravda, že hodinu po přednesení mého referátu jsem seděl v Konviktu s Martinem Svatošem a právě profesorem Stichem, který se upřímně smál mé kruté analýze.

Poslední dopis mi však možná dává za pravdu ještě více. Podpisy pod ním připojené nám totiž říkají, kdo jsou „italští bohemisté“. Dva z nich (Esvan a Perissuttiová) se věnují lingvistice (což není totéž). Catalano a Cosentinová jsou tedy jedinými činnými bohemisty. Ostatní tři jsou už bohužel penzisté, navíc Wildová a Richterová zcela zmizely z italského kontextu – obě žijí v Čechách. Obraz „italské bohemistiky“ takto vynikne ještě lépe: tři důchodci (dlouhá léta mimo italskou univerzitu) a pouze dva skutečně literární bohemisté, tedy dosti pustá země. (Za zmínku stojí i to, že mezi sedmi „italskými bohemisty“ jsou dvě Češky a jeden Francouz, manžel české lektorky působící v Římě u p. Cosentinové.) A připočteme-li k tomu, že Richterová byla před lety manželkou p. Corduase, lze poměrně dobře postihnout rodinný kádr rozzuřených popedpisovatelů.

Z osmi normostránek interview, které se mnou vedl p. Kopáč, rozzlobily „italské

bohemisty“ pouhé čtyři řádky. Především to, že jsem byl žákem profesora Ripellina, což je však fakt snadno prokazatelný, a především mnohým z podepsaných velmi dobře známý. Na Ripellinovy přednášky jsem začal chodit v roce 1976 (nikoli 1977, jak jsem chybně vzpomněl v rozhovoru, a zavadal tak „italským bohemistům“ podnět k jásoťu nad nabídnutou neslučitelností; avšak alespoň dva z nich byli u toho, a ani pro ně by tedy nemělo být obtížné léta přepočítat). První podpis v mém indexu byl od Ripellina za zkoušku z ruské literatury (předmětem byl tehdy Majakovskij) a další rok jsem chodil na jeho fascinující přednášky o Pasternakovi. Srovnání s přednáškami z české literatury pí. Wildové bylo trapné a neúprosné (mezi studenty se proto tehdy mluvilo o „uzurpování“ stolice české literatury).

Další dilema: je pí. Cosentinová řádnou profesorkou (ordinario), nebo pouze docentkou (associato), jak tvrdím? Kolega Wiendl nemá bohužel vůbec představu o italském univerzitním systému, italští bohemisté zase předstírají, že ho neznají. Cosentinová samozřejmě řádnou profesorkou není (podle italské legislativy odpovídá „professore associato“ úrovni docenta, viz <https://it.globe.com/cs/it/docent>), jinak by se o tento titul třikrát (pětkrát je překlep, jenž mi ušel) nepokoušela – leč pokaždé bezúspěšně a s posudky, které lze označit za zdrcující. Jedna ministerská komise slavistů mluvila jednohlasně o „nedosažení úplné vědecké vyzrálosti“, další o „nedostatku jakékoli originality“, o „nedostatku metodologického základu a teoretické přípravy“, o „publicistickém rázu její produkce“, o její „neadekvátní vědecko-popularizační činnosti“. Proč podepsaní „italští bohemisté“ neposlali rozhořčený dopis i těmto třem krutým ministerským komisím? A podobně když jsem otiskl v časopise *Europa orientalis* padesátistránkovou zdrcující recenzi Catalanovy knihy o padesátých letech ([http://www.europaorientalis.it/uploads/files/2008/15.%20dier-na%20\(389-426\).pdf](http://www.europaorientalis.it/uploads/files/2008/15.%20dier-na%20(389-426).pdf)): Autor sice tenkrát hlučně a hrubě protestoval, ale konkrétně nevyvrátil ani slovo, ba naopak v českém vydání své knihy obratně a opatrně (některé) chyby opravil na základě mých postřehů, aniž by mi za to poděkoval a omluvil se mi.

Nový překlad *Švejka* do italštiny od pí. Cosentinové jsem ještě nečetl, můžu však už předem klidně říct, že bylo nepochybně snadné ho znovu překládat, když před pěti lety vyšel můj nový překlad celé knihy (já sám bych snadno přeložil do češtiny třeba i Célina, díky Anně Kareninové). Avšak když pí. Cosentinová neměla k dispozici záchranný pás dřívějšího podkladu v italštině (jako třeba v případě svých tří překladů Hrabala), výsledek byl naprosto katastrofální (viz např. recenze na její italskou verzi Morytátů a legend v *La Repubblica*: <http://ricerca.repubblica.it/repubblica/archivio/repubblica/1999/01/15/povero-hrabal-che-cosa-ti-fanno-dire.html?ref=search>). O hluboké nedostatečnosti (jak z hlediska překladu, tak komentáře) obsáhlého výboru Hrabalových textů, který Cosentinová a Corduas připravili pro „prestižní“ ediční řádu I Meridiani nakladatelství Mondadori, právě připravuji v italštině obsáhlou studii, již rád nabídnu i českému čtenáři, bude-li zájem.

Avšak problém docenta nebo řádného profesora je podstatný ještě z jiného důvodu: Řádným profesorům jsou v Itálii vyhrazena nejdůležitější rozhodování o konkrétním směřování fakulty a organizaci studií; docenti zůstávají za dveřmi – a to je důvod, proč česká kultura za takového stavu věcí nemá na italských univerzitách žádnou perspektivu dalšího rozvoje, nebo dokonce přežití, jak už uznávají i obeznámenější italští slavisté. Průkazně mluví i pouhá čísla: Zatímco bohemisté mají pouze ony dva zmíněné docenty, polonisté se mohou chlubit šesti docenty a třemi řádnými profesory (dodejme, že docent Esvan má v Neapoli asi tak čtyři studenty, zatímco rumunská literatura asi padesát; je to snad vysvětlitelné kvalitou národních literatur?). Zato bohemisté jsou hrdí na to, že jediný Ital s řádnou profesurou z české literatury (totiž autor tohoto textu), nepřednáší na žádné fakultě.

Pokud jde o mé monografie o barokní jezuitské próze, o avantgardě, o futurismu, jež ministerská komise uznala za fundované, když mi přidělila titul řádného profesora, za jejich omezeným počtem se neskrývá žádný „záhadný důvod“. Prostě většina monografií pí. Cosentinové a p. Catalana vyšla díky finanční podpoře státní univerzity, konkrétně podpoře pí. Wildové a její tehdejší katedry

české literatury (a to bez ohledu na konkrétní kvalitu děl: viz má recenze v *Europa orientalis* výše). Lze jen dodat, že by nikdo v Čechách neposuzoval Červenkovy nebo Jankovičovy práce na základě počtu jejich exemplářů. V takovém případě by nad nimi normalizátor Rzounek snadno zvítězil... A dodejme ještě, že pro docenta Corduase muselo být neskonale trapné podepsat tuto pasáž, když on sám během čtyřiceti let na benátské univerzitě nevydal jedinou monografii a bohužel ani jednoho studenta, jenž by obohatil světovou bohemistiku, a jeho „vědeckou“ produkci lze označit za v podstatě nepatrnou.

O Hrabalovi se mi mluví smutně. Nevzpomínám si, že by mne někdy vyhodil – i když by se to od něho čekat dalo – ale určitě jsem ho slyšel a viděl, jak vyhodil stařenku, která chtěla pouze autogram pro vnučku, nebo přímo Susanne Rothovou a jejího kamaráda, který nešťastně tvrdil, že se styděl za to, že je Němec. Mám doma dopis od Susanne, která mi píše (cituji zpaměti): Úkol nás, Hrabalových kamarádů, je pracovat, aby se ve světě nevědělo, že Hrabal je nemocen.

A poslední poznámka o „obávaném normalizátorovi“ Rzounkovi, mém povinném a směšném konzultantu z konce sedmdesátých let. „Italští bohemisté“ nemají patrně nejmenší smysl pro humor, je tedy nutno mluvit konkrétněji. Nuže, než se vrátil do Československa začátkem sedmdesátých let, působil Rzounek delší dobu na československém velvyslanectví v Římě, tak jako v padesátých letech pí. Wildová, a oba byli tehdy v těsném kontaktu, znali se dobře. Proto byl chudák pevně přesvědčen, že žák pí. Wildové nemůže být žádný velký literární talent ani politicky nebezpečný člověk. Bohudík se krutě mýlil: O pět let později jsem pod pseudonymem Antonio Barbato přeložil Kunderův *Žert* a pak další jeho knihy.

Giuseppe Dierna

Vážená redakce,

„papírová“ diskuse o rozhovoru Radima Kopáče s Giuseppem Diernou je sice uzavřena, snad však ještě lze aspoň ve zkratce vstupovat do „nepapírové“.

Z pohoršených reakcí italských bohemistů a ze stanoviska (některých) pražských bohemistů na jejich podporu vyplývá v podstatě jediné tvrzení či konstatování: že profesor Dierna je černou ovci italské literární bohemistiky, jak mají za to i italští jazykozpytci, i důchodci dávno již nepůsobící na tamějších univerzitách, navíc jde dílem o dvě Češky, dílem o jednoho Francouze. Proč ne, pokud si to opravdu myslí a mají pro to své důvody, ať jsou naopak oni bílými ovci. S jejich argumenty se ovšem dá polemizovat. Obvykle ale bývají za „černé ovce“ považováni právě ti, kdo na sebe ve svém oboru pozitivně upozornili. Nebo dokonce dlouhodobě pozitivně upozorňují, nezdraví však příliš u příslušných vrbiček, a v tom je kámen úrazu.

Vůbec nemám v úmyslu přeměřovat, kdo je lepší a kdo není lepší. A nechci se nikterak dotknout kupříkladu vědecké cti Sergia Corduase, a už vůbec ne jeho oboustranně prospěšných kontaktů s pražskou „fildou“. Leč také nelze popřít, že během čtyřicetiletého působení na benátské univerzitě docent Corduas, pokud vím, nevydal jedinou monografii, což také o něčem vypovídá. A to velmi „jasnou řečí“. Dovede si Jan Wiendl, kterého si v naší literární kultuře všichni vážíme, vůbec představit, že by v ÚČLK někdo působil čtyřicet let a neměl vydanou žádnou odbornou knižní práci? Nebo že by na vědeckém rokování předčítal text, který vyšel tiskem už několikrát, a navíc před drahým časem? Vzpomínám si, jak na olomoucké konferenci Sergio Corduas přečetl místo vě-

deckého referátu svůj prastarý „dopis Klímovi“. I taková je italská bohemistika. Zdrucující posudky prací pí. Consentinové se rovněž nedají přejít mlčením. Naopak z dopisu italských bohemistů (ve skutečnosti pouze dvou, zbytek se připodepsal) bohužel vyplývá, že oni vůbec neznají Diernovy knižní práce. Prý je, nebožáci, nemohou sehnat: S touto výmluvou by přece neobstál ani bakalariant. Co je to za bohemisty? Anebo si chřadnoucí italská univerzitní bohemistika opravdu může dovolit být tak bohorovná, že ji ani trochu nezajímají v Itálii obhájené a knižně vydané osobité Diernovy monografie o barokní jezuitské próze nebo o literární avantgardě? Že jde o nízkonákladové publikace, není pro vědce žádnou překážkou.

Česká literární bohemistika má ovšem také máslo na hlavě a měla by si to přiznat: Na Diernovy odborné publikace reagovala nedostatečně, až s nimi mohla klidně i polemizovat, případně na jejich závěry interpretačně navázat. Povýtce tak neučinila, tudíž je sama strůjkyní nebo spolustrůjkyní nynější falešné invektivy, že prý Dierna není coby „černá ovce“ ani v českém kontextu citován. Což je na škodu právě pro tuzemský kulturní kontext. Přitom to zdaleka neplatí jednoznačně: Stačí říct, že jeho práci citoval i Lubomír Doležel. A nejenom on. A že Dierna víc než jiní publikoval ve vědeckých časopisech i v Čechách.

Především ale nesouhlasím s redakčním závěrem, že rozhovor neměl být uveřejněn. Jsem přesvědčen, že ano a že byl nejen korektní, ale i inspirativní. Především však, jak říká Giuseppe Dierna, „realistický“. Proto připojuji i tuto snad realistickou diskusní připomínku.

Vladimír Novotný

Z antikvariátných banánovek

Časopis Naše
snahy byl
čtrnáctideník pro
zaměstnance firem
J. & F. Fejfar &
Mládek, strojní
tkalcovna Inu ve
Studenci, Česká
přádelna
a tkalcovna Inu

akc. spol. v Jilemnici a Antonín Hönig a synové,
přádelna Inu v Kalné Vodě. Vycházel sice v rozmezí
let 1926 – 1933, ale fakticky to byly pouze čtyři
ročníky 1926, 1927, 1928 a potom až 1933.

Pod titulek si vetknul heslo:
Sdružení zaměstnáním, sdružení i duchem.

Naše snahy

Píseň nad stavem

Když dílna v jasů září,
neb setmělá je šerá,
hle, stav můj hovoří
dnes právě tak jak včera.
Stav píseň známou zvučí
je rozumět té řeči,
já zřím v jeho niti
snouti se své žití

dávné železniční katastrofy ve stanici Zaječ u Břeclavi. Vadně způsobená výhybka způsobila tam srážku vlaků, při které přes 20 lidí přišlo o život a způsobena značná škoda na provozním materiálu a správa drah bude muset zaplatit náhrady do milionů jdoucích. A přeci tomu mohlo být vyrováno jediným arcím jen správným hmatem ruky.

lou manifestaci ušlechtilé myšlenky hasičské.

Jak známo, měla být tato slavnost spojena s odevzdáním nové motorové stříkačky, leč ta ještě v sobotu odpoledne nebyla dodána. Vyskytly se pochyby, když tu v hodině dvanácté objevilo se nákladní auto firmy Smejkal a očekávaný stroj přivezlo. K večeru konala se zkouška u rybníka v kruhové cihelně. Dvouproudová stříkačka nese vodu 42 m do dálky a 32 m do výšky. Odborné vysvětlení podal členům sboru montér, jenž sem přibyl z továrny.

Nedělní ráno 16. září slibovalo ustálené počasí. O půl desáté sraz byl na „Špici“, kam sjížděli se návštěvníci. Před hostincem umístěna hudba, která vítala každý došlý sbor. Dostavili se bratři z Bukoviny, Jilemnice, Karlova, Martinic, L. Olešnice, Studence a ze Žďáru, dále zavítali k nám sta-

Malé příčiny – velké následky

Zanedbávání nepatrných věcí jest úskalí, o které většina lidí narazila a pohříchu ztroskotala. Vzpomeňme jenom např. ne-

Hasičský den na Rovnáčově dne 16. t. m.

Slavnost sboru dobrovolných hasičů rovnáčovských bude se v naší paměti dlouho vy-
bavovat jako krásná vzpomínka na zdaři-

Členové sboru dobrovolných hasičů na Rovnáčově před zbrojnicí při hasičském dni dne 16. t. m. (K textu na str. 138 a 139).

rosta župy, br. Ant. Klimenta, br. Boh. Hylmar, jednatel a br. dozorce Ant. Oždián z Jilemnice. Přítomní seřadili se v impozantní průvod, který se dal s hudbou na pochod na louku velitele br. Jos. Borůvky, kde stojí nová hasičská zbrojovna. Po sešskupení kolem tribuny vyslechli potom uvítací projev starosty rovnáčovského sboru br. Jana Mládky, který na sklonku své řeči předal novou stříkačku do opatrování veliteli sboru br. Jos. Borůvkovi. Poté byla provedena stříkácká zkouška na chalupy pp. Háka a Marka a tím dopolední program slavnosti vyčerpán.

Po obědě utvořen nový průvod, který bral se od Špice po Studenci až k domu pekaře p. Karáska a odtud zpět na Rovnáčov.

Zbývající část odpoledne rychle ubíhala v radostné náladě a volné zábavě všech účastníků. Obveselení poskytovalo tančení, houpáčka, kolo štěstí, střelnice i tombola. Rozumí se samo sebou, že ústředním předmětem pozornosti návštěvníků byla nová stříkačka se 4válcovým motorem, která svým provedením každého udivovala. Pořízení tohoto nádherného stroje bylo umožněno velkomyslným darem firmy Fejfar & Mládek.

Biografy

Pořad Sokolského bia v Jilemnici pro první polovici října: 3. 10. středa „Když se trůny kácí“, 7. 10. neděle „Ztracené štěstí“, 10. 10. středa „Nemodlenec“, 14. 10. neděle „Gigolo“, 17. 10. středa „Svatební noc“.

Rozmanitosti ze světa

Němci sestrojili loď se samočinným topením, která může na moři manévrovat bez posádky a je řízena z pevniny bezdrátovou telegrafií.

V Budapešti založena byla sekta Židů věřících v Ježíše Krista a uznávajících též Nový zákon.

Na Slovanském ostrově v Praze konal se zajímavý zápas krasavic o oslnivý titul královny krásy.

Vynález obrázkového rozhlasu umožňuje, že posluchač radia v několika minutách bude mít před sebou podobizny těch, kteří právě zpívají, hrají či mluví do rozhlasu.

Připravil
Michal Šanda

Nalezeno v knize

Datum poštovního razítka.

27.4.místo 13.5.

Oznamujeme Vám, že dne .....dopoledne-odpoledne
přivezeme objednané palivo. Zařídte laskavě, aby zboží mohlo
býti převzato a zapláceno. V případě, že nebudete doma a ne-
budete moci někoho pověřiti převzetím, uvědomte nás o tom
neprodleně lístkem nebo telefonicky na č. 5489-88

Zdrží-li se naše vyřízení pro nepředvídanou okolnost, bude
Vám palivo dodáno.....

UPOZORNĚNÍ:

Při převzetí zboží žádejte ve vlastním
zájmu převážení. Účty platte laskavě
ihned při dodání.

16-6143

Zdař Bůh!

UHELNÉ SKLADY PRAHA-SMÍCHOV
obvodní prodejna pro Prahu a
Praha 6, Lidická 1

KNT 7 . 7550 - 60

W
olfra
m

Karel Nepraš: Rodina připravená k odjezdu Centrum současného umění DOX 12. 5.–17. 10. 2016

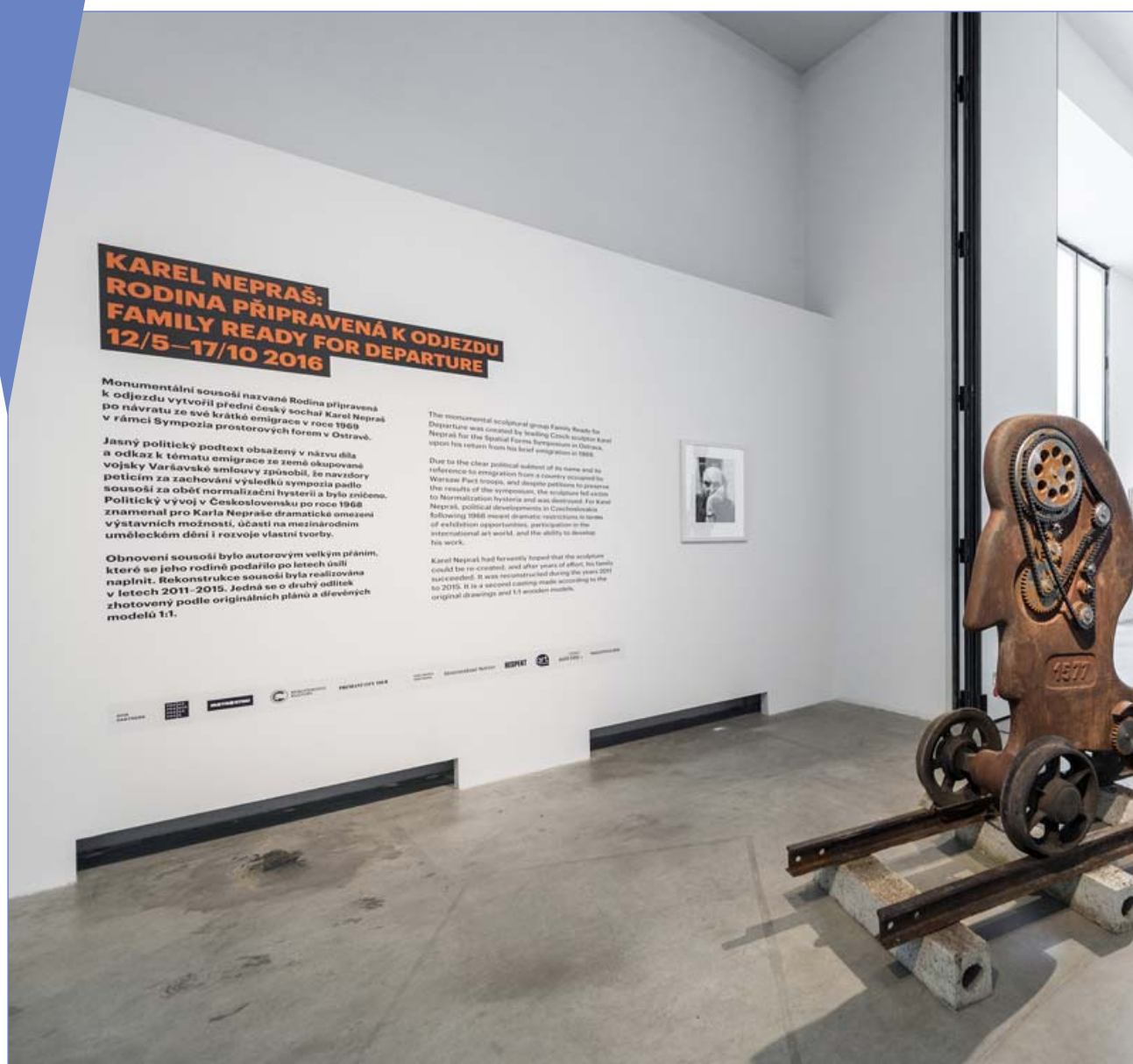

Foto Jan Ságli, copyright archiv
Galerie výtvarného umění Ostrava

V e spolupráci s rodinou umělce představuje DOX rekonstrukci monumentálního sousoší Rodina připravená k odjezdu, které autor vytvořil po návratu ze své krátké emigrace v roce 1969 v rámci Symposia prostorových forem v Ostravě. Jasný politický podtext obsažený v názvu díla a odkaz k tématu emigrace ze země okupované vojsky Varšavské smlouvy způsobil, že navzdory peticím za zachování výsledků symposia padlo sousoší za oběť normalizační hysterie a bylo zničeno. Politický vývoj v Československu po roce 1968 znamenal pro Karla Nepraše dramatické omezení výstavních možností, účasti na mezinárodním uměleckém dění i rozvoje vlastní tvorby.

Chudák paní Popelková: Pod drnem

Nastražte uši! Dlouho to vypadalo, že je s paní Popelkovou skutečně amen, nicméně nemožné se podařilo a nakladatelství Galén vydalo CD s 19 legendárními písněmi tohoto hudebního uskupení.

Chudák paní Popelková

Příběh kapely

Chudák paní Popelková

Psal se rok 1983 a do opuštěného lomu pod hvězdárnou v Ondřejově u Prahy se sjížděli tehdejší milovníci zakázaných písničkářů. Jako zázrakem se tam pořadatelům, kteří byli v tu dobu již křesťansky orientováni, podařilo prosadit festival pod širým nebem, na němž zahrály takové hvězdy jako Vladimír Merta, Dagmar Voňková, Václav Koubek nebo Petr Lutka s Emilem Pospíšilem. A mezi nimi jsem měl tu čest vystoupit i já. Byla to moje premiéra. I šinu si to takhle od pantografu z Mírošovic směrem na Ondřejov spolu s davem hudbymilovných svobodomyšlných lidiček a vtom zaslechnu tóny zobcové flétny. A už vidím i interpreta, vlasatého vousáče s divokým vzezřením Iana Andersona. Podobně i hraje. Jsem jím naprosto okouzlen a okamžitě se s ním spřátelím.

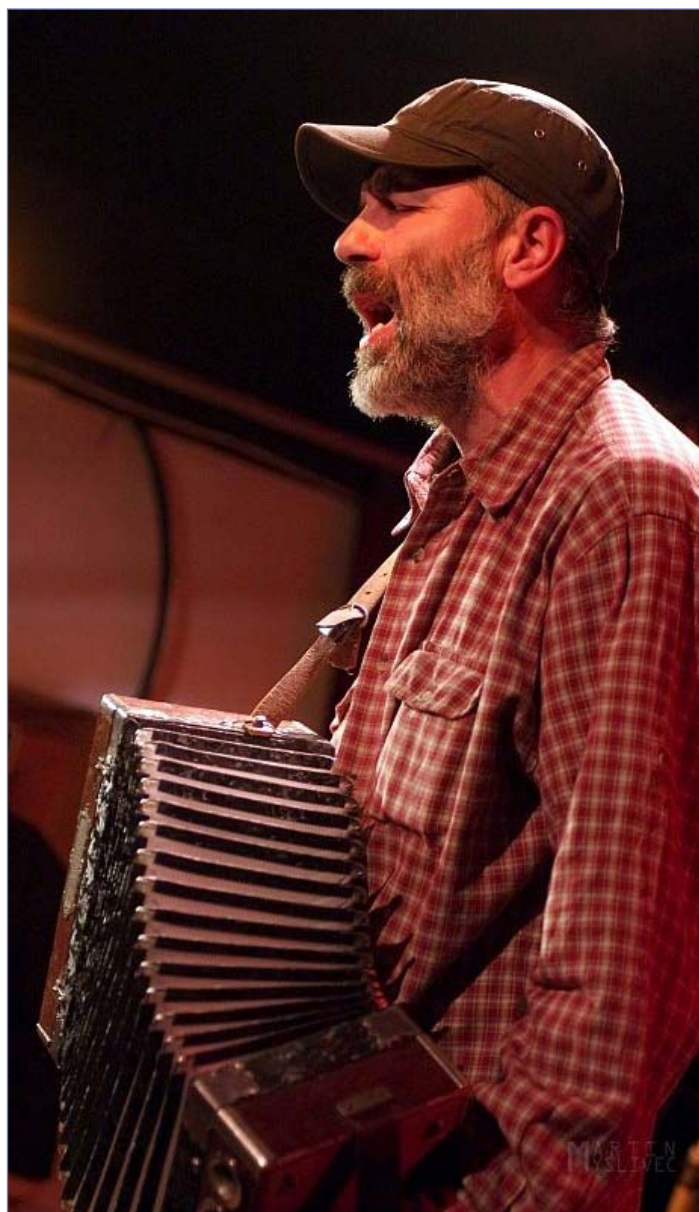
To přátelství přetrvalo až dodnes, od mého prvního setkání s Jardou Šebestou uplynulo už 32 let. Od začátku jsme si, kdykoliv jsme se náhodou potkali, slibovali, že spolu dáme něco dohromady. Ale dlouho se nic nedělo. Až někdy v roce 1987, kdy jsem někde v bazaru objevil heligonku, a Jarda podědil po sousedovi v Třešti dva saxofony, jsme začali tyto nástroje každý po svém mučit. Heligonka se saxofonem nabízela nové možnosti, jako třeba vykročit od zadumaných písní s kytarou někam do srandy. Začaly vznikat první skladby, které jsme nacvičovali u Jardy v bytě. Z té doby je také fotka na obalu naší první kazety, kterou jsme si podomácku natočili a vydali pak v jediném exempláři. Vznikla na vernisáži obrázků mé čtyřleté dcery Marušky na dvoře v Bořivojce, kde Jarda bydlel. Výstavu jí uspořádal Jarda a sám na ní i poprvé zahrál na saxofon a já na heligonku.

Na vernisáž tehdy také přišel Pavel Heřman, kterého jsem znal přes jeho ženu Zdeničku, s níž jsem kdysi hrál divadlo. Pavel byl chartista, básník, myč oken, milovník všeho, co bylo proti režimu, bohém, příležitostný opilec, undergroundák začtený do Klímy, Kafky a Bondyho zároveň, ale především nadšenec pro mé písničky. Byl jedním z prvních, kdo si je nahrával. Pamatuji se, jak doma malovali a měli jednu místnost s vysokým stropem úplně vyklizenou. Doprostřed jsme postavili štafle, na ně upevnili mikrofon a díky nádherné akustice prázdné místnosti vznikla báječná nahrávka mých prvních písní. A to právě zásluhou Pavlova nadšení pro písničky a kotoučový magnetofon. První nahrávky naší kapely zase pouštěl opilcům, které nad ránem potkal v hotelu Kriváň. Dotáhl je domů a pustil jim ten náš rámus, k velké radosti své drahé Zdeničky, která pak musela dělat vyhazovače. Ovlivnil tak nejednoho začínajícího muzikanta. Kdoví, zda by dnes existovala skupina Pláče kočka, kdy-

by její kapelník kdysi v nočních hodinách nenavštívil Pavlův byt v Legerově ulici.

Vystihnout Pavla se žádnou příhodou samozřejmě nedá, pouštěl se do všeho možného, kromě nahrávání a psaní i do malování, focení, vytvářel třeba i surrealistické filmy, v nichž hlavní roli hrál trpaslík. Ale jedna charakteristika ho vystihovala docela, absolutně postrádal cit pro rytmus. Do bicích mlátil hlava nehlava. Co mu však chybělo na technice, doháněl svým vzezřením. Jeho forma bubnování naprosto převýšila obsah. Sváťa Karásek ho nazýval vizuálním bubeníkem. Pro nás to tehdy byl ideální člen kapely, ve které jeden neumí na heligonku a druhý se trápí se saxofonem. K jeho vstupu do muzikantských kruhů došlo

Karel Vepřek

právě na té vernisáži Maruščiných kreseb. Pamatuji si to jako dnes. Přišli jsme po ní k Jardovi do bytu a tu se ukázalo, že je zde odložená souprava bicích jednoho Jardova kamaráda, jemuž se přezdívalo Matkin. No a tak se Pavel chopil paliček a začal nás jen tak z legrace doprovázet. U té legrace pak zůstal celých patnáct let. Až do rozpadu Pozdravpámbu i Popelkové.

Kdo vymyslel název kapely, který jsme pak začali používat pro veřejná vystoupení, jichž nebylo mnoho, vlastně nikdo neví. Během zkoušky v Jardově bytě, sousedícím přes dvůr s bytem paní Popelkové, někdo pronesl památnou větu: „Chudák paní Popelková...“

A ta naši hudbu plně vystihovala. Název kapely byl na světě. Začínali jsme na posvátném místě všech písničkářů. Karlův most, to bylo naše první pódium. A vlastně dlouho jediné. Přes den jsem tam prodával keramiku a večer přišli kluci a hrálo se.

V původní sestavě Popelková existovala do roku 1997, kdy ji pohltila jiná parta, a síce Pozdravpámbu. To je další historie. Všichni v kapele jsme měli rádi písničky Sváti Karáska a občas jsme si je i neuměle hráli. Když v roce 1997 čerstvě ovdovělý Sváta přišel na náš koncert, kde jsme ho chtěli potěšit tím, že hrajeme také jeho biblické songy, byl naprosto unesen neumětelstvím a nadhledem nás, hudebníků, kdy jeden ztratí paličky, druhý vyklepává sliny ze saxofonu, zatímco se třetí snaží cosi zpívat a k tomu tahat za měchy. Hned věděl, že chce s námi hrát, a spolu s basistou Rostou Tvrdíkem nás angažoval ve své doprovodné kapele Pozdravpámbu. A to byl v podstatě konec Popelkové. Hráli jsme s Pozdravpámbu osmkrát do měsíce a na Popelkovou nebyl čas. Ale nejen to, postupem času mi začalo čím dál víc záležet na muzice a ne na přátelství a tak jsem dával najevo, že by kapele prospěla výměna bubeníka. Tím jsem si u Pavla hodně uškodil. Naštěstí Sváta byl natolik rozumný, že výměnu nikdy nepřipustil.

No a v roce 2003 skončila i skupina Pozdravpámbu. Už jsme byli příliš propojeni s politickou kariérou poslance Svatopluka Karáska, a mě vždy zajímala víc poetika než politika. Vztahy mezi námi se natolik rozbi-ly, že už se nedalo pokračovat. A to ani s Popelkovou. Několik let jsme se neviděli. Každý si žil svůj život. Jenže pak přišly choroby. Nejdřív moje rakovina, ze které jsem se vyhrabal, a pak Pavlova. Ta nás opět spojila, už ne hudebně, ale lidsky. Staré šrámy byly zahojeny a přátelství znovu ožilo. Tehdy mi došlo, jak sobecké bylo chtít budovat kapelu podle svých představ o muzice a vyměňovat muzikanty podle jejich hudebních schopností. Přátelství a dobré vztahy jsou mnohem víc než dokonalá muzika. Jsem rád, že jsem to alespoň na sklonku Pavlova života pochopil a že jsem mohl jít vedle něj na jeho posledních pozemských kilometrech do Východní země. Tam nás předešel v srpnu roku 2010.

Tehdy začala nová etapa skupiny Chudák paní Popelková. Pavel si tu totiž vychoval nástupce, kterému jako dědictví zanechal i svou židlovou bicí soupravu. A tak jsme na jeho počest, či památku, v roce 2011 obnovili kapelu Chudák paní Popelková s jeho synem Pavlíkem Heřmanem a s ním i natočili toto album, které je záznamem písní, jež jsme už nestačili nahrát v původní sestavě. Je to konzerva neschopnosti a doklad toho, že ani za dlouhých 27 let jsme nebyli schopni naučit se správně zahrát všechny ty písně, co za ta léta vznikly. Není to naschvál, je to jen a jen tak, jak jsme jako lidé limitováni svým talentem a dispozicemi. Ať je vám to pobavením a radostí, svědectvím o jedné době a o přátelství, které je víc než dokonale šlapající kapela. Jako bonus je tu uvedena i jedna Pavlova píseň z kazety, natočená v bytě sousedícím s paní Popelkovou a zachycující atmosféru, která panovala koncem 80. let minulého století. A to je vše.

Karel Vepřek

Wolfram Radosti života

Že česká literatura stojí za pendrek? Doktore, člověče boží, kam chodíte na takový kraviny... Každý ráno si dejte desetiminutovku po bazarových webech a svět se vám promění v talíř poctivé držkovky se třema lázeňským křupavým rohlíkama. Že si to neumíte představit? Jak můžete s takovou nulovou představivostí žít v tomhle světě, to teda nechápu.

V každém období se ta plachá část českého selského intelektu skrývá v jiném segmentu přítomnosti. Když to stojí za enóno, tak objevíte nádherné nápisy na hrobech, když prožíváme týden revoluci, tak je potřeba číst slova na zdech, plotech a výlohách. A teď holt máme období inzerátů. Nic k tomu nepotřebujete, ani smrtičku, ani pinzetu, ani alba, ani sejf. Za málo peněz hodně muziky, a tomu říkám, doktore, uspokojování širokých veřejných potřeb. Konečně se nám ty hrozby o tom, jak to bude všechno prima, začínají plnit... A to je dobře, tak to má být. Hrozby mají nakonec dojít do svého cíle. To už kdysi předpovídali Rostow a Bell.

Dneska jen dva, ale hodně udatný. Já říkám, doktore, radši míň, ale ať vám to utrhne všechny knoflíky.

Bazar, inzeráty

Domů > Zdarma > Co nikam nepasuje

Datum: 4. 5. 2016

Koupím vycpaného kanára

Koupím vycpaného kanára, klidně ve špatném stavu. Pro recesi v amatérských tenisových zápasech.

Bazar, inzeráty

Domů > Knihy > Poptávka

Datum: 26. 4. 2016

Poptávám ke koupi básnickou sbírku Violy Fischerové – Babí hodina. Může být první i druhé vydání. Pozbyla jsem svého výtisku a bez něj není možno dále žít.

Konec formuláře

Hurdálkova Chýše jedová čili Novinky z Prokopského údolí

Michal Šanda

Na stěny chýše nově přibýlo šest naučných cedulí. V květnu počasí přálo, rožnilo se maso, pekly se buřty a dokonce byla i znamenitá dršťková polévka, uvařená v kotlíku na ohni. Chudák stánkař Hurdálek se ovšem radovánek štamgastů nemohl zúčastnit, musel stát za pípou a točit kácovskou jedenáctku.

Historie průmyslu v Prokopském a Dalejském údolí

Dnes je pro návštěvníky prokopského údolí stěží představitelné, že v minulosti bývalo průmyslově využívanou lokalitou, jejíž exploatace započala v poslední čtvrtině 19. století a vrcholila v období mezi světovými válkami. Průmyslová aktivita ustala až v 60. letech 20. století a údolí byl velmi úspěšně navrácen jeho romantický přírodní charakter.

Barta & Tichý

Zakladatel společnosti Ferdinand Barta se narodil 5. 8. 1838 v Praze. S výrobou cementu začal v Hlubočepích roku 1860. Jeho první podnik Znesl název Ferdinand Barta & spol., od roku 1866 Česká akciová společnost k vyrábění a zužitkování staviva. Patřily mu vápencové lomy v Podolí, Holyni a Řeporyjích. Specializoval se na výrobu stavebních hmot, především portlandského cementu. Po krachu na vídeňské burze ale přišel i krach Bartova prosperujícího impéria.

Druhý ze společníků, Karel Tichý, se narodil 20. 1. 1838 ve Slaném. Po příchodu do Prahy v roce 1855 pracoval jako příručí obchodu s textiliemi. Později firmu sám převzal a roku 1874 prodal. Získaný kapitál se rozhodl investovat a tak v roce 1875 vznikla společnost Barta & Tichý.

Ferdinand Barta zemřel 24. 4. 1892 a po smrti Karla Tichého 20. 6. 1908 stannul v čele společnosti Bartův syn Rudolf, který se v roce 1896 oženil s Tichého dcerou Boženou. Po první světové válce byla společnost Barta & Tichý největším výrobcem staviv v Československu. Roku 1920 inicioval Barta spojení s další hlubočepskou firmou, patřící Maxi Hergetovi. Vznikla akciová společnost Spojené pražské továrny na staviva a. s. Ferdinand Barta. O čtyři roky později se stal jejím podřízeným pražský velkoobchodník s uhlím Rudolf Weinmann a společnost změnila název na Prastav.

Koncem roku 1938 odešel Rudolf Barta na odpočinek a ředitelem podniku se stal jeho stejnojmenný syn, který používal počestné příjmení Barta. Za jeho působení získala v Prastavu silný podíl Živnobanka. Za okupace byl Rudolf Barta jakožto člen vedení České obce sokolské zatčen gestapem a uvězněn v koncentračním táboře v Osvětimi. Po válce se stal profesorem na pražské technice a Vysoké škole chemicko-technologické. Na základě politických prověrek po únoru 1948 byl z obou škol okamžitě vyhozen, přesto mu jako světově uznávanému odborníkovi vyšla v roce 1952 čtyřlůžná učebnice Sklářství a keramika, stejně jako učebnice Chemie a technologie cementu vydaná v roce 1961. Rudolf Barta zemřel 1. 3. 1985. Prastav byl v roce 1946 znárodněn, část provozů byla přidružena k cementárně v Kralově Dvoře a zbytek k Rakovnickým keramickým závodům. V roce 1968 ukončila provoz hlubočepská keramika a následně i vápenka. Areál fabrik byl zbořen a úspěšně revitalizován.

Rudolf Barta, zakladatel společnosti

Vápenka a cementárna Barta & Tichý v roce 1926, v popředí Technoplyn

Technoplyn

Akciová společnost Český průmysl pro výrobu a zužitkování kyseliny uhličité v Praze byla ustavena z iniciativy výroby sodových vod v roce 1898 a již v květnu 1899 byla zahájena výroba oxidu uhličitého v Hlubočepích u Prahy. V blízkosti výroby se těžil vápenc, jehož palením se z plynné beztlakovou absorpcí metodou získával surový oxid uhličitý. Kapacita brzy nestačila křít spotřebu, a proto se od roku 1923 oxid uhličitý získával spalováním koksu v generátorech, čištěním, chlazením a absorpcí v roztoku potaše. Chemická část výroby byla přechodně zaměřena také na výrobu olověné běloby. Roku 1910 byl výrobní program rozšířen o výrobu kyslíku dodáním kyslíkového děličného aparátu rakouskou firmou Krücker und Co. Wien a hodnota dodávky kompletního zařízení kyslíkárny byla uhrazena kapálovou účástí 20% akcií Českého průmyslu pro výrobu kyseliny uhličité a kyslíku a. s. Praha. Hlubočepský závod byl po znárodnění v roce 1948 začleněn do podniku Technoplyn Praha. Výroba zde byla ukončena v polovině 90. let 20. století. Budovy byly navrženy k památkové ochraně, ta jim však Ministerstvem kultury ČR udělena nebyla, což umožnilo jejich zbourání developerskou společností JRD s r.o.

Barta & Tichý, celkový pohled

Továrna Hydroxygen

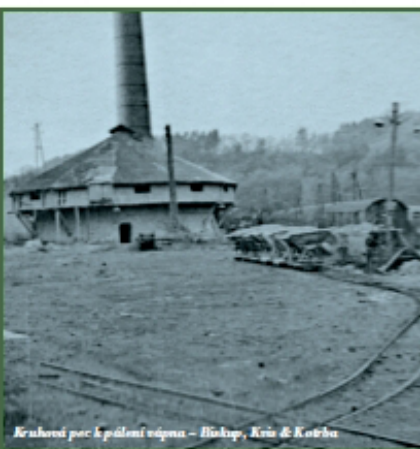
Hydroxygen

Továrna na výrobu svatečního plynu, byla postavena v roce 1939 podle návrhu arch. E. A. Liby. Funkcionalistická stavba byla již v roce 1982 ohrožena demolicí, ale zachráněna aktivitou místních občanů a milovníků průmyslového dědictví prohlášením za kulturní památku. V roce 2000 byla budova zdárně konvertována.

Vápenka Biskup, Kvis & Kotrba

Firma byla založena jako obchodní společnost v roce 1895. Zpočátku těžila zejména saturační vápenc pro cukrovary. Později byla vystavěna malá komorová pec na palení vápna, kterou pak doplnila druhá primitivní pec. Zisky z prodeje saturačního vápence umožnily akumulovat postupně volné finanční prostředky a využít je ke stavbě dvacetikomorové kruhové pece. Vedle ní postupně vyrůstaly další tovární budovy. Rozvoj výrobků usnadnila drážní vlečka. Po první světové válce, její ochromila činnost firmy, byla postavena modernější pec a zavedeno strojní vrtání v lomech. Dále byla vybudována strojovna, drtírna šterku a mlýnice vápna. Vzhledem k rozvoji automobilové dopravy se přelož částečně i na expedici nákladními automobily a byla vybudována malá silnička z továrny do Řeporyjí. V letech druhé světové války se jen těžko podařilo udržet výrobu vápna. V roce 1950 byla vápenka začleněna do národního podniku Pragocement. V roce 1959 byla provedena částečná rekonstrukce mlýnice a třídírny. Provoz vápenky byl ukončen roku 1968, těžba v lomu Požáry II probíhá neustále, vápenc je používán jako stavební kamenivo a úspěšně revitalizován.

Zdroj: Hornictví.info a Věstník Klubu za starou Prahu

Kruhová pec k palení vápna - Biskup, Kvis & Kotrba

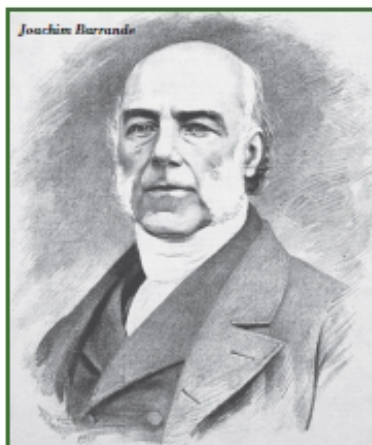

Rozesazení vápenky Biskup, Kvis & Kotrba v dalejském údolí

Joachim Barrande

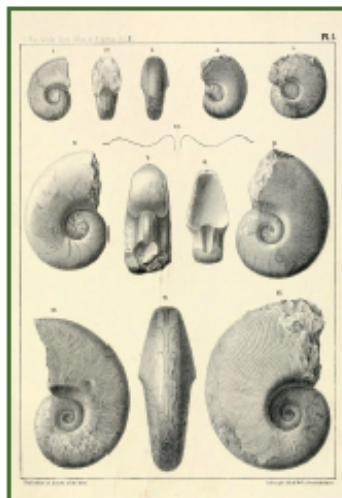
1799 – 1883

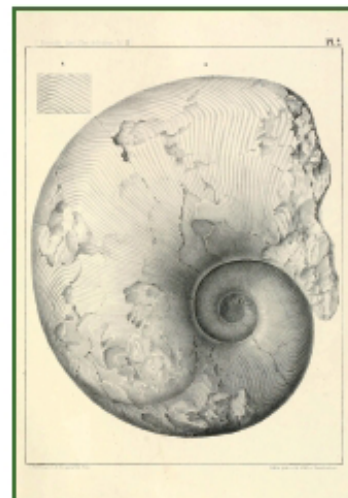
Joachim Barrande se narodil 11. srpna 1799 v městečku Saugues, které patří do provensálské provincie Languedoc ve Francii. Vystudoval Collège Stanislas v Paříži. V roce 1819 byl přijat na polytechnickou školu École Polytechnique, kterou ukončil s výborným prospěchem. V letech 1821-1824 studoval mostní a silniční stavitelství na École des Ponts et Chaussées, kde získal diplom civilního inženýra. Zajímal se také o přírodní vědy. Navštěvoval přednášky a studoval spisy G. Cuviera, J. B. Lamarcka, A. d'Orbignyho a dalších významných přírodovědců té doby. Nejvíce ho ovlivnili Cuvier a Brongniart. Od roku 1824 působil ve městech Decize, Bordeaux a Saumur. U Decize projektoval most. Roku 1826 ho povolal ke dvoru král Karel X. Bourboncký, aby se ujal vědecké výchovy jeho vnuka Jindřicha, hraběte z Chambordu. Barrande tuto nabídku s radostí přijal. V červenci roku 1830 došlo k revoluci a královský dvůr musel odejít do exilu a s ním i Barrande. Nakrátko se usadili v Anglii na zámku Lulworth v dorsetském panství, odkud přesídlili do Skotska a zde se jim dočasným sídlem stala královská rezidence Holyrood v Edinburghu. Zde se během dvou let Barrande zdokonalil v angličtině a měl možnost se seznámit i se začínajícím výzkumem starších prohor Velké Británie a význačným geologem Sirem Roderickem I. Murchisonem, který se stal jeho celoživotním přítelem.

Receptops cephalotes

Barrandoceras Madrilis

Koncem října 1832 přijela královská rodina do Čech. Nejdříve se krátce usadili na zámku v Buštěhradu a poté jim císař František II. (I. český) Habsburk umožnil pobývat na Pražském hradě. V roce 1833 ukončil Barrande svou učitelskou činnost u prince Jindřicha. Prince Jindřicha však záhy pověřil Barranda správou svých statků včetně finančních záležitostí a usadil se ve Frohsdorfu u Vídně. Tato existenčně zásadní činnost Barrandovi umožňovala, že byl finančně nezávislý a mohl se plně věnovat vědecké práci. Oba muže pojilo přátelství po celý život a ještě před svou smrtí v roce 1883, ustanovil prince Jindřicha Barranda vykonavatelem své poslední vůle. Po odchodu od královského dvora se zapojil do prací při budování koněspřežné dráhy z Lán přes Křivoklátsko do Plzně. Uvádí se, že při posuzování projektu této tratě objevil Barrande dnes světově známé naleziště trilobitů u Skryji a Týřovic. Nález zkamenělin podnítil jeho zájem o paleontologii a této činnosti se začal naplno věnovat.

V Praze bydlel nejprve na Malostranském náměstí, a pak v domě na Újezdě. Hospodyní se mu po řadu let stala Barbora Nerudová, matka Jana Nerudy. Barrande se naučil dobře česky a později dával některým zkamenělinám – především mlžům, např. Kralovna, Vlasta. Barrande se v Praze seznámil také s předními českými vědci, např. F. Palackým, J. Dobrovským a hrabětem K. M. Sternbergem. Prozkoumal geologickou stavbu středních Čech a vytvořil si první jasnou představu o vrstevním sledu prvohorních uloženin, neboť do té doby neexistovala o této problematice žádná studie.

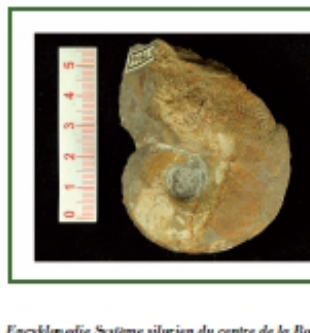
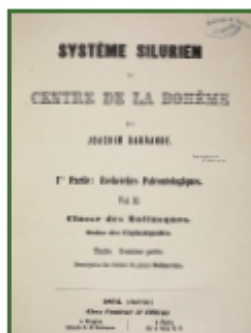
V Čechách žil Barrande přes padesát let, a když v roce 1883 jel do Frohsdorfu u Vídně uspořádat portrét svého mecenáše a podporovatele prince Jindřicha Chamborda, onemocněl zápallem plic a 5. října 1883 zemřel.

Museu království českého odkázal celou svou sbírku zkamenělin, která čítá na 300 000 kusů. Neboť jak řekl: Z české země pocházejí, české zemi nechť náleží. Za mimořádný přínos světové vědě byl oceněn řádným i čestným členstvím v mnoha geologických společnostech, akademích i dalších vědeckých institucích. V roce 1851 při zasedání Londýnské geologické společnosti na návrh Charlese Lyella mu byla udělena Wollastonova cena.

Zdroj: Knihovna Národního muzea

Phacops superstes superstes

Encyclopédie *Système silurien du centre de la Bohême*

Geologie

Devon v Prokopském údolí

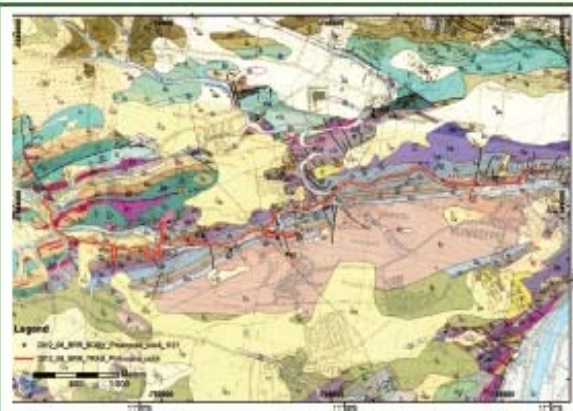
Z původně mnohem rozšířenějších devonských uloženin se ve středních Čechách zachovala jen malá část, která byla před odnosem uchráněna v centrální části Barrandienu mezi Prahou a jižním okolím Berouna. Na území Prahy zasahují devonské souhory od JZ a jejich nejvýhodnější výskyt jsou v Podolí a Braníku.

Z širšího paleogeografického hlediska patří devon Barrandienu k okrajovým šelfovým mořím, která vrostla severní okraj mohutného superkontinentu Gondwana na jižní polokouli. Tato moře přímo souvisela s tzv. rheickým oceánem, který se rozkládal mezi Gondwanou a tzv. Severoatlantickým kontinentem (spojená Severní Amerika a severní Evropa). Barrandien tehdy patřil do tropického pásma nízkých zeměpisných šířek na jižní polokouli (podle paleomagnetických měření přibližně 10–20° jižní zeměpisné šířky). Podél okrajů Gondwany rozsáhle migrovaly fauny na velké vzdálenosti. Proto můžeme devon Barrandienu dobře srovnávat s mnoha vzdálenými oblastmi, např. severozápadní Afrikou a střední a jihovýchodní Ásií, pro něž se zejména dělení spodního devonu Barrandienu stalo standardem. Stratigrafické stupně lochkov, prag, zlichov a dále se užívají mezinárodně a převážně dva mají dnes statut stupňů světových.

Devonské uloženiny v Praze a okolí mají značný vědecký i praktický význam. K devonu zde patří řada světově proslulých stratigrafických profilů a paleontologických nalezišť, z nichž některé slouží i jako mezinárodní standardní profily – stratotypy. Na území Prahy to je např. stratotyp spodní hranice stupně pragu ve Velké Chuchli, původní stratotyp hranice stupňů lochkov-prag v Černé roklí u Kosoře, stratotyp spodní hranice stupně zlichovu pod Barrandovem a mezinárodní parastratotyp hranice spodní-střední devon v Holyni. Klasické odkryvy devonských vrstev jsou zejména v Prokopském a Dalejském údolí, na levém břehu Vltavy pod Barrandovem, v Radotinském údolí, v údolí Švarcavy a v Karlickém údolí. Všechny významné skalní výchozy jsou dnes zákonem chráněny jako přírodní památky různých kategorií.

Oblast rozšíření devonských sedimentů patří k esteticky nejceněnějším částem pražského okolí a krasový reliéf zachovaný v údolích a zdurazněný starými lomy opodstatňuje dnešní krajinně označení Český kras.

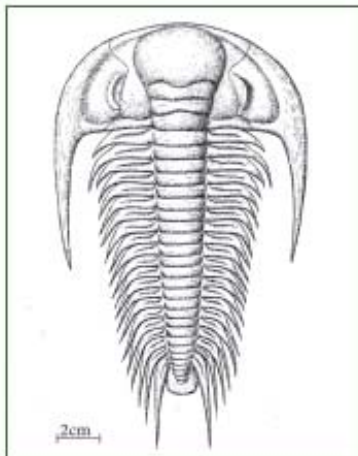
Zdroj: Jiří Kovanda a kol.: Neživá příroda Prahy a jejího okolí, autor článku Ivo Chlupáč

Červený lom v Dalejském údolí

Jevišovka – stinná je trůnem trilobitových výpomocí nejvyššího spodního devonu

Trilobiti

Trilobiti (lat. Trilobita) jsou vymřelou výlučně mořskou skupinou členovců, vyskytujících se jen v prvohorách – paleozoiku. Podélně mohli měřit od několika milimetrů až po více než 75 cm. Jejich hřbetní (dorzální) krunýř (exoskeleton) byl podélně rozdělen na cephalon (hlavový štít), thorax (trup) a pygidium (ocasní štít). Také v příčném směru můžeme na těle trilobitů rozlišit tři části: dvě pleurální oblasti po stranách a klenutou osu mezi nimi. Tato trojlaločnost také dala trilobitům jméno (tres – tři, lobus – lalok). Cephalon je většinou více či méně klenutý jak podélně, tak příčně. Na cephalonu upoutá klenutá osní část (glabella) a okcipitální prstec, zatímco dva laloky zvané lince (po stranách) často nesou velké složené oči.

Trilobiti jsou známi již ze spodního, nikoli ale nejspodnějšího kambria (zhruba před 534 miliony let). Ovšem již ve spodním kambriu tato skupina doznává explozivního rozvoje a rozšiřuje se rychle do všech moří a oceánů. Rovněž během ordoviku, po několika dílčích vymíráních, dochází k jejich dalšímu bouřlivému rozvoji. V kambriu tvoří trilobiti až 60 % ze zachovalých zbytků fauny. Těžkou ranou pro trilobity bylo rozsáhlé vymírání při hranici ordovik/silur, kdy jejich diverzita poklesla snad až o 50 % a řada významných trilobitových skupin zcela vymřela. Během siluru a ve spodním devonu došlo k opětovnému rozvoji mnoha přeživších skupin. Brzy poté se vystřídala celá série drobnějších i větších vymírání, které více či méně postihly i trilobity. Po každém vymírání došlo k jejich opětovné radiaci. Ve vyšším středním devonu a zejména v devonu svrchním došlo k několika rozsáhlým masovým vymíráním, která znamenala konec pro mnoho až do té doby prosperujících skupin trilobitů. Po dalším katastrofickém vymírání na hranici devonu a karbonu zůstal pouze jediný trilobitový řád – Proctida. Řada nových druhů během karbonu obsozovala uvolněné niky po vymřelých zástupcích. Přesto však již od vyššího karbonu dochází k poslednímu, postupnému, tentokrát však již definitivnímu ústupu trilobitů ze scény. Jejich poslední zástupci osídlovali teplá šelfová moře lemuující nově vznikající superkontinent Pangea. Poslední, stále ještě překvapivě druhově a tvarově bohatí zástupci vymřeli ve svrchním permu, tj. před 251 miliony let. Trilobiti se tak nedožili nástupu dalšího mohutného vymírání při hranici perm/trias, které zřejmě bylo největším vymíráním v celé historii Země.

Zdroj: Budil a Fatka

Zaniklé lomy

v Prokopském a Dalejském údolí

Hlavními centry lomů byly Bílá skála, kterou dnes prochází železnice. Kolem roku 1860 byl považován za největší lom, dále lom na Zličově, systém lomů Švagerka, jež jsou v dnešní době již převážně zavezené. Po ukončení těžby v těchto lomech roku 1870 byla činnost přesunuta do lomu Vysoká, kde roku 1939 došlo ke zřízení střední části. Následuje lom u Prokopského jezírka, jež pokračuje do západní části jako lom Sekaná rokle. Jednalo se o systém více lomů, který splýnul v jeden a původně v době těžby dosahoval délky přes půl kilometru. Pak byl lom částečně zavezen na dnešní délku 340m, k posledním sesuvům zde došlo v roce 1965. Roku 1875 byl nově otevřen Prokopský lom, kde byla po roce 1880 odlámána slavná 120m dlouhá Prokopská jeskyně. Dalšími velkými lomy byly Kalvárie, Požáry, U kantýny, Mušlovka a Černý lom. Všechny lomy byly opuštěny od roku 1905.

Svatoprokopský lom

Roku 1875 byl otevřen Schwarzenberský neboli Králův lom, kde byla po roce 1880 odlámána slavná 120m dlouhá Prokopská jeskyně.

Za války budovali nacisté v lomu podzemní továrnu s krycím názvem Kali. Po válce převzala podzemní prostory i s 3. lomovou etáží čs. armáda, těžba probíhala pouze na nejvyšší 1. etáži. Aby nebyl narušován vojenský prostor, byla na úrovni 1. patra vyražena dvoukolejná štola spojující lom se svážnou drahou.

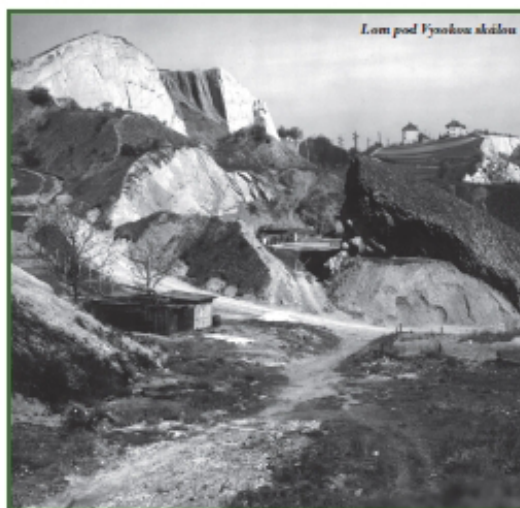
Těžba v lomu byla ukončena v roce 1966, drážka zlikvidována o rok později, vápenka pak v roce 1968.

V současné době je lom zabrán pro vojenské účely, dopravní štola je volně přístupná, na místě peci je dětské hřiště. Několik původních objektů bylo přestavěno pro nové využití.

s Tichého dezerou Boženou. Po první světové válce byla společnost Barta & Tichý největším výrobcem stáv v Československu. Roku 1920 inicioval Barta spojení s další hlubočepskou firmou, patřící Maxi Hergelovi. Vznikla akciová společnost Spojené pražské továrny na stávk a. s. Ferdinand Barta. O čtyři roky později se stal jejím podnikem pražský velkoobchodník s uhlím Rudolf Weinmann a společnost změnila název na Prastav.

Koncem roku 1938 odešel Rudolf Barta na odpočinek a ředitelem podniku se stal jeho stejnojmenný syn, který používal počestné příjmení Barta. Za jeho působení získala v Prastavu silný podíl Živnobanka. Za okupace byl Rudolf Barta jakožto člen vedení České obce sokolské zatčen gestapem a uvězněn v koncentračním táboře v Osvětimi. Po válce se stal profesorem na pražské technice a Vysoké škole chemicko-technologické. Na základě politických prověrek po úmru 1948 byl z obou škol okamžitě vyhozen, přesto mu jako světově uznávanému odborníkovi vyšla v roce 1952 čtyřdílná učebnice Sklářství a keramika, stejně jako učebnice Chemie a technologie cementu vydaná v roce 1961. Rudolf Barta zemřel 1. 3. 1985.

Prastav byl v roce 1946 z národní, část provozů byla přidružena k cementárně v Králově Dvoře a ostatek k Rakovníckým keramickým závodům. V roce 1968 ukončila provoz hlubočepská keramika a následně i vápenka. Areál fabrik byl zbořen a úspěšně revitalizován.

Lom pod Vysokou skálou

Opatřilka – Červený lom

Vchod do lomu Požáry I

Vysoká

V noci na 20. 11. 1939 způsobily vytrvalé deště nabobtnání břidlic v podloží ztenčených vápenců, které popraskaly, a celá skalní stěna se zřítila.

Lom v místě Prokopského jezírka

Roku 1905 se lom na vápence zatopil výrony podzemní vody z puklin a krasových dutin, čímž vzniklo dnes už legendární Prokopské jezírko.

Černý lom

S tmavý Černý lom, pojmenovaný sběratelem Františkem Hanušem v roce 1923 podle tmavých silurských vápenců, se původně jmenoval Kamčatka. Byl 275 m dlouhý s 30 m vysokou stěnou. V nadloží černých vápenců se těžily světlé vysokoprocentní vápence pro výrobu vápna.

Opatřilka – Červený lom

Svůj název území získalo od nedaleké usedlosti Opatřilka. Vápenec se zde těžil od 19. století do 40. let století minulého.

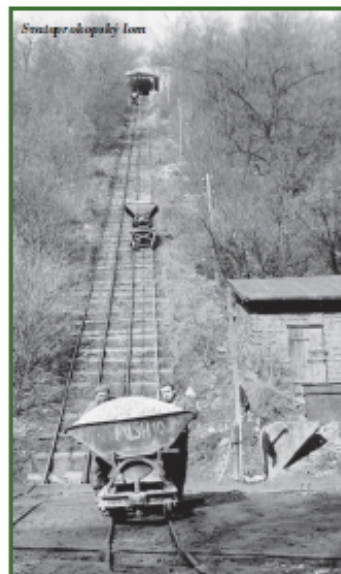
Požáry

Komplex lomů Požáry I a Požáry II se nachází v Dalejském údolí poblíž Řeporyjí.

Zdroj: Wikipedie a Hornictví.info

Požáry II

Svatoprokopský lom

Kostelík sv. Prokopa

v Prokopském údolí

Kostelík svatého Prokopa

Svatý Prokop se narodil v roce 970 v Chotouni, zemřel roku 1053 v Sázavě. Původně byl světským knězem, později poustevníkem a spoluzakladatel a prvním opatem Sázavského kláštera. Podle legendy část svého života před odchodem do Sázavy strávil v jeskyni poblíž Hlubočep.

Jeskyně sama byla 115 m dlouhá. Spisovatel Josef Kořenský o ní píše: „Stoupalo se širokou chodbou, jež se dále zužovala, aby přešla v úzkou a kostrbatou stezku podél skalní ryhy, řečené Čertova strouha. Od této rozsedliny bývala již cesta obtížnější a poutník shrbeně vrávoral mezi hranatou půdou vápencovou, opíraje se vpravo i vlevo o nakupené balvany, povlečené sraženým vápencem. Po namáhavé té cestě došlo se klikatým průchodem ke kameni, jemuž lid dal jméno Čertova hlava.“ Josef Kořenský zde našel části koster, které patřily velkým pleistocenním savcům, jako byl srstnatý nosorožec. Součástí souboru je i lidská spodní čelist nejistého stáří, jež pravděpodobně náleží paleolitickému lovcovi.

Nad jeskyní dal roku 1711 kníže Adam K. Schwarzenberg vystavět kostelík s bohatě zdobeným interiérem. Kromě hlavního barokního oltáře s obrazem sv. Prokopa se zde nacházely tři vedlejší oltáře a četné obrazy, mj. od malířů Jana Schumera a Jana Jiřího Heintsche.

Největší slávu zažívala jeskyně a kostel v červenci, během každoroční svatoprokopské pouti, kdy sem mířila četná procesí.

Jeskyně zanikla v roce 1885, coby součást Schwarzenberského lomu byla postupně odtěžena. Kostelík byl zbourán roku 1966, když byla ukončena činnost lomu a tyto prostory převzala do své správy armáda.

V blízkosti jeskyně stával původní Dalejský mlýn. V polovině 19. století se mlýn změnil ve výletní hostinec. Archivní prameny praví, že: „Výletníci utíkávali se před lety v ta vábná místa, by ke cti sv. Prokopa veselili se ve mlejně pod skalou roku 1732 založeném při mléku, pivu a chlebu s máslem.“

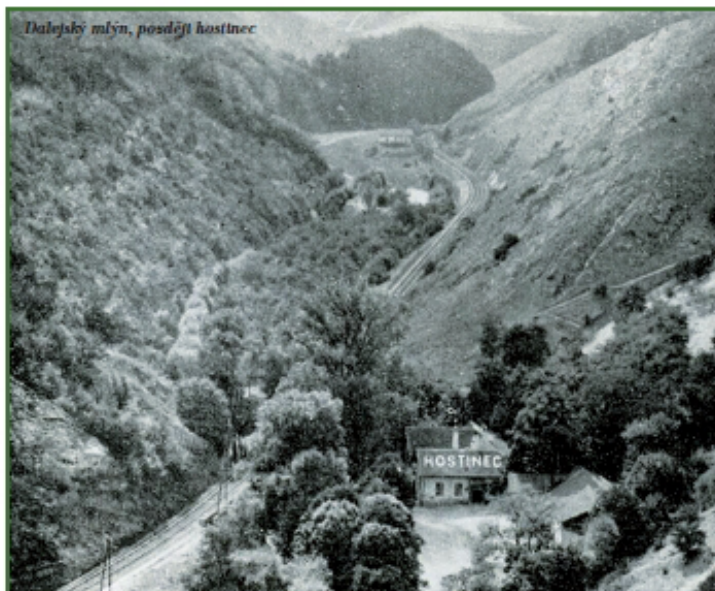
Hostinec byl zrušen a srovnán se zemí v 50. letech a s ním definitivně zanikla i tradice Svatoprokopských poutí.

Na skále, kde stával kostelík, je od dnes vztýčen dřevěný kříž.

Zdroj: Smíchovsko a Zbraslavsko

Vápencové lomy knížete Schwarzenberga u sv. Prokopa

Dalejský mlýn, později hostinec

Kříž na místě zbořeného kostelíku

Dráhy

v Prokopském údolí

V poměrně nedávné minulosti byl v Prokopském údolí intenzivní železniční provoz. Kromě dvou stávajících tratí tu byla ještě úzkokolejka pro potřeby Prokopského lomu.

Trať 122 Praha – Hostivice – Rudná u Prahy

Vybudována byla v letech 1868 – 1872 společností Buštěhradská dráha jako součást trati, která spojila tehdejší Smíchovské společné nádraží s Hostivici. Provoz byl zahájen roku 1872.

Neoficiální pojmenování pražský Semmering vzniklo kvůli dvěma hlubočepským viaduktům. Odvozeno je od rakouské horské dráhy, překonávající za pomoci šestnácti viaduktů alpský průsmyk Semmering.

Trať 173 Praha – Rudná u Prahy – Beroun

Úsek Smíchov – Rudná byl uveden do provozu v roce 1873 jako součást Pražsko-duchcovské dráhy. Z Rudné do Berouna vyjely vlaky poprvé roku 1897.

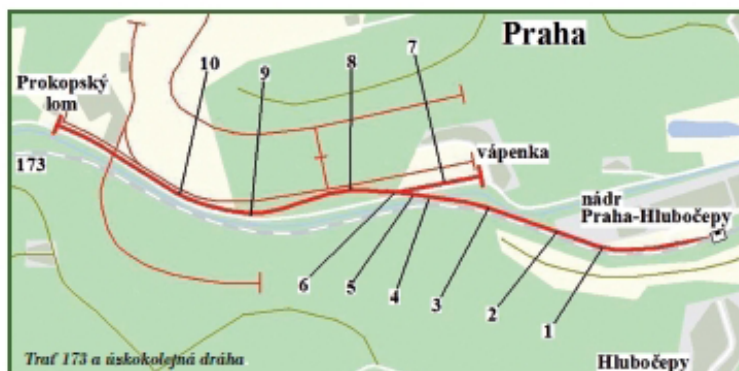

Zbytky přemostění úzkokolejné dráhy

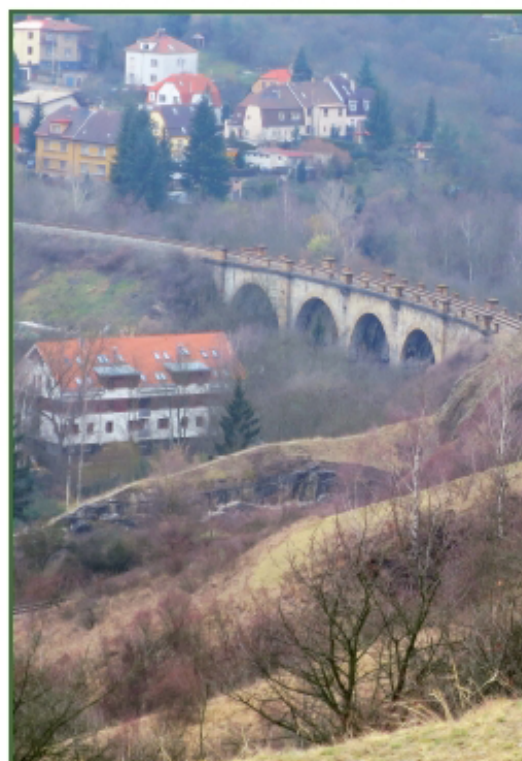
Úzkokolejka

Provoz na této dráze byl zahájen roku 1904 a ukončen v roce 1967. Její délka byla 3 kilometry. Rozchod kolejí 600 mm. Ještě dnes jsou po ní v Prokopském údolí patrné pozůstatky, jako je Kamenný portál a sloup železného mostu přes trať 173, potok a silnici nebo tunel vylámaný ve skále.

Zdroj: Wikipedie a Zrušené a zaniklé železnice v ČR

Hlubočepy v roce 1957

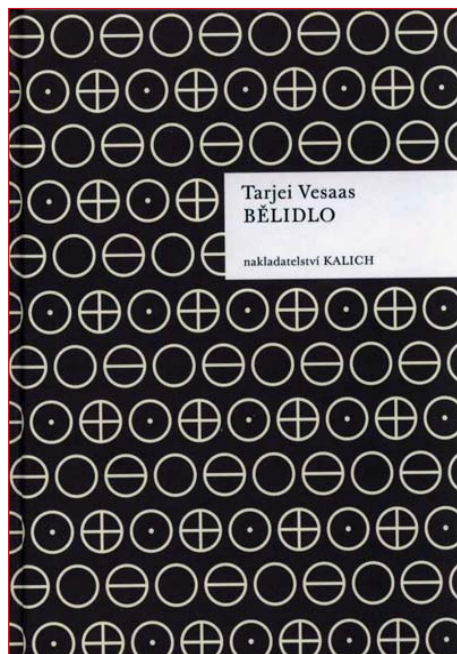

N
io

b

Von by ten náš kluk pořád jenom četl...

kterou provozuje Johan Tander se ženou Elisou. Mají několik zaměstnanců, mezi nimi mladou Veru, tu miluje Jan Vang. V Johano-
vi začíná propukát jakási paranoická promě-
na, cítí se osamělý, nikdo si ho neváží, Vera
ho přitahuje, Jana nenávidí. Vše spěje k tra-
gédii. Čtenář nedostane žádné souřadnice,
žádnou nápovědu, jen symboly (prádelna =
bělidlo = očišťa) a rozhovory postav. Sever-
ský minimalismus fungující víc než opulent-
ní hostina zvrátů, figlů a košatých vět.

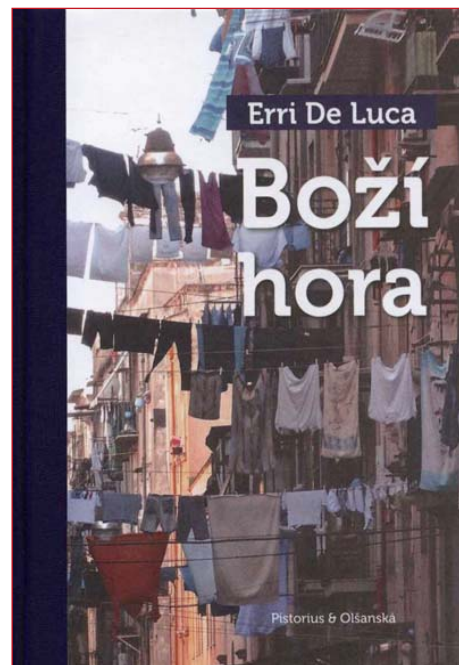

Tarjei Vesaas: Bělídlo. Přeložila Helena Kadečková. Kalich

Ale co by asi tak měl dělat jinýho
v tomhle placatým světě, kde
nám vzali poslední zbytky fanta-
zie a kde nic není nemožné? Tak si holt po-
řád čte, aspoň nevyvádí blbosti, třeba tyhle
drogy nebo tak. A taky nevlezl do žádný
partaje. A to má z těch knížek. Vono to má
něco do sebe, tyhle písmenkový růžence

Přestože spisovateli Tarjei Vesaasovi
(1897–1970) vyšlo několik knih v češtině
a patří v Norsku k základním postavám ná-
rodní literatury (více než dvacet románů,
básnické sbírky i dramata), u nás je v sou-
časnosti téměř neznámý. O Bělidle autor nej-
prve uvažoval jako o divadelní hře. Neznáme
rok ani místo, vše se odehrává v prádelně,

letého chlapce žijícího v chudé neapolské
čtvrti Montedido (Boží hora) nedlouho po
druhé světové válce (už tehdy je Neapol plná
odpadků). Skončil školu a nastoupil do uče-
ní do truhlářské dílny. Jeho otec tráví větši-
nu času v nemocnici u umírající manželky,
hlavní hrdina jako kdyby musel v rychlo-
kurzu dospět (ve všech směrech), v čemž mu
pomáhá o něco zkušenější dívka María a sta-
rý židovský švec, don Rafaniello, který pře-
žil někde ve východní Evropě holocaust
a doputoval do Neapole při hledání Boží ho-
ry v Palestině. Neobyčejně poetický příběh,
v němž nejsou erotika a fantazie zneužity,
autor s nimi pracuje velice decentním způ-
sobem. Tohle české literatuře chybí.

Erri De Luca: Boží hora. Přeložila Kateřina Vinšová. Pistorius & Olšanská

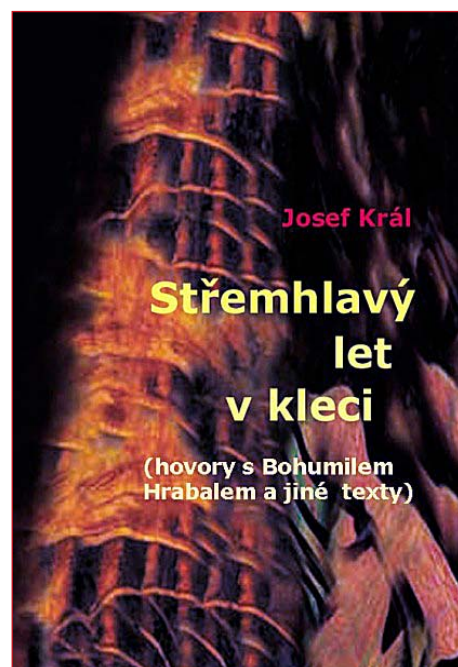

Platit někomu za to, že přečte cizí rukopis a napíše, co si o něm myslí? To už se snad dělá jen v nejkonzervativnějších nakladatelstvích. Dneska to musí svištět, a na takové blbosti nejsou peníze. Antonín Matěj Píša (1902–1966), přítel Jiřího Wolkra, abychom si ho správně „umístili“, se od poloviny dvacátých let věnoval už jen redakční a kritické práci, dobrovolně se stáhl do pozadí. V letech 1954–1965 napsal pro Československý spisovatel více než 500 posudků nejen na prózu a poezii, ale i na studie literárněhistorické aj.; některé později vyšly, některé vyšly v jiných nakladatelstvích, některé nikdy. Výbor padesáti z nich je nejen zajímavým dokladem vývoje české literatury, ale i Píšova osobního „hledání“, v němž se snažil najít rovnováhu mezi svými idejemi a jinou (novou) nastupující literární kvalitou a výrazem. Tak a podobně sporná se mi jeví koncepce této novely, která je bezpochyby znamenitě – co do stylu – napsaná, ale kterou lze po mém soudu traktovat leč jako kuriozitu... (Josef Škvorecký: Legenda Emöke).

Lektor A. M. Píša. Výbor lektorských posudků z let 1954–1965. Památník národního písemnictví

Jakub Šofar

Hrabalův neotesaný dvojník Josef Král

Josef Král (*1933) žije v Liberci a je původním povoláním reportér. K neolibosti mnohých zkoumal i realitu protektorátního odboje, uveřejnil na téma články a dokonce knížku (*Parašutisté*, 1967). Roku 1968 ale byl vyhozen z redakce a později vydal samizdatově beletrické práce *Hranaté míčky s hřebíčky* (1984) a *Střemhlavý let v kleci* (1988), kteréžto znovu a spolu uveřejnil roku 2003 v edici, které říká Demokratický samizdat.

Teprve letos se mi díky otci dostalo do rukou další vydání těchto introspektivních, často až automaticky chrlených vzpomínek (2011), i všiml jsem si na konci rovněž čtvrté části *Sametové míčky a hřebíčky*. Divné názvy? Ne. A jistěže se jedná o metafory, za-

tímco naše lidská svoboda již bude provždy ohraničena ne snad jen *poznanou nutností*.

I predestinacemi. Ty hrávají první housle – a Král, narozený podle všeho jako syn alkoholika a už v třetím embryonálním týdnu stížený šelesty na srdci (podle lékařského dobrozdání), tento Josef Král je také mužskou součástí někdejších dvojčat. Tou druhou částicí však byla sestřička Marie, která ne později než po čtrnácti dnech skonala na psotník.

Král má za to, že prožil „neradostné“ dětství, a nebyl, jak se říká, domazlen. Většinu života trpěl úzkostmi. A dnes? Má dceru, má vnuka, co vím, koho ještě má, nicméně měl také syna, který bohužel spáchal sebevraždu.

N io b

Jako otec si to vyčítal či ještě vyčítá. Snad neprávem. Psaní mu bylo anebo zůstává terapií a udržoval rovněž zajímavé korespondenční i osobní styky s Emilem Julišem (1920–2006). Naposled spolu hovořili pouhých šest dní před básníkovou smrtí a jejich dopisy vydaly na knihu, avšak té se nechci dnes věnovat, a je tady ještě jeden kofr a spisovatel, jehož Král dodnes adoruje taqkřka bezmezně. Bohumil Hrabal (1914–1997).

Jen šestkrát se přitom setkali, jen šestkrát čistě mezi čtyřma očima. Na Krále to přesto má dodnes veliký, obrovský vliv. I když se dívá zpátky.

Prožil dětství v Kersku, kde se ještě s Hrabalem mýjeli. Napravil to a nikdy se nestal jedním z oněch cvoků, jemuž celebrity říkají „můj dotěrný čtenář“. Naštěstí. Hrabal jej dokonce uznával jako spisovatele a do jisté míry Josefa sám vyhledával. - Nad čímž svého času užasl i jeden v knize přímo nejmenovaný dramaturg.

Král, a to je další pravdou, ovšem tíhne spíš k osobním až intimním setkáním - v pokud jen možno největší samotě - a nakonec ho tudíž i jeho milovaný literární velikán (obklopený U zlatého tygra svou víceméně stálou kumpanií) zklamal.

Onu stolní společnost Král prostě nezvládl - následkem svého založení - dostatečně akceptovat, anebo to řekněme jinak, vydýchat. K některým jejím členům asi pociťoval neurčitou závist a určitě averzi a v některých momentech se výslovně cítil nulou, jak se nám svěruje. Rozhodně samotářem, ač ne misantropem, a jednoho (opět nejmenovaného) Hrabalova ctitele dokonce přirovná k Čingischánovi (a jen krátce citujme):

po čtyřech pivech cítím tlak v močovém měchýři a jdu lomenou chodbou na záchod a zpátky zase kolem Hrabalova stolu: mladý vousatý mu strká před oči tenkou složku popsaných papírů a o něčem zaníceně mluví... řekne mu pan Hrabal jako mně před lety, ve vás je to psaní jako v koze? věří ještě, že komunikace je hrdlo láhve, kterou se prokluktává k lidem?

Král taktéž nevesele vzpomíná na nesplněný slib, podle kterého měl Hrabal přece jen dočasně opustit své stálice a zajít ke stolu. kde Josef trudno-myslně čekal; dlouho a trpělivě. Zatímco pil. Čekal, ale nedočkal se a „pan Hrabal“ mu nakonec utekl. Vlastně navždy.

A snad právě s Čingischánem.

Jednou předtím navštívil Král svou ikonu i na Bulovce a snad symptomatically mu odtud utkvěla prázdná postel umístěná nedaleko té Hrabalovy, jako by na spisovatelova ctitele čekala.

Předmluvu k této pozoruhodné knize napsal Králův přítel Jiří Pechar, jemuž byl už dříve dedikována první díl *Míčků* (ty zde představují druhou ze čtyř částí), a snad se hodí připomenout, že je tenhle badatel a filozof taktéž autorem knihy o hraničích identity *Být sám sebou*, knihy s Královou identitou související. Jak?

Už John Keats tušil, že skoro každý regulérní slovesný tvůrce je „nejméně poetickým z tvorů“, když postrádá pravou totožnost, a Nathalie Sarrautová vystihuje onu schopnost bystrého oka postřehnout v každé individualitě cosi společného s individualitami ostatními. Hannah Arendtová mluví pak o identitě jen a pouze jako o dispozici individua „situovaného“ ve společnosti.

Identita totiž není plánovitě budovaná „image“ a my nad ní nemáme moc. Už vůbec o ní pak nelze mluvit, pokud jsme zrovna sami. Abychom dobře psali či se úspěšně věnovali nějaké jiné kontemplaci, musíme prostě být sami, a to pokaždé aspoň chvíli, a tzv. krize identity by se jistě dala vyřešit, ale jen kdybychom přemýšleli povrchně a pouze pokud bychom žili čistě kolektivem. Asi jako to, dejme tomu, navrhoval film *Zítřka se bude tančit všude*.

Je to vůbec možné v praxi? Zřejmě ne. A klíčem ke každému z autorů včetně Hrabala tak nikdy nebude on sám, nýbrž jen a jen to nejlepší z díla (z hrabaliany); jen to, co stojí mimo onu hospodskou či jinak osobní identitu. - Ač pozor. - Právě u Hrabala (a zrovna tam) literatura skutečně pronikala i do spisovatelových dnů a protékala spolu s nimi snad i tím Zlatým tygrem; Král tudíž svou pravdu má, když se tam vracíval jak přitahován magnetem, a výsledkem zůstává kniha uchvacující, jejíž autor zdaleka nelpí pouze na povrchu či osobě, ale vstřebal básníkovu dílo, a to až hltavě. Píše, stříhá a lepí text po Hrabalově způsobu. A výsledek? Neobyčejný, fascinující, intenzivní. Byť místy i deprimující, byť občas až syrově brutální. A vizme scénu se skříňmi plnými socialismem zakázaných knih! A hle, prostředí léčebny Bohnice a v něm směs odpudivých šílenců. A vzápětí drama ve vztahu otce a syna,

který pije, a jinde zase krvavé rození a požírání kořat. I vydatné jejich masakrování auty, anebo také jinačími způsoby. A nakonec? Přejde rozšiřování vražedné silnice a i Králův dům je státem nemilosrdně rovnán se zemí.

Snad jen první díl Míčků, trochu paradoxně připsaný právě náročnému kritikovi Jiřímu Pecharovi, na mě působil méně. Ale jinak... Josef Král navíc je i sečtělý. Klíma, Kafka, Camus, Joyce, Robinson Jeffers, Eco a určitě Henry Miller. Laurence Sterne, ale rovněž Josef Palivec, jehož zlá smrt pod ostrými koly tramvaje se tu připomíná v souvislosti s opatrným Hrabalovým přecházením a jeho opakovaným rozhlížením se. „Ale neměl bych už nic čist a raději bych se měl vcítovat,“ pokračuje odhodlaně Král. „Třeba do bezu. Do bezu, který kvete, jako by nic nebylo zakázané.“

Jen jedna věc mi trochu vadí. I z bezchybných řádků totiž někdy až moc prosákne vůně piv. Ano, toť realita, jistě; ale třeba právě u Hrabala podobný pocit „chlastání“ nevnímáme. Ani podobné stavy zoufalství, za což Král jistěže může ještě méně. A kde tedy hledat jádro pudla? Anž bych přeceňoval horoskopy, Hrabal se prostě narodil v dubnu a – při vši své občasné skleslosti – byl beran; přece jen. Král zůstává rakem, bohužel navíc depresivním.

Ale nerad bych byl abstinujícím moralizátorem, ostatně Josef jím rovněž není a sám se často chová až obdivuhodně. Koneckonců uměl Hrabala seznámit třeba i se svou dcerou a deprimující tak bude na konci knihy ponejvíce to, že existenciálně nejzoufaleji zde působí až její závěrečný, a tedy popřevratový díl. Čas oponou trhl a osmašedesátíka Krále přece měl kupředu nakopnout, což se i stalo, avšak... Do knižního podnikání nové doby se dvacet let odstavený žurnalista a spisovatel již nějak nehodil.

Rovněž Králova mimopražskost (a vytýkat mu ji začala i žena) ale sehrávala celý čas roli. „Vy někam spěcháte?“ ptá se Krále při jednom z těch pouhých šesti setkání Hrabal a ona otázka bezděky charakterizuje podstatu situace. Tou podstatou není ani tak nezachytitelný čas, ale prostor. A v Praze měl Král hned několik bytů, kde mohl spávat, to je pravda, ale... Snad mu chyběla ona „pražská ironie“, co já vím. A jisté spříznění a usedlost.

Pomineme-li novinářinu, je Královo bravurní psaní charakteristické i ambivalencí k simultánnosti dějů. Ta jej děsí, ale i přitahuje. Pokouší se o co nejupřímnější záznamy autentických myšlenek, které letí jeho mozkem, a objal by nejraděj celý svět; zachytil by nejradši každou jedinečnou chvíli. Stůj, čase, ty mizero, bídniče! Jako by se Král pokoušel o jakési prolnutí každého střízlivě i nestřízlivě prožívaného momentu s mnoha dalšími rovinami, které vnímám minimálně tři. – Je to rovina (1.) událostí odehrávajících se v té které vteřině v okolní místnosti (a rovina života a smrti v mikrokosmu hmyzu, například); je to rovina (2.) asociací, generujících příhody i tragiku z minula, ba z prenatalních skoro vzpomínek... a konečně je to rovina (3.) skutečných fantazií. Těch fantazií stěží identifikovatelného prapůvodu.

I když Král nepíše, jako by navíc vždycky hledal přítele.

I když nepíše, nemá rád svět, ve kterém se „přátelství nepřeceňuje“.

I když nepíše, pátrá. A chce očividně příliš. Přestřeluje. Jindy nedojde. Je tak i symbolem. Symbolem lidství ve smyslu prohry. Je jím – a v každém člověku nachází kus materiálu i ideálu. Jenže mu (zbytečně?) vadí, že zas jen kus. Což je lidstvo prohnílé?

Ale jsou tu pozitiva. Určitě. A ta velikanánská snaha po účasti s lidmi i po účasti se vším živým a – velmi zvláštním způsobem – po účasti s předměty.

Hodí se ovšem takový člověk do praxe kapitalismu?

Po převratu se stal – jen dočasně – šéfredaktorem, avšak mávali jím; snad jej i šidili. Cítil se svázán, a tak je dnes – prostě – majitelem antikvariátu. Nic víc, nic méně. Neplánuje odsud odejít před rokem 2033, pokud to bude možné, a zůstává i svébytným fotografem, výtvarníkem (byl jím ostatně i jeho přítel Emil Juliš) a ilustrátorem vlastních knih.

Počínaje rokem 1989 uspořádal dokonce řadu výstav a začínal sice jako tvůrce monotypů, ale začátkem devadesátých let přechází zaujatě k práci na počítači a svým obrazům začíná od té chvíle říkat *la-serové*.

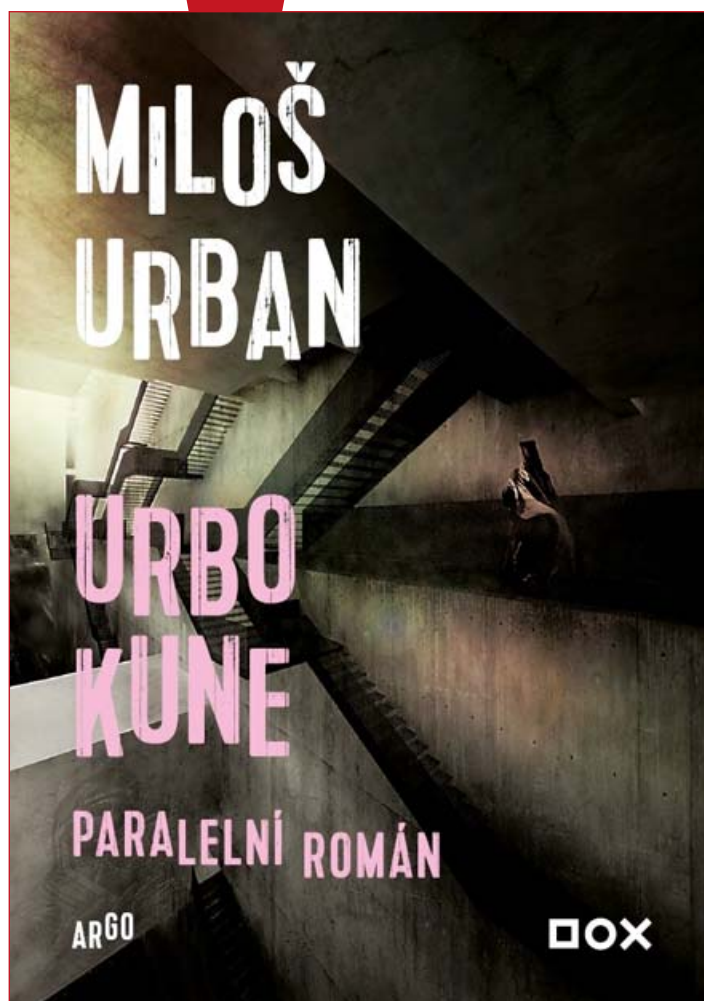
N
io
b

Nezkolaudované románové staveniště

S největší pravděpodobností tady na počátku nebylo slovo, nýbrž „myšlenka paralelního membránového města v lomu“. Nelze rozumět všemu, tudíž je záhodno zdržet se v tomto případě jakéhokoli nezasvěceného komentáře a pouze dodat, že autorem uvedené myšlenky byl či je architekt a zejména vizionář Pavel Hájek (Pražané by mu měli rozumět, neboť je tvůrcem předlažby Jiřského náměstí na Pražském hradě). Právě ten, jak se dočítáme, přizval o tři roky staršího známého spisovatele Miloše Urbana (1967) k účasti na multižánrovém projektu nazvaném Urbo Kune. Z této účasti posléze vzešel stejnojmenný román, který je prý „beletristickou fantazií inspirovanou modelem města v lomu“. A také knihou, jež je věnována „všem Hawkingům ze všech paralelních světů“.

Je to ale poněkud zvláštní kniha! Její více či méně rovnocennou součástí jsou ilustrace, které vznikly v architektonickém ateliéru Petra Hájka a Jaroslava Hulína, jakož i v bratislavském virtuálním studiu. Též obálka daného titulu byla (kým jiným než Pavlem Růtem!) navržena s použitím vizualizace jednoho slotu. To uvádíme s vědomím, že se pořád pohybujeme v uctivé vzdálenosti od takřečeného díla literárního. Leč to vše má být důležité nebo má být přinejmenším podle vůle autora a nakladatelství považováno za důležité! Takže spolutvůrcem publikace se stává rovněž víc než uvedená padesátka autorů jednotlivých slotů, jiných šest osob mělo v rámci uvedeného projektu na starosti řešení veřejných prostorů, technické a dopravní infrastruktury. Další čtveřice jmen v knize figurující, to jsou konzultanti a oponenti.

V tiráži nechybí ani jméno „odpovědného redaktora“ (tvrdošíjně opakujeme, že je to zakořeněný rusismus, česky by úplně stačilo: redaktora) a také korektora: v tomto případě kráčí o jednu a touž osobu. Pak tu jsou vypočítávání rovněž laskaví sponzoři: překvapeně sledáváme, že kniha vyšla dokonce i za podpory jednotlivých autorů architektonického řešení projektu. Tak tohle u beletristických titulů snad ještě nebylo! Exkluzivit však stále ještě není dost: nebyl by to náš věhlasný prozaik, kdyby do tiráže nevměstnal podivuhodně zaumnou a pro milovníky kuriozit, k nimž zjevně patří

i on sám, snad vrcholně přitažlivou informací, že prý mimo běžné vydání vyšlo ještě „77 číslovaných kusů umístěných v betonovém slotu“ vyrobeném tou a tou firmou z Brna podle společného návrhu tří projektantů. Posléze je tu ještě autor. Ten je jen jen a je to Miloš Urban.

Pravděpodobně všichni vzdělanci z celého světa už odmalička či odedávna vědí, co je to slot, existuje však literární kritik, který se sice skromně považuje za přiměřeně vzdělaného, nemá však tušení či donedávna neměl tušení, co je ten slot zač. Jak se pak má v Urbanově románu vyznat? Zvědavost šlechtí, nicméně po letmém zkoumání se z onoho kritika žádný slotolog ani slotofil věru nestal. Slovo slot má v češtině údajně tyto ekvivalenty (arciže podle kontextu): pozice, úsek, drážka, mezera, otvor, pouzdro, škvíra, žlábek, špína (!?), zástrčka, ale také třeba divadelní propadlo. Jiné významy jsou mimo jiné: patice, vrtulka, letištní čas, výherní automat, tlačítko, funkční automat. Snad nejefektivnější je převod: monotónně hovořící automat. Anglické sloveso „to slot“ se prý dá přeložit i jako „dělat šterbinu“. Nuže, to je všechno pěkné, nějakou rámcovou představu kupříkladu o betonovém slotu se 77 číslovanými výtisky Urbanovy knihy mít už koneckonců můžeme a představu odbornou přenechme raději odborníkům. Udělejme tudíž cosi jako šterbinu a prosoukejme se jí až k vlastnímu literárnímu spisování. K textu, který se v podtitulu charakterizuje jako „paralelní román“.

Jednou takovou „paralelou“ je zde nepochybně již na počátku připomenutá „myšlenka paralelního membránového města“. Jakou „paralelu“ (víc jich v publikaci nenajdeme) k ní však tvoří či může tvořit nová kniha Miloše Urbana? Leč žádný slot nám nepomůže ani invenční myšlenky architektonické: vždyť spisovatelův text vězí až po uši v žánrové tradici knih 20. (zčásti též 21.) století a jediný oříšek, který je zapotřebí v rámci kritické analýzy rozlousk-

nout, je stanovit, o jakou žánrovou modifikaci dobrodružné literatury tady jde. Román *Urbo Kune* je totiž zjevně variantou novodobé „akční“ četby a zbývá se pouze ptát, jakou výrobní nálepku mu z genologického hlediska přidělíme: Je to nějaké nepravé sci-fi? Nebo je to nějaký nedokončený „katastrofičák“ s náramně prostoduchým happyendem? Nebo to je rychlopokus o nějaký literární matrix na Urbanův způsob? Stačí se čtenářsky jednou provždy uchýlit jednou z posledních replik knihy, která zní: „Partnerka z paralelního světa mě pak polibkem ujistila, že ona strach nemá.“ – ?

To jsou samozřejmě úlevná slova, holt taková líbací věta. Na záložce jsme však nabádání k odlišnému typu četby: prý totiž román *Urbo Kune* máme pokládat za experiment, za něco, kde se autor pokusil o nemožné. Prý se tu vychází z modelu města, které nikde nestojí, ale je zhmotněno „v modelu, jež lze považovat za inspiraci k tvorbě, za umělecké dílo, ale také za jeviště, které lze zalidnit postavami a rozehrát příběh, v němž se nespojí pouze dva obory /tj. architektura a literatura, pozn. V. N./, ale celé světy, možná i vesmíry“. Tohle si o knize máme myslet, takto ji máme číst, přemýšlet o ní a vyvozovat z ní patřičné „slotové“ závěry. Nu, kdo chce kam, nepomozme mu tam: krásná literatura má totiž svou vlastní architekturu a pokud se jí vzdálí, potom najednou připomíná i prostinký betonový slot.

Co se může jevit jako průkopnická architektonická idea, tu div že ne natruc architektu vizionáři zaplnil Urban textovými tirádami, které jsou mírně řečeno „bezmyšlenkovité“ a pohříchu představují komerční čtení pro nenáročného čtenáře, přičemž víc počteníčko než čtení, ač se ke své škodě tváří tuze hlubokomyslně a velemoudře. Ach, tolik enigmatických paralelních světů se tu na nás valí, leč autorova vypravěče či protagonista – má to být zřejmě „člověk s otevřenou myslí a čistou duší“ – však i u zakuk-

lených mimozemšťanek či bytostí z paralelního světa stejně nejvíce zajímá, zda i jim vykukují kalhotky. Proč ne, nic lidského nám není cizí. Vykukuje však z toho ponejvíce neinvenční, až bulvární rádobydobrodružné povídání pod rouškou neskonale úmorného pseudofilosofování.

Každá kniha má svůj rub a líc, jenže v *Urbo Kune* je to promícháno do té míry, že výsledek může připomínat kolportážní román uveřejňovaný na pokračování v pramálo ctihodných tiskovinách. Vznešené řečeno jde v rámci spisovatelova díla o trapné fiasko a na neutěšeném rezultátu nezmění nic ani konstatování, že některé scény jsou výtečně napsány: dokonce natolik výtečně, jako kdyby do tohoto nevýtečného románu ani nepatřily. Je-li to rub, jaký je líc? Nuže, celé *Urbo Kune* by si zasloužilo důkladnou revizi, víc revizi než redakci: jazyk dialogů je toporný či plochý k uzoufání, kéž by se mnohonásobně „polidštil“ (takhle teď píše autor Hastrmana?) – a co všechno by se nemělo z románu neslitovně a ihned vyškrtnout ku prospěchu díla! Takto jde o rychlopolotovar, toliko o literární staveniště, které spisovateli v „jeho“ nakladatelství bohužel prošlo bez jediné poskvrny.

Na žánrové charakteristice daného titulu by se beztak mnoho nezměnilo, aspoň by se však z nekonečné hlušiny slov a vět snad vykotal (?) zajímavý příběh. O to, aby tento příběh byl zajímavý, se sice Miloš Urban snaží ostošest, nekřivdemež mu, počíná si však, ach ouvej, naprosto nezajímavě. Čím víc „myšlenek“ a hmotných efektů chrlí, tím víc čtenáře mátoří. Z pohledu kritika se ale nabízí spásné řešení: ponechat zmíněných 77 číslovaných výtisků v betonovém slotu, ať si tam libují. A ostatní? Ty do hodnotné krásné literatury nepatří. Vždyť kazí vkus. Čteníčka máme až nad hlavu.

Vladimír Novotný

(Miloš Urban: Urbo Kune. Paralelní román. Argo, Praha 2015)

N a Liszt io a Wagner...

b v Piešťanech

1.

Prvek, jehož jméno máte uhodnout, byl objeven roku 1789. Těžen byl v Jáchymově a britském Cornwallu a používal se původně pro barvení skla a glazur. V roce 1896 zjistil Henri Becquerel, že je radioaktivní. Marie Curie-Sklodovská poté z jáchymovského smolince izolovala dva nové prvky, polonium a o něco později radium. Napovíme vám, že dotyčný prvek má v Mendělejevově tabulce číslo 92.

2.

Kyslík.

3.

Ne.

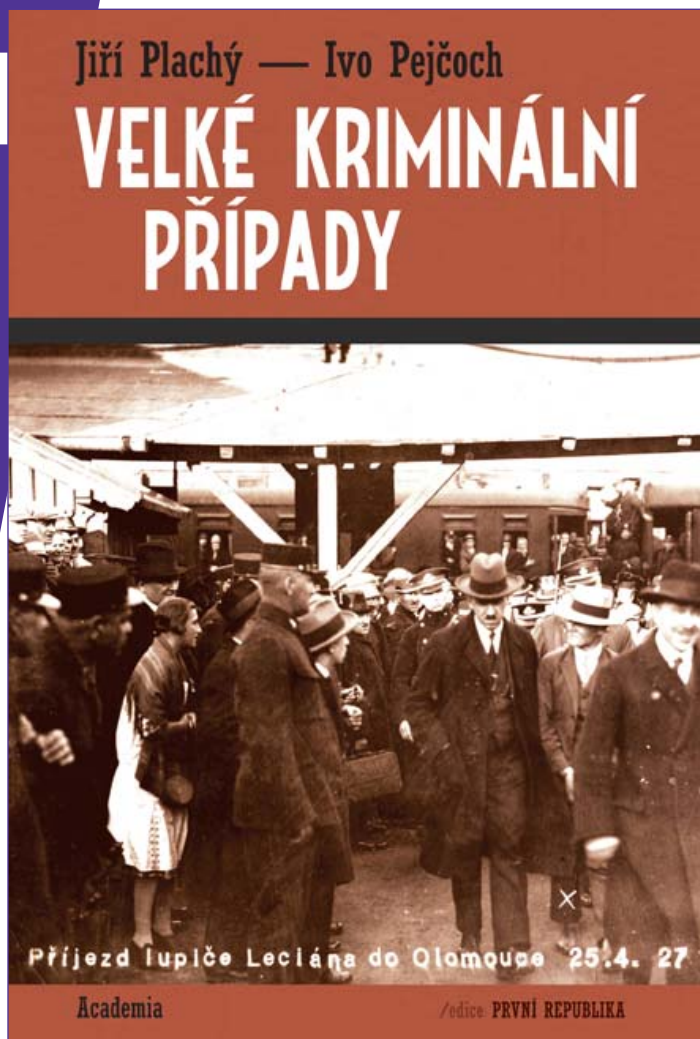

M
ang

a

Nakladatelství Academia doporučuje

Jiří Plachý, Ivo Pejčoch: Velké kriminální případy

V období let 1918–1938 bylo vy-
neseno více než čtyři sta nejvyš-
ších trestů za kriminální trestné
činy, proběhly různé aféry s konotacemi na
nejvyšší politická místa a v Československu
řádl i mezinárodní organizovaný zločin, od
padělání bankovek až po vraždy a atentáty.
Těživá mezinárodní situace, kdy republika
byla obklopena téměř samými nepřáteli, ta-
ké přála v nebyvalé míře špionáži. Publika-
ce přináší rovněž řadu unikátních dobo-
vých fotografií.

PhDr. Jiří Plachý, Ph.D., (1975) vystu-
doval historii se specializací na dějiny vý-
chodní a jihovýchodní Evropy na Filozofic-
ké fakultě UK v Praze. V současné době pů-
sobí jako vědecký pracovník ve Vojenském
historickém ústavu Praha a na katedře stře-
doevropských studií FF UK.

PhDr. Ivo Pejčoch, Ph.D., (1962) vystu-
doval Filozofickou fakultu Univerzity Kar-
lovy v Praze, obor nejnovější české dějiny.
Od roku 2007 působí jako samostatný vě-
decký pracovník Odboru historicko-doku-
mentačního Vojenského historického ústa-
vu Praha.

Loupežná vražda služby Marie Balaczové

Železniční hlídač Matěj Pihánek se 7. ledna 1922 v ranních hodinách vydal na pravidelnou obchůzku podél tratě v Praze-Karlíně. Byl mrazivý den a hlídač si na sněhové pokrývce z dálky povšiml podivných předmětů, ležících v kolejišti nedaleko vstupu do karlínského tunelu. Když přišel, uvědomil si hrůznou podstatu svého nálezu. Na kolejích ležely zbytky lidského těla, podle roztrhaného oblečení ženského, rozsekaného na kusy koly projíždějících vlaků. Pihánek běžel k nejbližšímu telefonu přivolat policii, která na místo vyslala hlídku, doprovázenou lékařem. Nejdříve dorazil inspektor Kohout z žižkovského komisariátu uniformované policie, záhy jej následovali kolegové od neuniformované policie, z pražského policejního ředitelství. Kolem zkrvavených pozůstatků se rozestavili inspektor Alois Šváb spolu s detektivy Budilem, Fakanem, Draxlerem, Vokurkou a Zárubou.

Inspektor Kohout po prohlídce nejbližšího okolí konstatoval, že ve sněhové pokrývce našel stopy zápasu a opodál místo, kde byl na zemi postaven proutěný koš. Ve sněhu rozeznal také stopy dvou osob, jedné s ženskými botami a druhé obuté v těžké vojenské obuvi. Po bližším prozkoumání šatů zemřelé, sestávajících z modré kazajky s červenými knoflíky a bílé halenky, došli policisté k názoru, že tělo patří Slovince, pro niž by bylo podobné ošacení typické. Začali se vyptávat na nádražích a v ubytovnách mezi Slováků žijícími v Praze. Inspektor Beránek narazil na Masarykově nádraží na slovenského muže, jemuž byly předloženy ústřížky tkaniny povědomé. Přivedli jej k identifikaci a on v zesnulé poznal Marii Balaczovou, která bydlela v nouzových barácích ve Vysočanech.

Tamní správce si během rozhovorů s policisty vzpomněl, že mladou ženu nedávno navštívili dva vojáci a bavili se s ní maďarsky. Vyptávání v okolí přineslo další poznatky. Večer před smrtí seděla Balaczová v nedalekém hostinci Marie Novákové s dvěma vojiny. Maďarka měla u sebe proutěný koš. Vyšetřovatelé požádali majitelku podniku, aby se s nimi vydala do jezdeckých kasáren u karlínské Invalidovny, která byla nouzové kolonii nejbližší. Nacházela se zde základna II. eskadrony jezdeckého pluku I. Službu konajícím důstojníkům vysvětlili situaci a ti nechali veškeré mužstvo

29

III. LOUPEŽNÁ VRAZDA SLUŽKY MARIE BALACZOVÉ

nastoupit na kasárenském dvoře. Když Nováková pomalu procházela v doprovodu inspektorů kolem šiku příslušníků útvaru, upozornil na sebe podezřelý nervózním chováním vojin Jan Molnár (narozen 7. května 1900 v Uzapanitě v Gemerské župě). Inspektor Alois Šváb si zběžně prohlédl jeho zimní kožíšek a spatřil na něm krvavé stopy, načež mladíka okamžitě zatknul. Molnár se snažil policisty přesvědčit, že předchozí večer strávil ve společnosti svého kamaráda vojína Jozefa Antocse (narozen 6. května 1900 v Trentonu, do dokumentace jej psali také Antosz i v české podobě Josef Antoš či Antoč) v biografu. Šváb zjistil, že mladíci jsou pravděpodobně spolupachatelé, a Antocse si odvedli rovněž. Předtím však u obou provedli prohlídku a našli u Antocse 517 korun, další peníze měl schované Molnár.

Dne 8. ledna provedl Šváb s pomocí dalších kolegů v kasárnách rozsáhlou prohlídku, prošli vše od sklepů až po půdy a hledali především proutěný koš, který byl na místě činu. Nenašli ho, ale jeden z vojinů upozornil, že Molnár má v pouzdru na revolver schovanou ruličku bankovek, namotaných na rukojeť kartáčku na zuby. Mezitím se další policisté vyptávali v restauracích a ještě dopoledne 8. ledna objevili proutěný koš, zanechaný Antocsem a Molnárem v Škábově vinárně. Jejich kolegové rovněž zjistili, že oba podezřelí měli pravděpodobně komplice, vojína romského (tehdy „čikánského“) původu Michala Kurucze (narozen 20. ledna 1901 v Jáci v Bratislavské župě). Inspektor Šváb se vrátil do kasáren, aby ho vyslechl, zjistil ale, že mladík hovoří výhradně maďarsky. Požádal tedy četaře Ladislava Tancoše (narozen 1899 v Budapešti), zda by nemohl překládat. Když položili otázku, kde jsou uschovány další peníze, Tancoš je k jejich velkému překvapení sám odvedl ke skříni na půdě mezi krovem a taškami. Skutečně se tam nacházela rulička amerických dolarů. Policisté zatklí oba podezřelé vojáky, Kurucze i Tancoše, a umístili je do vyšetřovací vazby.

Podání vojáci se ještě téhož dne priznali k vraždě Balaczové, motiv byl, jak se ukázalo, čistě zistného charakteru. Venkovské děvče ze Slovenska totiž mělo našetřené peníze, za něž se plánovalo vystěhovat do Spojených států a vybudovat si tam novou existenci. Ke své smůle se Balaczová na ambasádě USA v Praze seznámila s Antocsem, který se jí začal dvorit. Vesničance úplně pobláznil hlavu a ta v přesvědčení, že se dostane pod čepec, ustoupila od úmyslu odjet do Ameriky a souhlasila, že se s milým vrátí na Slovensko, kde se vezmou a založí rodinu. Bydlet měli u Antocsových rodičů. Vojin brzy zjistil, že děvče má u sebe veškeré úspory, které považoval za poměrně vysoký obnos, a uvažoval, jak si je přivlastnit. Již 3. ledna se za ní zastavil, představil ji Molnára, jehož vydával za důstojnického sluhu. Oba pobertově začali vymýšlet, jak děvče o jeho úspory okrást. Molnár doporučoval, aby se jich Antocs zmocnil během intimního styku, potom však došli k závěru, že by je zhrzená milenka udala, a rozhodli se Balaczovou sprovodit ze světa a navždy umlčet. Vzhledem k tomu, že neměla žádné příbuzné a na ubytovně rozhlásila, že se vystěhuje do USA, předpokládali, že se po ní nikdo shánět nebude. Antocs by se

30

VELKÉ KRIMINÁLNÍ PŘÍPADY

Vlevo od kufru sedí Antocs, Molnár sedí druhý zleva, po jeho pravé straně Tancoš a zcela vpravo Kurucz (VÚA – VHA Praha)

rovněž vyhnul případným osobním problémům, na Slovensko měl totiž snoubenku, která s ním měla nemanželské dítě a s níž se chystal oženit. V osudný večer se s ním a jeho kamarádem sešla, přinesla si osobní věci i našetřené peníze a očekávala, že odjedou. S vojáky si sedla do restaurace, nějaký čas se bavili a pak vyšli i s jejím košem do tmy. Netušila, že se blíží poslední okamžiky jejího života. Milenec a jeho kamarád ji odvedli na liduprázdné úbočí nedalekého vrchu Vítkova, kde ji poblíž železničního kolejiště zavraždili.

Policisté přivedli zatčené Antocse a Molnára 8. ledna odpoledne na místo činu, kde provedli rekonstrukci a upřesnili menší nesrovnalosti ve výpovědích obou zatčených. Vojáci popsali, jak nebhodu dívku uškrtili, a ukázali místo, kde to provedli. Nacházelo se mezi dvěma železničními tratěmi. Molnár podle svých slov poodešel a jeho kamarád začal s Balaczovou souložit, při tom využil její nepozornosti a napadl ji. Dívka se však zuřivě bránila, proto zavolal na pomoc Molnára, který ji začal škrtit a Antocs přitom oběti držel ruce. Ta jen zoufale kopala kolem sebe. Molnár si pak sundal opasek a utáhl ji ho pevně kolem krku. Když oběť dodýchala, odvěklí bezvládné tělo do krovu, položili je na zem, schovali se a čekali na příjezd vlaku. Těsně předtím, než vlak na místo přijel, dovlekli tělo Balaczové k pravé koleji, položili je na ni, rychle uskočili před blížícím se vlakem a nechali tělo přejet. Předpokládali,

31

III. LOUPEŽNÁ VRAZDA SLUŽKY MARIE BALACZOVÉ

že devastované ostatky nebude možné identifikovat, respektive se policie bude domnívat, že jde o neznámou sebevražděkyni. Hlava však nebyla poškozená, Antocs ji tedy zvedl a opět položil na koleje, aby příští vlak rozdrtil lebku i obličej a znemožnil určení identity. Čtěl čekat na průjezd dalšího vlaku, ale Molnár byl psychicky na dně, sebral se a odcházel, Antocs jej tedy následoval.

Společně se vydali ke kasárnám, Molnár nesl proutěný koš a Antocs bílý látkový pytel, v nichž byl složen skrovný majetek zavražděné. Šli kus po trati, potom přes vojenské cvičiště, kde cennější svrsky z pytle přendali do koše a pytel potom zahodili. Poté, co ukryli ukradené peníze, vydali se do Škábovy vinárny, kde začali část výtěžku z lupu utrácet. Nejdříve si poručili šest skleniček likéru, potom lahev vína a Antocs zaplatil pianistovi, aby mu zahrál písničku na přání. Před odchodem si koupili ještě láhev koňaku a vrátili se do kasáren, kde pálenkou umlčeli četaře Tancoše, který přivlel oči nad jejich pozdním návratem z vycházky. Proutěný koš nechali v podniku u čísnice v úschově s tím, že se pro něj následujícího dne vrátí. Kolem jedné ráno se vrátili do kasáren a doufali, že se na ně nikdy nepříjde.

Při vyšetřování shodně tvrdili, že k vraždě je ponoukal Tancoš, který jim poradil, že se pomocí zločinu nejsnáze dostanou k úsporám Balaczové. Kurucze prý o zločinu informovali a on je měl při vyšetřování kryt. Antocs tvrdil, že původně si chtěl k vraždě přizvat právě romského vojína, ale nakonec zvolil Molnára, protože Kurucz by prý všechno prozradil.

Případ se dostal před Divizní soud v Praze, jenž jej projednal 18. května 1922 za předsednictví podplukovníka justice JUDr. Víta Vrby. Soud prohlásil Jozefa Antocse a Jána Molnára vinnými trestným činem loupežnou vraždou a odsoudil je k trestu smrti. Spolupachatelé byli rovněž uznáni vinnými, Ladislav Tancoš účastenstvím na loupeži a Michal Kurucz nadřozváním a ukrýváním. Tancoš byl odsouzen k 13 měsícům vězení, ztrátě hodnosti a nemožnosti v budoucnosti opět vstoupit do armády jako voják z povolání, Michal Kurucz dostal trest 7 měsíců odnětí svobody. Oběma se do něj započítávala doba vazby.

Oba odsouzení k hrdelnímu trestu podali zmateční stížnost, již 7. července 1922 projednal Nejvyšší vojenský soud. V obou případech byla zamítnuta. Vrahům již zbývala poslední možnost, žádost o milost vznesená k hlavě státu. Podobně jako ve většině případů ji vyslyšela a oběma vojínům byl trest změněn na doživotní žalář.

Oba se roku 1925 pokusili dosáhnout obnovy řízení s tvrzením, že ve skutečnosti vraždili Tancoš s Kuruczem, žádost však byla jako účelová a neodůvodněná zamítnuta.

Zrádný milenek Jozef Antocs se již na svobodu nedostal, ve vojenské trestnici v Terezíně zemřel v důsledku nemoci 4. července 1931. Kdy byl přímý spolupachatel vraždy Jan Molnár z vězení propuštěn, bohužel dochovaný archivní materiál neuvádí. Ladislav Tancoš a Michal Kurucz se dostali na svobodu po odpykání stanovených trestů.

32

Nakladatelství dybbuk chystá
Pentti Saarikoski:
Dopis pro
mou ženu
z finštiny přeložil Michal Švec

Syrový text *Dopis pro mou ženu*

finského spisovatele,
kontroverzního bohéma, oddaného
komunisty a náruživého alkoholika,
celebrity finské literatury, vznikl na
konci šedesátých let. Autor tehdy
podnikl několikatýdenní cestu do
Dublinu, dějiště Joyceova
Odyssea, kterého také překládal.

Jde tedy ve stopách Leopolda

Blooma a mezi návštěvami
restauračních zařízení, bloumáním
po městě a pozorováním místního
života se své ženě svěruje se svým

steskem, pocity a názory, kterými při svém osamoceném putování
překypuje a v nichž si nebere žádné servítky a nikoho nešetří. Text je
plný jadrných až vulgárních výrazů, tak jak autorovi přicházely na mysl,
aby ji „v proudu vědomí“ zase opouštěly...

O pilec proleze životem s čistým štítem stejně jako kdejaký Irčan, pokud má peníze: Caesar, Luther, Churchill, Goethe, zástup géníů, samej alkoholik. Šoustání a chlastání jsou finský zlozvyky, patří mezi takový tradiční hodnoty, o kterých je nejlepší pomlčet, pokud člověk netouží dostat pěstit. Říkají, že finská mládež se nemá kazit, ale věc se má tak, že zkazit naši mládež je nemožný, ta zkáže nepodláhá, ani kdyby se o to pokusil Syn Boží. Byl Ježíš homouš, asi jo, ale nic nedělal. Se spermatem vystříknou i všechny ideje, pak už nezbyvá než pořídit si televizi a auto, svraštit ksicht starý a promyslet, jak říct děckám, že my jsme přece za mlada měli ideály, co máte vy? Povykujete kvůli socialismu, my jsme nepovykovali, my proti socialismu bojovali, my byli odhodlaný položit za tuhle zemi život a vy furt jen kladete nějaký požadavky. Jak blbě žvaní, a stejně blbý je vysmívat se jim, měli přece mozek, a když má člověk mozek, tak ho nemůže nepoužít. Jako můj táta, chytrý chlap. Občas se do svých slov trochu zamotám, nit se přetrhne, někdy zapomenu, co jsem chtěl říct, ale pak zas stojím nohama pevně na zemi, sedím v kavárně a koukám na holku, holka kouká na mě a díví se, proč na ni koukám. Očaroval jsem ji, kostkovaná blůzka, prsa, ze kterých vytvarovala polokouličky. V tomhle podniku už jsem kdysi seděl, jednou odpoledne, Tuula nebo Marjukka, už nevím, v budoucnosti se naučíme vydělit člověku z mozku všechno, co zažil, a z těch laloků pak nebožtíkovi slepí rakev a on bude vypadat jak klobása, až ho koně potáhnou na hřbitov. Víš, že červi vycítí jídlo, už když pastor hodí do hrobu první tři lopatky písku? Jsou to bílý, mrštný a hladový červi. Daleko lepší by byl pohřební obřad, při kterém by se mrtvolý zavíraly do klece s několika mrchožroutama: kdyby příbuzný a přátelé viděli, jak maso končí ve správných tlamách, jejich víra v život věčný by posílila.

M ang an

Radovan Neuwirth (1957–2016)

V našem městě máme nové domy, na těch domech barevný ampliony, z amplionů se ozývají tóny, to hraje –, to hraje – r á d i o... Doteď zpívá skupina Atomová Mihule píseň o svém městě, o Žďáře nad Sázavou (kde nikdy neprojdou, holahou...). Je zajímavý, že v těch letech hovězí porážky, když se potkali Žďáráci s Třebíčákama nebo s houněma z Blanska nebo Králohradce, tak každě říkal: u nás na okrese jsou ty komundíři nejhorší. Závadná mládež v každém městě a městečku měla v letech normalizace, ale především na konci sedmdesátek a začátku osmdesátek, celkem jasnou představu, kudy vede hranice. Dneska to někomu vysvětlovat je zhořá úplně zbytečný, a taky proč.

V každém městě byl nějaký centrforvard, někdy dva i více. Ve Žďáře to byl V. B. Homolka alias Jan Antonín Nepomuk Morava a kolem něj se to štosovalo. „Projekt“ Atomová Mihule, který Homolka zrealizoval se svými kumpány, znamenal spojení slova, hudby a obrazu. O muzice je toho dneska známo nejvíc viz <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/2661-atomova-mihule-atomic-mihule/>, ale i ostatní obory se celkem činily.

Slovo se vyměňovalo z ruky do ruky, tenké sbírky na průklepovém papíru, jako vitamíny proti možnému nachlazení režimním optimismem. Jó, tehdy jsme všichni uměli psát na strojích všema deseti.

Jedním z básníků družiny byl Radek Neuwirth, kuchař a sběratel bigbítu. Klasický ohoz, džínska, džíny, kecky, zelená bunda a přes rameno žebadlo, aby se tam vešly aspoň dva litry jabčáku.

Radek možná potřeboval ke své tvorbě zbytečně moc patosu, ale, přiznejme si, tehdy byl patos docela důležitý. Vy máte svoje kladení věnců a revoluční boje, my máme svoje nářky a svoji nevíru ve světlé zítřky. Patos ve spojení s tancem&hudbou&klobásou vytvářel koalici, díky níž se dalo přežívat. Přes týden hákovat s nějakým tím večerním pivem a rumem, a víkend si užít po svém. Snaha proměnit subotnik v The Factory.

Více než 25 tenkých Radkových sbírek je dnes součástí Paměti, i když se všichni snaží spíše si nic nepamatovat. Několik jeho básní vyšlo v samizdatovém sborníku „třináct“, kam mj. přispěl i S. Homola, V. B. Homolka, O. „Alfréd“ Michl nebo Q. Machulka.

Ahoj Radku, co teď posloucháš?, nemáš nějaký nový Krimsny?

Vyznání pro začátek

Chcípnu jako pes
nikdo po mně nezapláče
já nechci zpovědníky
to tady, to není legrace

Obchoduju se ctí
polepenou flastry
a zalykám se radostí
že jsou jen a jen moje

Kolikrát pláču zlostí
kolikrát chci všechno vzít útokem
a moje slepené myšlenky mi vadí
jakmile se proberu, podroušen vínem

Svaté obrázky

Odhodte svaté obrázky
odhodte stud svatých otců
odhodte rubášku strachu

A skleněným okem prohlédněte

Zanechte zbožných přání
nehleďte na mongoly
budujte mosty

Svémi zkřivenými hnáty

Jásejte o novosti
jásejte o sluvutnosti starce
jásejte...

O zabeđenosti vládce

Odhodte hluché indicie
odhodte prsty nechtěných chtíčů
odhodte směšné movitosti

A skleněným okem prohlédněte

Proměna

Stal jsem se básníkem
z lítosti nad papírem
který by jinak
přišel o můj
rukopis.

Duhovka v cáru

Sem tam
mi spadne
do oka dívka
jako kdyby jimi
bylo zamořeno ovzduší
a bolí to stejně
jako když
mi do oka spadne
zrníčko prachu

Obchod ovocem a zeleninou

Ty dva prsy jsou melouny
co do úst celé nevstrčím
a zbylé tělo voní banány
však je taky s chutí s ním

Tendence

Rozhod' své sítě
a čekej
...na návaly svých nápadů

Na stejné sobectví
Máš smůlu
...na bezhlasá hesla

Všeobecná neláska
věští konec!

Na body, ale i na čas

Zavzpomínal a vybral
Jakub Šofar

M
ang
an

Nonstop amok **Patrik Linhart**

Útok modrých baretů

No, dobře, tak Čubajse pověsíme. A co dál? (generál Lebed' o vicepremiérovi)

Libor Dvořák: Lenin je v Ječný

Podvečer. Modré nebe, odstíny zeleně od světlé ke smaragdové se postupně vytrácejí v černotách. Nad polem se válí mlha. U opuštěného statku se na provazu houpe pavučinami ověšený zdroj – cesta z Oseku do Duchcova je přímá, odbočit znamená ztratit se v haldách, utopit se v zapomenutých pinkách, propadnout se do hořícího podloží. Ale mně to nedá a musí říci své: „Kraj nejkrásnější kraj. Těžká pohoda a těžký ledy!“

Miluji malé zdroje světla na opuštěných domech. A obdivně ze svých výšin shlížím na ing. Jaromíra Urbana. Neznáme se dlouho, ale sčuchli jsme se rychle. Stála za tím výměna názorů, kterou si inženýr chemie Urban chtěl získat inženýra ekonomie.

„Kulturologie je jednou ze sugestivních postmoderních výzev,“ prohlásil Jaromír

„Na tvuj černej baret si usral Měsíc svý modrý světlo, spokojenej?“ odpálil jsem ho.

Tak a všelijak obdobně bylo stále znovu stvrzováno přátelství, které neumrtvila ani věková propast třiceti let a silná vazba obou aktérů na alkohol.

Jaromír pocházel z Radotína a právě u nás si před dvaceti lety nabalil patrně nejošklivější dívku, která se zde za posledních sto let narodila. Nicméně, zde zůstal. Společně si upletli takové káčátko, leč po letech se tato parva stala jednou z opor české medicíny. Na obludky měl nos i nejlepší můj přítel Václav Patč. Z těchto důvodů mě napadlo, že by si mohli rozumět.

Byla už tma, když jsme dorazili k mému domu. Naštěstí stál Patč u branky. Měl uniformu vojína základní služby a modrý baret příslušníka sil protiletecké obrany.

„Sjezd bareťáků začíná,“ řekl jsem a odemkl.

„Věta jak stehno,“ prohodil Václav a podezřívavě si prohlédl housenkovitou postavu inženýra Jaromíra.

Václav Patč je svérázný mladík. Jen výjimečně shledá při svých výzkumech zemi půvabnou a čistou. A o lidech smýšlí ještě hůř.

Seděli jsme na zahradě do svítání. Rackové nás přivolali k životu. Ale bojiště ještě nebylo opuštěno. Ne! Zpola vyklizeno. Mrtví se probouzejí. Ne! Úprkem se

nad zemí ženou svraskalé mraky. Ozvěna volá: „Pojď si lehnout taky!“ Parta kluků civí v remízkách. Bojiště zpola vyklizeno, mrtví od živých okradeni. Ne! Stíny mraků se plazí po mrtvých. Tváře se hýbají. Hled – mrkl okem. Ne! Pohnula se ústa. Ne! Mrtvý, mrtvý leží nehnutě v široké brázdě. Ozvěna z údolí: „Svým se zjednotit tady ...“ Co? Jaká ozvěna? Ne! Bojiště opuštěno, opuštěno. Jen mrtví leží v brázdách, stíny se vlní a oni leží tak bělostní – jak raci za lodí. Kde jsou kluci? To někdo na ně volal. Poslechli, odešli. Bojiště opuštěno. Je pod mrakem. Ne!

Václav ležel vedle mě a na prsou měl popelník. Dům byl ještě prázdný. Měl jsem jen vařič a dvě karimatky.

„Včera to bylo krásný, zpěv racků, neznám voprawdu nádhernější píseň. Kde je ten čůrák Urban?“

„Ti tak vadí? Myslel jsem, že máš jen delírko.“

„Jo, mi vadí.“

„Myslel jsem, že si budete rozumět, když máte voba rádi sci-fi a potrpíte si na hezký hol- no prostě na fantasi.“

„O to nejde, neni hloupej, ale – jen s podívej, jak se oblíká, otrhaný hadry z šedesátých let. A určitě to bude komouš!“

Nechtěl jsem si zadat, tak jsem řekl jen: „Podepsal Chartu.“

„No, vidíš!“

„Musel jsem vás rozehnat. Příště si vezmu slznej plyn.“

Rudá hvězda nad řekou

U NÁS JE SVĚT V POŘÁDKU.

slogan hypermarketů Globus

Než jsem odjel do Prostředního Žlebu, pověsil jsem na branku ceduli VĚDECKÉ STUDIO STARÁ MILENKA – VÝUKA DUCHOVNÍCH GIGANTŮ DO 24 HODIN – CVIČENÍ KALANETIKY PRO HOLČÍČKY S MÁVÁTKEM – PRODEJ CD DUTROUX FAMILY a vyrazil v domněni, že toto na sousedy učiní patřičný dojem a budou na mě a mou slonovinovou věž, kterou jsem přezval na Wirsinský dům, pohlížet s respektem.

Prostřední Žleb je malebná sudetská ves jako vozová hradba Čechů zakouslá do levého, saského břehu Labe. Cestou z nádraží jsem se pokochal návštějmi

se jmény místních obyvatel, jak jsem doufal prastarých, sveřepých Čechů, kteří ještě v medvědí podobě sešli z hor štvání přízračnou Mazebillou, stařenou se železnou rukavicí, a sveřepých Němců, kteří se posud klaní svým strašlivým horským duchům, najmě hémanům, kteří svým děsným jekem nahání poutníky po kraji, dokud v zoufalství neskočí do řeky a neutopí se. Jména venkovanů však nic takového nesugerovala. Jen jedno ve mně vyvolalo vzpomínky na elegantní rakouské oficíry, vždy galantní a uhlažené, i na vášnivě mladíky lesklých očí ze starého mocnářství. Ano, zde bydlil legendární Svatopluk Beneš. A ještě později se mi doneslo, že zde v zapomenutí dožil i pro avantgardu nezkousnutelný básník a prosaik Vladimír Rafel, autor Šaldou zadupaného Elektrického lesa.

Věděl, jsem že sraz básníků bude v hospodě, jejíž majitel hoví alternativní rockové hudbě. Chvilí jsem si krmil uši a pak šel najisto. Byl jsem zde prvním hostem. Vzápětí se dostavil první z pověstného děčinského dua pořadatelů, básník železných cest, Tomáš Řezníček, a vypálil: „Ty musíš bejt Patrik.“ Večer mělo začít autorské čtení, bohužel nikoli zde u roztočené pípy, ale ve studené horolezecké chatě. Padly i návrhy jako: „Každý si to tam bude vodečíst, a ostatní tu budou zatím popíjet.“ Bylo tu však dost nadržенých básníků, kteří potřebovali své publikum. Většinu, kromě Fridrichových studentů, jsem už znal. Řezníček mě očaroval svým přednesem. Spustil jsem aplaus hned po první básni, když mě Vaněk upozornil, že tohle byl jen uvítací proslov. Všechno bylo čiky puky, ale v noci nás sejmul Měsíc. Začalo to, když filosof s kladívkem Beneš vyhlédl z okna, pochválil úplněk a pozval cel parapet. Nato vyšel Martin David na čerstvých vzduch. Našli jsme ho v posledním tažení s hlavou ve studánce. Prý lovil Měsíc. Pak se evangelík Payne pohádal s temným katolíkem Kukalem, nebo Kukal s králem prudičů Oscarem Rybou, nebo to bylo tím, že nějaký opilec přiskřípl Fridrichova irského setra ve veřejích, ale každopádně se Payne nebo Kukal nebo Ryba nebo setr zvedl a vydal se nad ránem pěšky do Prahy nebo do Děčína. Druhý den nás bylo o jedno až dva méně, ale přesto jsme si užili svěžího jara nad řekou.

Během potulky u Labe prohodil Luděk Marks: „Underground je mrtvej, ta rudá hvězda, co nás spojovala, se rozpadla.“

S Radkem Fridrichem se na sebe podívali a řeka po temněla výbuchem smíchu.

Temnopolis Čech

Si Čech, Čech, Čech, tak si toho važi!

Orlík, Demise

Dva dějinné momenty sjednocení českého národa ve stínu lípy: Návrat hockeyistů z Japonska a Havlova operace v Innsbrucku. 90 % Čechů s očima svaštělými u televizorů vidělo a zažilo naše veliké sjednocení. Češi versus Čechové – království dvojího lidu. Ale přiznám se, i já jsem si ten pocit národního sebeuvědomění užíval. V nonstopu dokonce jeden cikán pustil v jukeboxu Orlíky. Vypadalo to na rvačku, ale pak to šlo do pohody. Ráno jsem jel vlakem do Ústí. Naproti mně seděl nejvyšší a nejhubeňší teplickej skinhead. Potkávám ho už pár let. Žádný narvaný hovado, ale vložení intelektuální model, jen kapku vylepanej. Důležité však je, že měl personelní styl a vysoký černý vyleštěný boty. Ted po něm rajtovala jeho holka. Vyprávěl jí chvějícím se hlasem, co dělal v práci, ona jedla třešně a pecky plivala z okna. A čahoun byl rád, že je, i když ta jeho parva měla takový fuckingbuzna boty na šteklech. Holky ty to uměj. Ono se volá, jako by nebylo jen pár let po kariéře Marie Kabrhelové, aby v politice bylo víc žen. Snad by mezi těmi zmrdy a kokoty více vynikly mamrdky a píči, netuším v čem by byl rozdíl. Možná ani ženy uvězněné v Ravensbrücku nevolaly po ženské ruce. Otázka je, zda byly ženské dozorkyně lepší. Prateta mi říkala, že to byly mnohem větší svině než chlapi. Platí to snad i v politice? Tam je to jedno. Oni tě nepopraví, jen na popravu pošlou. Ale co ženská poesie? To se přece nedá srovnávat. Když pořádám čtení poesie, zvu přece taky holčiny. A to nikoli ze sexuálně zjištěných důvodů. Jen aby si ty chlapi nepřipadali tak blbě. Martin David navrhl pro jednu z básniček označení cicina. On je trochu severočeským Moravanem. Martin je citlivý člověk, a přece se mi zdá, že cicinou o sobě prozradil mnohé. Básnířek si váží a chová k nim velký obdiv. Cicinu naserou. Uvažoval jsem tehdy nad tím, jak by to bylo pěkné, kdyby ženy nepsaly prosu. Ale stálo by to za to? Přijít o Agathu Christie, D. L. Sayersovou, Jane Austenovou, Boženu Němcovou? A co teprve ta černá huba z Ja-

majky, která píše povídky, že se mi chce až leštit štangli? A co Kateřina Rudčenkova, kterou Radim Kopáč označil co femme fatale české literatury? Nebo Simonetta Buonacini? Byla by to nuda žít jen s mužskými kariéristy po boku a za zády, ženské kariéristky jsou mnohem raffinovanější.

Povídám, co mě napadlo ve vlaku Evě a ona na to:

„Ty nemyslíš poctivě.“

Jako obvykle v takové situaci jsem uvažoval, že jí jednu vybombím. Ovládl jsem se. Nenechám se kvůli tý cicině zavřít. Třeba má pravdu. Přehodil jsem výhybku a řekl, že personální agentura, kde jsem dělal vlny, zkrachovala, takže jsem úplně v prdeli a na pracáku. Nebyl to tak úplně krach, pohádal jsem se s tím estábákem, kterej měl krycí jméno Zvukař a jeho kámoš z Glavu, kterej mu šel na ruku měl krycí jméno Bubeník. Úplná kapela grázlů. Byla tak zamilovaná, že byt' mi neodpustila nepocitivý myšlení, tohle odpustila. Za to jsem ji vzal na výlet a ne ledajaký. Dvakrát jsme zabloudili.

Určil jsem cíl cesty velice pečlivě: za žádnou cenu se nevracet po stejné cestě zpátky. To by se nám beztak nepodařilo, ani kdybych chtěl. Dovezli jsem se do Sutomi a pěšky to vzali kolem Holého vrchu, jediného skinbergu v milešovské části Středohoří, a pak jsme cestou na hrad Košťálov zabloudili. Plazili jsme se jakousi sviní stezkou a najednou – hrad jak kráva z pohádky. Nahore pak závrat, že jsem se dolů podívat nemohl. Teprve, když jsem překonal nával agorafobie, jukl jsem na kraj pod námi. Třebenice, město českého granátu, leželo pod námi na dlani. Na stráni pod hradem rostl kavyl ivanův, stepní tráva zavlečená sem patrně kozáky. Byla poměrně nízká, ale i to stačilo, abychom v tom zmatku zabloudili podruhé. Kromě toho byla mezi Třebenicemi

a Košťálovem v roce 1938 s podporou našich západních spojenců vyměřena hranice oddělující Sudety od protektorátu. A právě o takový bludný hraniční kámen jsme zakopli. Po hodině tápání jsme konečně dopadli na silnici v makovém poli. Vedla z Třebenic do Teplé. A teplá byla přesně to, co jsem hledal. Na zahradě kolem malého domku byl hrob s velkým křížem a nápisem: ZDE BYLA ZÁMĚRNĚ ZAVRAŽDĚNA ALŽBĚTA (... nějaká data) 1953. na obzoru strměl zpoloviny vytěžený kopec, hrozné místo. Kdysi jsem slyšel, že Cajzlové postavili ve Středohoří jeden umělý kopec, aby k nim nešel ten smog od nás. Někdo by řekl – blbina. Ale já věru takovým bludům rád popřávám sluchu. Eva trvala na tom, abychom šli po silnici. Namítal jsem marně, že do třetice všeho dobrého. Kdepak! Asfaltem rozehrátým prvním silným jarním sluncem jsme se doslova brodili do Skalky, kde nás pozdravily zřícenina hradu, z něhož zbývá jen věž, ke které vede zpusťlá a zarostlá výletní stezka opatřená zrezivělou cedulkou nápisem VSTUP ZAKÁZÁN PADAJÍ KAMENY, a raně barokní zámek postavený Francescem della Portou. A za Skalkou už vykukoval sutomský kostel svatého Petra a Pavla, kde v čackých dobách do toho praštili rodiče Svatopluka Čecha a ten Čech ve Skalce napsal Ve stínu lípy. A Neruda napsal o Čechovi:

Jsem Čech, můj znak je lev!

Jsem Čech, chci krev, jen krev!

Však moderní Čech jinak na to musí: Čech moderní když krev chce, chce – krev husí.

Kruh se uzavřel.

Ukázky jsou z rukopisu regeneračního románu, který Patrik Linhart v současnosti dokončuje a připravuje k vydání.

A čahoun byl rád, že je, i když ta jeho parva měla takový fuckingbuzna boty na šteklech. Holky ty to uměj. Ono se volá, jako by nebylo jen pár let po kariéře Marie Kabrhelové, aby v politice bylo víc žen. Snad by mezi těmi zmrdy a kokoty více vynikly mamrdky a píči, netuším v čem by byl rozdíl. Možná ani ženy uvězněné v Ravensbrücku nevolaly po ženské ruce. Otázka je, zda byly ženské dozorkyně lepší. Prateta mi říkala, že to byly mnohem větší svině než chlapi. Platí to snad i v politice? Tam je to jedno. Oni tě nepopraví, jen na popravu pošlou. Ale co ženská poesie? To se přece nedá srovnávat.

M
ang
an

Každému hostii **Anna Brikciusová**

Foto Alina Bogdana Mihai

V masce stráví celý den

po desáté zhasne všechna světla
přetvářku z okna

do noci zavýje

Každému hostii

i zlotřilým
těm v pelyněk zhořkne
bič po zádech

nazí jsme se narodili
oblečení v rakvích ležíme

Volavka

snažíš se seč můžeš
elegantní jako ona nikdy nebudeš

siluety Corbusier si všiml,
dům nemusí mít pravé úhly

vzlétne ke kopci,
kde Buddha sídlí

Smaragdové ojínění

po šálku čaje
dva vlasy Děda Vševědy

ve vytržení
z minimálního pohybu

pokrm nepatrný k ústům
cesta ke vědění

Spása

smrt, konvalinka

hrozen vína ve vaně

rukavici svléká pomalu

V tichu křičí světlo

varuje před změnou
blíží se co nevidět

čas freneticky stíhá vteřiny

za chvíli se setmí
křik sílí do vřískotu
ve strašlivé předtuše

Pověz mi, jak se díváš

mhouříš oči blažeností
gejzír božsky čisté vody

smíchem zkrásní ti okolní svět

slunce hladí zápěstí tvá s jizvami

Vpřed se řítí

bez ohlédnutí

v půli malý zádrhel

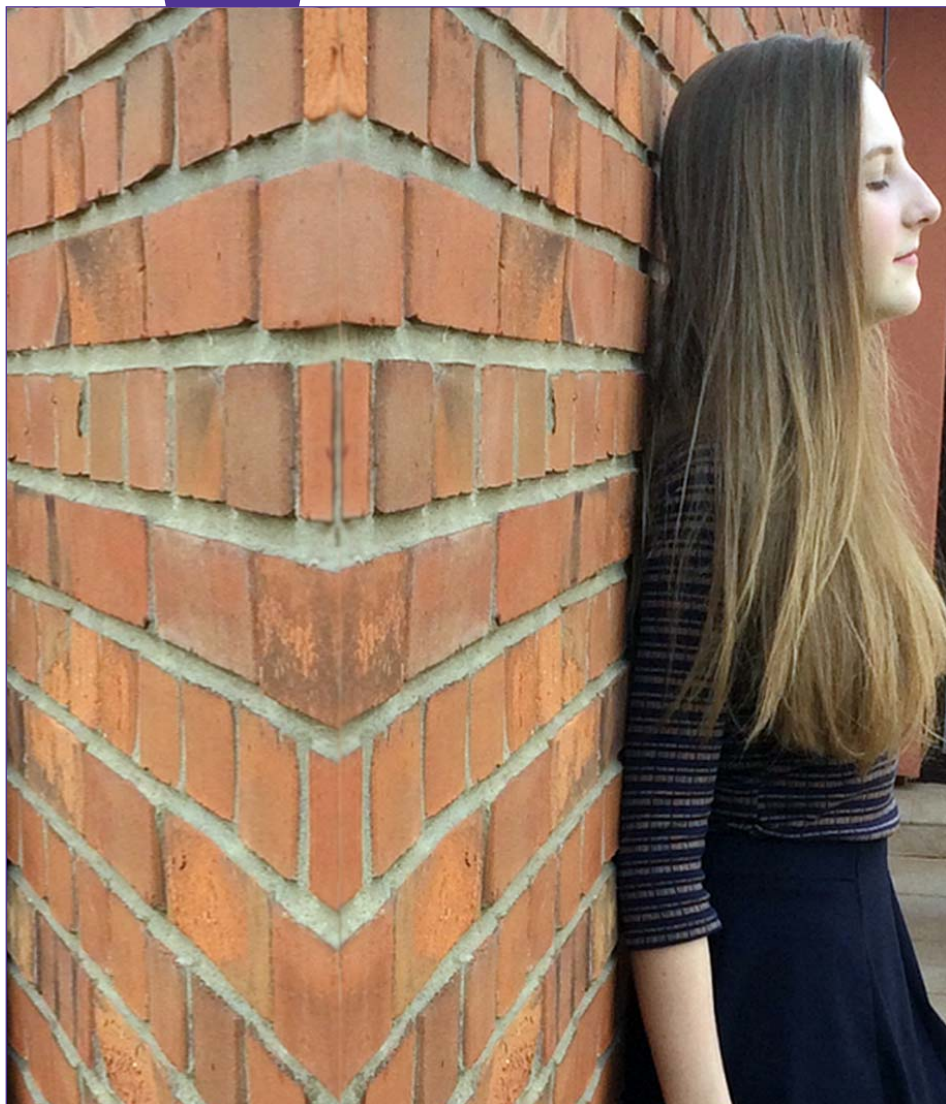
ohlédne se,
v té neustálé rychlosti
a zpětném pohledu
nevidí, co má přes sebou

pyramidu, která stoupá nahoru
rychleji než on

konec je s pohybem vpřed

M
ang
anŽivot
v kufru
**Natálie
Dařílková**

Foto archiv autorky

Natálie Dařílková se
narodila roku 1999
v Praze, v současnosti
studuje na Gymnáziu
Ústavní. Povídka Život
v kufru je jejím
debutem.

„Máte rakovinu,“ ještě si
vzpomínám, jak pochmur-
ně zaintonoval můj onko-
log a soucitně sklopil zrak, jako by mě chtěl
ujistit, že pro něj tahle věta není běžná ani
všední záležitost. Ale co, když vám táhne na
pětaosmdesát, prostě už nečekáte, že váš
neustálý sípavý dech vyřeší recept na železo
v tabletách. Kolik mám času? Problesklo mi
hlavou. Zeptej se, nakázal jsem si.

„Kolik...“ nebyl jsem s to doříct.

„Ne, nebojte, vyšetření jde na pojišťo-
vnu,“ ujistil mě doktor s dobráckým úsmě-
vem.

Chtěl jsem to zkusit znovu. Ta slova mě-
la takovou zvláštní pachut', hořkla mi na ja-
zyku, a jak jsem je tak převracel sem a tam,
zdálo se sladší je polknout zpátky do krku
než vypustit ven. Onen muž mi dál něco vy-
kládal, snad aby mě ujistil, že skutečně ne-
musím nic platit, že umřu i zadarmo, a já si
jenom tak bezděčně přitiskl kufřík hlouběji
do dlaně, abych se znovu přesvědčil, že ne-
má kam utéct. „Nechcete se na něco ze-
ptat?“ konečně ukončil svůj monolog.

Napadlo mě dobrých tisíc věcí, na které
jsem chtěl znát odpověď, ale dalších tisíc
důvodů, proč si před těmi odpověďmi za-
cpat uši. A tak jsem mlčel. Tenhle postup mi
byl důvěrně známý. Mlčení - můj strašák ve
skříni, nedopatření, které protkává dny ti-
chem.

„Rozumím vám,“ ujistil mě. „Tedy vlastně ne, nerozumím vám,“ odmlčel se a já se ihned lekl, že bude pokračovat nějakým univerzálním proslovem o tom, že tragédii tohoto rozsahu jde stěží vnímat, natož pochopit, a já si budu muset vyslechnout celou tuhle scénérii špatného filmu až do konce. „...skutečně vám nerozumím, ostatně jsem za to rád,“ taktně se usmál. „Přijďte příští týden, zatím budete mít čas nechat si projít hlavou, co pro vás nemoc znamená, pak se domluvíme na dalším postupu.“

A tak jsem šel.

Šel jsem tak dlouho, co mi ty hloupé plíce dovolily a křečovitě drtil ucho příručního kufříku. Díval jsem se na koruny stromů a doufal, že pro mě teď, když se s nimi loučím, budou mít úplně jiný význam. Ale byly to stále jen stromy a já pořád jen příliš starý muž.

Zatočil jsem do Weberovy ulice arazil si jí cestu tak dlouho, až se přede mnou začal rýsovat provzdušněný park plný léta a lidí a dětí a ostatně všeho, co mě už dávno nechávalo chladným. Našel jsem si poklidnou lavičku v ústraní a zpocenými prsty rozeplnul sponu na svém jediném zavazadle.

Ohmatané, známé, potřhané. Šedesát sešitů v řadách. Už nevoněly jenom po papíru, voněly jako domov, domov, který můžete chytit do rukou, a nerozplyne se do prázdna. Náhodně jsem jeden otevřel. Rok 1992. Jen špatně jsem zaostřil na rozpité písmo jedné ze stran. Znal jsem ty řádky nazpaměť a věděl jsem, co by tam stálo.

Zaneprázdněný soubojem se sebou jsem si nevšiml, když si vedle mě někdo sedl. Dlouho jsem zkoumal neznámou tvář z profilu a přemýšlel, jak moc pasuje do léty obroušených představ a vidin. Bylo mi zvláštně.

„Dobrý den, nezlobte se...“ naklonil jsem se blíž, abych ji mohl oslovit. Dívka na druhém konci lavičky sebou překvapě-

ně cukla, jako by si vůbec neuvědomovala, že vedle ní někdo sedí. V reakci na moje vyrušení se napřímila a instinktivně si odhrnula neupravené vlasy z čela. Díval jsem se na tuctově vzhlížející mladou ženu, která mi náruživě oplácela prázdný pohled. Působila téměř znuděně. Nezaújatě. Zeptej se kolik je hodin a nech to plavat, problesklo mi hlavou. Slova nepřicházela.

„Můžu vám nějak pomoci?“ usmála se nečekaně přívětivě. Žádné jiné povzbuzení jsem ani nepotřeboval.

„Popravdě ano. Nezdržuji vás?“ chtěl jsem ukázat, že mám vychování, ale na její odpovědi mi už nezáleželo.

„Ale vůbec ne,“ ujistila mě odhodlaně.

„Rád bych se vám představil, ale sama poznáte, že to vůbec není nutné. V tomhle kufříku jsou sešity, něco jako deníky, které jsem psal celý život a -“ nechal jsem ji nahlédnout dovnitř, „- a chtěl bych vás požádat, abyste si je vzala,“ obešel jsem dlouhé vybavování.

Vyrazila ze sebe několik nesouvislých citoslovcí. Myslím, že kdyby pocít zmatení sám o sobě vydával zvuk, zněl by přesně takhle.

Nemohl jsem slyšet myšlenky, které se jí honily hlavou, ale neklidné tření okousaných nehtů o kalhoty ano. Co prohodíte s člověkem, kterému se právě pokoušíte vtřítní do života sbírkou svých memoárů?

„Upřímně moc nechápu, co...“ nedokončila větu. „K čemu vám to bude?“

Usmál jsem se. K čemu mi to bude?

„To se těžko vysvětluje,“ řekl jsem po pravdě.

„Zkuste to,“ pobídla mě.

Nevěděl jsem, jak zformulovat slova. Plánováním téhle chvíle jsem strávil půlku života, ale teď, když se obraz náhodného člověka doplnil o výraz a tvář, zdála se mi skutečnost prostě až moc skutečná.

Slyšel jsem hodiny odbíjet poledne, i když žádné poledne nebylo. Znáte ten pocit, co bubnuje srdcem o žebra, a všechno ostatní vypadá jako sen?

„Přežívám uvnitř,“ poklepal jsem na víko od kufru.

Chvíli si mě bezvýrazně měřila a já přemítal o všech těch pohledech, které jsem kdy opětoval. Nostalgie se na mě lepila jako dešťové kapky. Promnul jsem si oči, ale pohled se mi nijak neprojasnil.

„Už toho v životě moc nestihnu, víte. Mám dnešek a všechny ty včerejšky před dneškem. Možná trochu ze zítřků. Ne moc. Tak na dvě tři hry v šachy a jeden dobrý román,“ zachmuřil jsem se. „Takže spíš ty včerejšky.“

„Ale jak tohle všechno souvisí se mnou?“

„Chtěl bych vám dát svůj kufřík.“

„To už jste říkal. Proč?“

„Proč ne?“ odbyl jsem ji ironickým úsměvem.

Zamračila se na mě a já si povzdychl.

„Zavřel jsem dovnitř všechn svůj život. Slovo po slově, větu za větou. Nemůžu ho jenom tak odložit někam do skříně. Už chápete?“

Zatvářila se nerozhodně.

„Jenom si ten kufr vemte.“ – „Tady,“ natáhl jsem se. „Je váš. Můžete si je přečíst, ale nemusíte.“

Znervózněla. „Já nevím, jste si jistý?“

„Jsem si jistý. Uděláte to pro mě?“

„Myslím, že ano,“ nechala mě váhat. „Slibuju.“

„Děkuji vám,“ nezmohl jsem se na víc. Ale někdy je málo tak akorát. Vstal jsem a chystal se k odchodu.

„Počkejte!“ zarazila mě, jako bych se měl rozplynout stejně zničehonic, jako jsem se vedle ní objevil, abych ji potom opustil s tisíci stranami pro tisíce proběhlých dnů. Otočil jsem se.

„Vy si myslíte, že takhle můžete přežít?“

„Nakonec,“ řekl jsem a instinktivně stiskl rukojeť, která mi už nepatřila, „nakonec, jsme všichni jenom příběh.“

Nechal jsem ji za sebou a už se neohlédl.

Staré básně **Michal Šanda**

Bez výjimky ve všech literárních časopisech požadují redaktoři básně zbrusu nové, nikde před tím neotištěné. Marně jim to rozmlouvám. Vždyť je to nesmysl, podle jejich mustru by Máchův Máj vyšel pouze jednou a nikdy víc. Klasika se ovšem klasikou

Foto archiv autora

stává teprve opakováním. Dobře to vědí v hudební branži. Sebelepší písnička by se nestala hitem bez neustálého omílání v rádiích. Současným redakčním trendům natruc tu ctěnému čtenářstvu předkládám své básně publikované tu i onde, staré bezmála dvacet let. No a co!

pitbull

přised jsem si k nim. zajímalo mě co musí mít za náтуру
 když dokáže v kurevsky přesně vypočítaným
 pomalým rytmu soust řezat psa přes čenich
 a cpát se při tom gulášem.
 to-se-dě-lá-že-brat?
 blondska v květovaných šatech natáhla ruku po obojku.
 přestí ji zatlouk zpátky do židle.
 „čau kámo“ řek jsem
 na uvítanou. „můžu tě zvěčnit do básně?“
 „no jasan! o čem bude?“
 „o parchantovi.“

kdyby aspoň nějak zareagovala
 stála by ta rvačka za to.
 místo toho po mně šlehla nenávisným pohledem.
 některý chlapy nepochopím.
 a jejich ženský mě.

toaletní stolek je její oltář

klipsou si sepne neposedný pramínky vlasů z čela
 a než obřadně vyroluje rtěnku
 přesvědčí se letmo pohledem do zrcadla
 že nejsem nablízku. tehdy je plachá
 a zranitelná jako žirafa u vádí.
 pudr. řasenka. stíny. tužka na obočí. svatá relikvie
 flakón od Channelu
 dávno už naplněnej obyčejným parfémem.
 jen kadidelnice a kasička na milodary schází.
 „už budu. zatím si vyber kravatu. košili
 máš vyžehlenou na ramínku
 na klíce!“ volá skrz přivřený dveře.
 běda kdybych vstoupil.
 tvrdí že líčení
 je pro ni intimnější než rozcapit stehna na gyndě
 nebo duši u zpovědi.

Šmíd

„chlap co šrouboval máti byl taky Šmíd.“
 „já jezdil u pekáren s nějakým Šmídem.“
 „a nebyl v pohodě?“
 „byl.“
 „a bachař na Mírově —“
 „Šmíd.“
 „v pohodě.“
 „jo.“
 „říkám.“
 „Šmídové musej bejt v pohodě.“

inspirace

slíbil jsem jednomu literárnímu magazínu báseň.
 sraz s redaktorem jsme měli jsme ve Spálený
 že mu to dám na disketě.
 vystoupil z tramvaje. koukám jak po refýži
 míří naproti mně.
 báseň jsem neměl.
 rum přestal zabírat inspirace je fuč
 proto jsem redaktora předběhnul a povídám:
 „máte na botě bláto.“
 jak se sehnul
 aby si botu otřel
 nabral jsem ho kolenem do koulí.
 sám nevím proč.

 prostě inspirace.

 najednou tu byla.

 a s ní i báseň.

Mang

Muntág máchá ve dřezu dopitý půllitry

Chmeloudek poručil rundu becherovek
pro Roušara s Lonečkem
Kouba hovno
s ním se nemluví kvůli tomu co proved Swiderskýmu
co mu proved to ale nikdo neví přesně
ani Kott.

Boubrle listuje Reflexem.

Čaňas mrkne na Muntága.

„ještě jedno?“

„zaplatím.“

Hadraba típne cigáro.

Košťál se zvedne od stolu a jde se vymočít.

tak tomuhle v Čechii říkaj

že U Drsnejch to žije

roj komárů krouží v kuželu světla lucerny

od řeky po nábřeží zavanul zápach bahna.

zvedá se vítr.

co nevidět se strhne bouřka.

vtom zaslechnu Bizona jak v nábožným vytržení

huláká: „přej si něco!“

na hvězdy věřím taky ale protože padala

lucerna kterou srazil

tresčíma játrama v konzervě přál jsem si

aby nás nedostali bengové.

i padající lucerny uměj přání vyplnit. podle Bizona
záleží na vroucnosti modlitby.

Boubrleho fotr

zkremovanej popel z urny vysypal Boubrle bez obřadu
v remíze na krejcárku

aby to měl pěkně při cestě z hospody.

nadrátovanej pivišťatama se potom na krejcárek chodil
vymočit.

„celej život jsi mě nasíral já tě teď nachčiju!“

volával s rozepnutým poklopem

ovšem jak Boubrle krejcárek hnojl a zalejval

na den po roce mu z hromádky popela vyrost

dočista novej fotr

jako by z oka vypad mrtvýmu.

setřel si dlaní chcanky z pleše

a povídá:

„špásování už bylo dost jdeme domu synku.“

před poločasem Sparta prohrávala 0:2

na penaltu šel Berger. švihnul levačkou

a rotovanej míč míří nad břevno

a nad tribuny

a ven z obrazovky. porazí anténu

kaktus na parapetu rozbije okno poskakuje po

chodníku dolů na Lidickou

a dál

směrem k Andělu

kde ho nakopne skotačící cikánek

a trefí do čepice kominíka.

a právě kvůli těmhle momentům

se vyplatí občas zkejsnout

u televize.

Máca není zlá

akorát když vypravuje historku jak u benzínky čepovala benzín
vezme to od šaltpáky a potom zatáčku po zatáčce
u prasečáku v Rudný je třeba podřadit horizont
a u Heřmaniček se vyhnout dužně v levém pruhu.
špagety už bude mít ke scezení
a ona je zas zpátky v Kralupech v autoservisu.
říkám jí: „co teda u tý benzínky?“
a ona: „no nic normálka shellka
ale počkej že já nekoupila Džastikovi ty marlbora.“

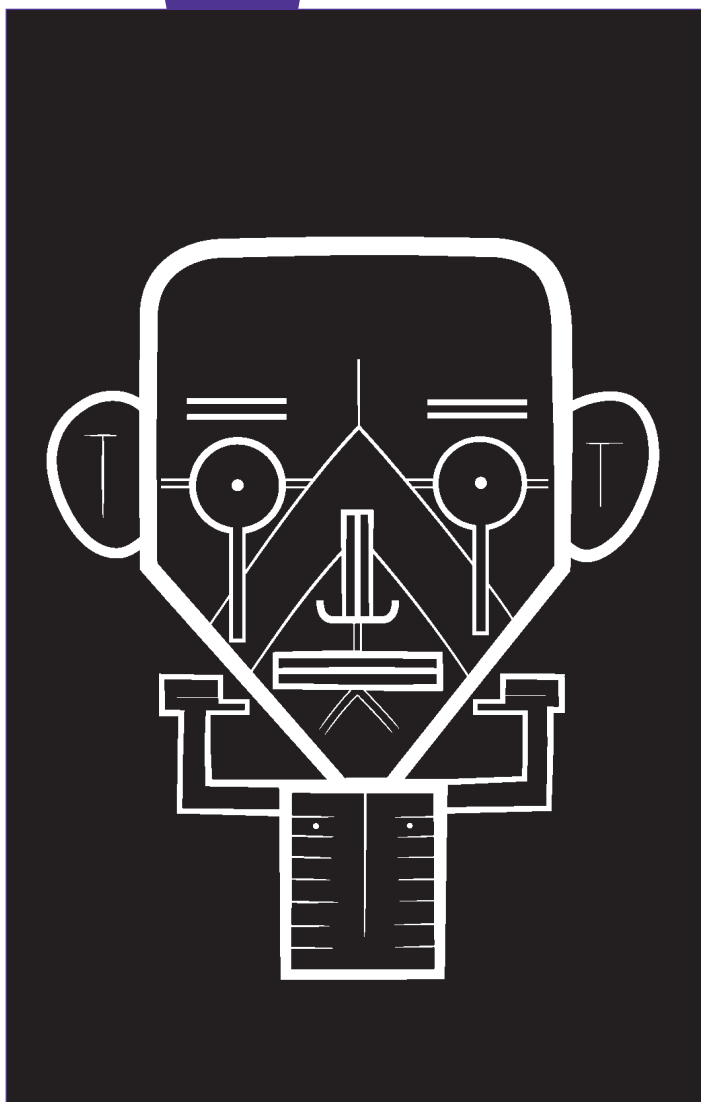
hladový oko na dálnici o půl třetí k ránu

zlověstně osvětlovalo palubní desku.
„zastav mi u pumpy
kdyby měli Budvar v plechovce.
a bagetu.
ty nemáš chuť na bagetu?“
„sklapni už.“
„tak na to dupni.“
zatímco motor poskytoval
vytáčela mě Hedvika k nepříteli
a že jsme se vůbec ještě kodrcali bylo nejspíš
magnetickou silou měsíce.
zrovna byl úplněk.
červen.
po dešti.
ideální čas na úhoře.
„jestli nevíš levej pedál je plyn.“
a nedá si pohov.
někdy bych jí vážně jednu sek.

**usrkne kafe a hrnek postaví na komodu. posadí se na
opěradlo křesla a sroluje punčochu do špičky
skousne sousto topinky. omastek
otře o stehno
natáhne si punčochu
pak druhou
jde ke skříni a z ramínka sundá halenku
sledovat ženský jak se obléká je svým způsobem rajcovnější
než strip.
zapne si halenku. usrkne kafe. konečně
došlo i na kalhotky
nasouká se do sukně
v ruce zbytek topinky vyběhne z ložnice
v letu zhltně vajíčko
omastek z prstů otře o moji tvář
vlepi mi polibek
vklouzne do lodiček
a je pryč.**

Obálka
Michal Machat: Smutná struktura (2016)
knižní ražba, vektorová grafika
152 x 216 mm

Úkazy

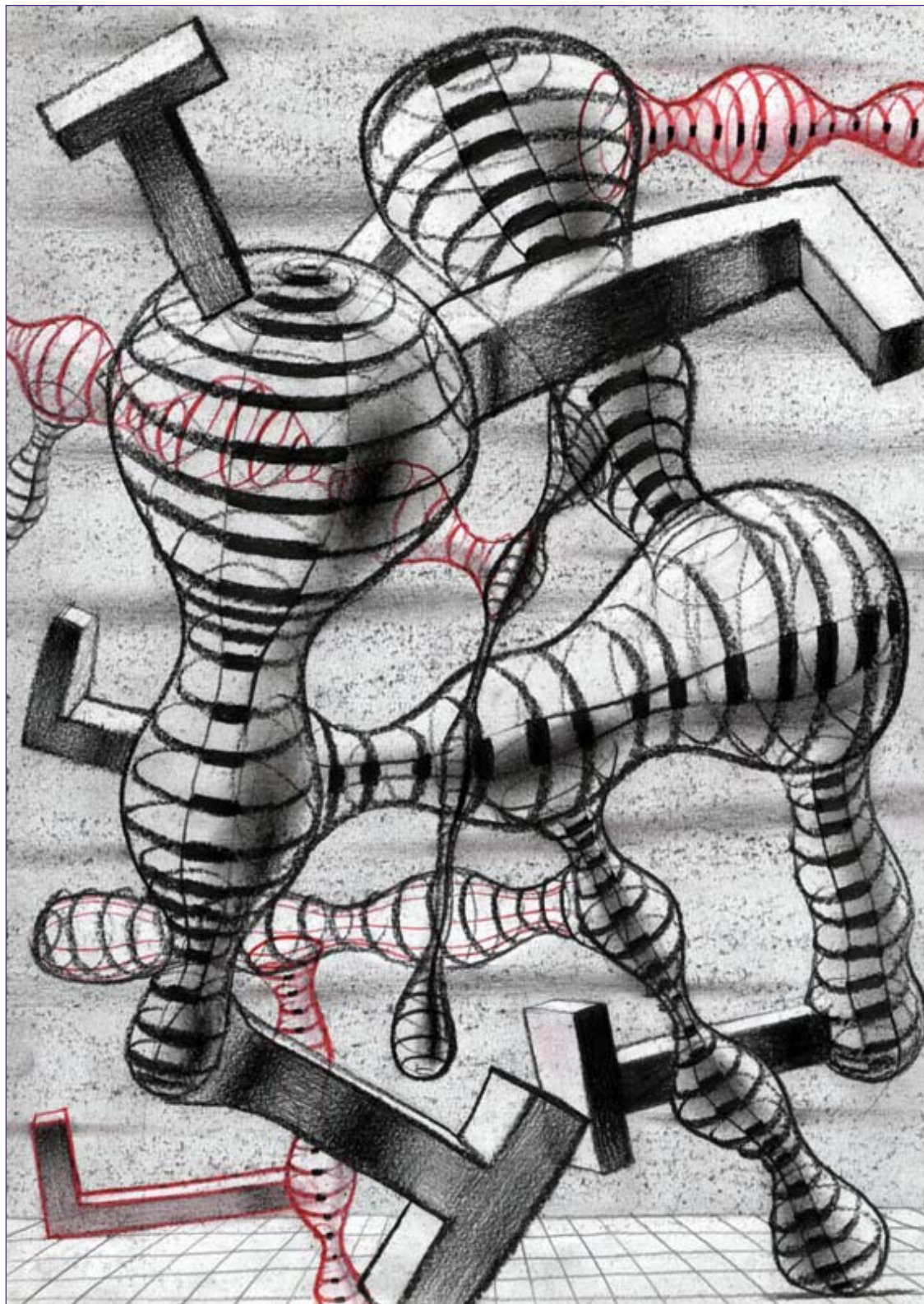
Petr Pazdera Payne
Michal Machat

Vedle standardních povídek v rámci literární tvorby Petra Pazdery Payna docela dobře a dlouhodobě nažívá žánr mikropovídky. Tyto útvary, kterým se u Payna dostalo též označení metaforická povídková miniatura (R. Kopáč), drobotina (F. Komberec), událost, situace, scénka v rámci mozaiky (V. Novotný), vypointovaná anekdota (J. Grombíř), snově absurdní podobnost (J. Štolba) anebo též povídková mantra, je charakteristická fragmentárnost, epizodičnost, úsečnost, lapidárnost a také hybridita daná balancováním na pomezí epiky a lyriky (F. Komberec). Dotyčná žánrová poloha je zastoupena již v jeho nejstarších povídkových souborech Nečekaný čekáný (1999), Kol dějů, Zvěsti, jakož i ve Figurách, figuracích, figurantech a figurínách a ve Slepím koňmo. V rudimentální podobě pak doutná v Poutích a poutech (2011) a v Předběžných ohledáních (2014), aby se v plné síle rozhořela právě v Úkazech. Přičemž „úkaz“ (phenomenon) můžeme chápat též jako snahu postihnout samotný žánr: vystřídal dřívější rukopisná označení bájky, skazky anebo denní můry.

Pětinohý pes

Zahlédl jsem pětinohého psa. Proti světlu jsem měl ty nohy bezděčně hned spočítané. Nemýlil jsem se. Pětinohý pes, starý profláknutý symbol, šifra nesmyslu. Archetyp úspěšně využitý jako logo benzínovými pumpami Agip: z huby mu jde oheň... jenom jestli těch pracek nemá náhodou šest! Pes o pěti nohách, známá cirkusová atrakce vedle polykače ohně a polykače mečů, nebohé zvíře ukazované coby hříčka přírody spolu s dvouhlavými kohouty a rohatými koni nebo mluvícími opicemi. Více hlav měl taky podsvětní pes Kerberos, obluda známá z mytologie, krom tří hlav ještě dračí ocas. Zatímco Orthos, jiné psí monstrum, měl hlavy pouze dvě. Kam se ale

Michal Machat: Pětinochý pes I. (2015)
kresba tužkou a pastelkou na papíře
210 x 297 mm

staří Řekové hrabou na šestinohého nebo pětinohého! A co Pětipsy, Fünfhunden? Pamatuju si pobořený kostel, který stál na návsi, když jsem tou vsí nedaleko Podbořan projížděl. Tady ale není psů pět (a kdoví jestli to nebyly Račetice), naopak pes je jeden, leč s pěti nohama. Nebo nohami? Někdý mě napadá... zabývám se figurálním so-

chařstvím a zdá se mi, jako by hlava byla pátou končetinou! Nebo lalokem, byly-li by nohy svým způsobem taky laloky. A pět noh, nebo pět nohou? Vida, ta pátá mu právě odpadla. Ten pes prostě jenom vykonával svou potřebu! Byl to zrakový klam – běžný úkaz – v zapadajícím slunci. Pětinochý pes, kdo to kdy viděl?

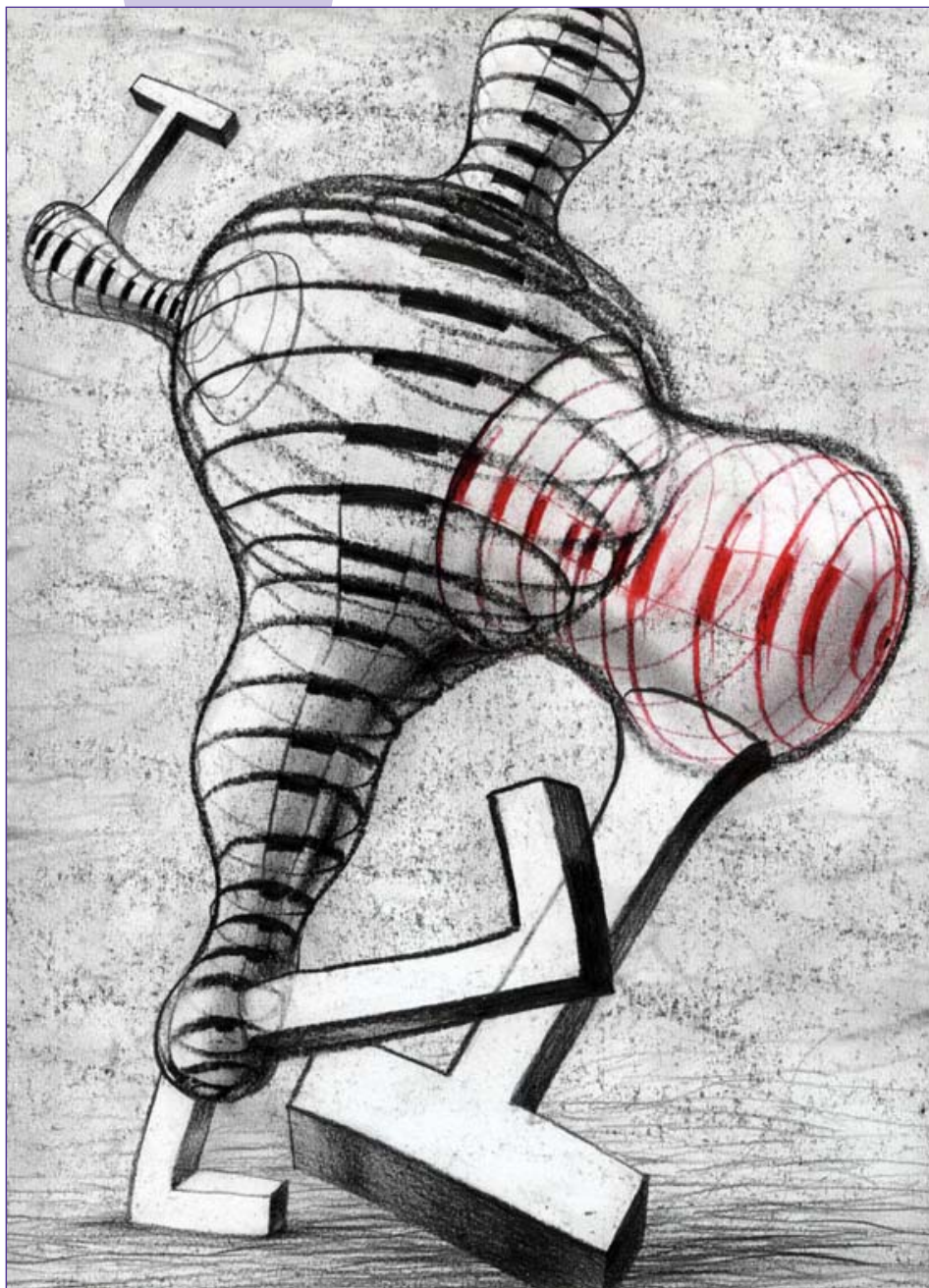

Čepčuan

Předměstí Čepčuanu, samostatného městského státu, to jsou nekonečné lány z položených parket. Obrazně řečeno, samozřejmě. Také v jeho ústavě se nacházejí nesrovnalosti.

Jednou za rok se pořádají „dny války“. Napřed jedni jsou nahoře a druzí dole, a pak naopak. Útočí na sebe navzájem, kameny nebezpečně lítají, zdravotníci ošetřují. Ve zhýčkaném městě je prý třeba takových her pro udržení branné schopnosti obyvatelstva. Město ale nikdo ne a ne napadat. S žádným dalším městským státem se také nekonají diplomatická jednání, natožpak cosi jako přátelské návštěvy. Mezi paralelní akce patří hromadný výprask dětí na náměstí před kostelem v rámci církevního roku. Je to prý prevence i zasloužený trest. Největší

Michal Machat: Pětinochý pes II. (2015)
kresba tužkou a pastelkou na papíře
210 x 297 mm

důraz při výchově mládeže je kladen na to, aby nebylo vysloveno zakázané slovo. Panovník pověřil své úředníky. Vybaveni speciálními keramickými trychtýři naslouchají. Nenápadně se procházejí jakoby s lázeňskými džbánky, ale jsou to trychtýřky, jimiž, příkládajíc je hrdlem k uchu, s větším otvorem místo dna nastaveným správným směrem, pokradmu poslouchají, jaké se to dnes vedou řeči. Prvotně zejména o panovníkovi, ale v druhém plánu tak vůbec, všeobecně. Večer tito úředníci podávají písemná hlášení. Provéřit zaznamenané žoviální nestoudnosti pak představuje pro jejich nadřízené dost obtížný úkol. Pokud nejsou právě použita nějaká ze seznamu zakázaných slov. Potom je úkol lehký a tresty jsou drakonické.

Skiagrafie

„Stíny se odkládají v šatně,“ opakovala drobná šatnářka vždy novým příchozím. Ale hned tu byla proti tomu kupa námitek a vytáček, vyřčených i nevyřčených:

„Herci nám je berou a používají je jako kostýmy.“ Jejich šatna totiž sousedí se šatnami pro diváky.

Anebo: „V sále je zima, potřebujeme se přikrýt.“

Dalším připadalo neslušné tahat to dovnitř, ale zároveň taky chtěli ušetřit za šatnu. Poslali proto své stíny, aby počkali venku, až představení skončí.

Stínové vyšli ven a opřeli se o stěny.

Dali se do řeči:

„Tady je ale opravdu zima.“

„Kdyby aspoň svítily pouliční lampy. Jsme celý rozmazaný.“

„Lepší než tam: být pověšený jako oběšenec. Na věšáku!“

Změnili téma:

„Stín jedoucího vlaku stojí.“

„Svatá pravda, pokud jedeš tím vlakem.“

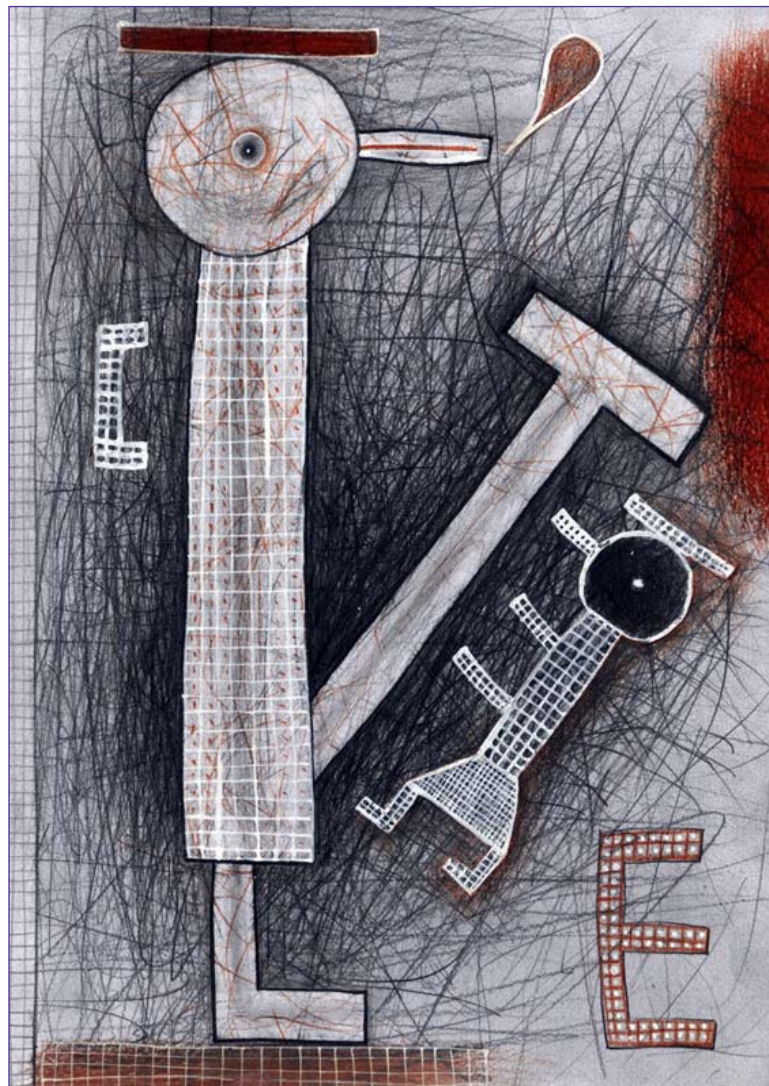
„A co stín letícího šípů?“

„To se rozumí samo sebou.“

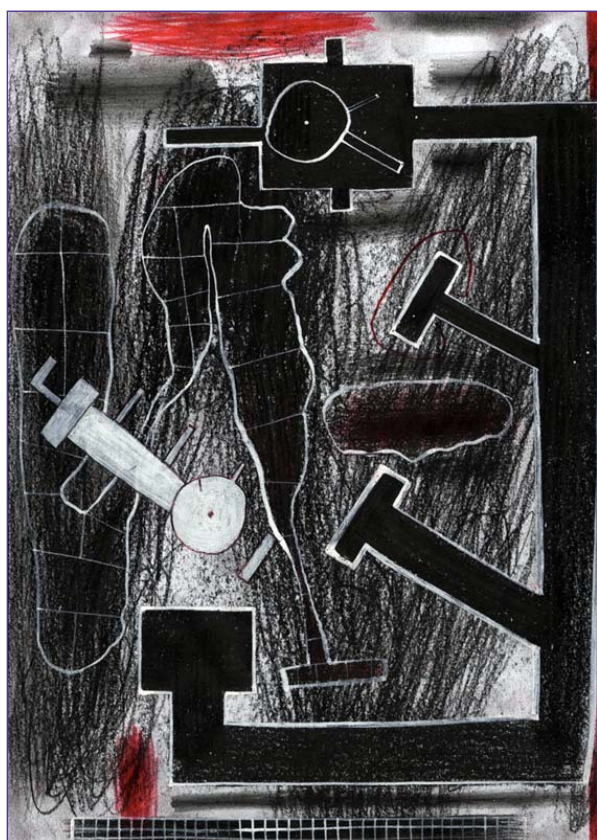

Michal Machat: Čepčuan I. (2015)
kresba tužkou, pastelkou a bílou tuší na papíře
210 x 297 mm

Michal Machat: Čepčuan II. (2015)
kresba tužkou, pastelkou a bílou tuší na papíře
210 x 297 mm

Michal Machat:
Skiografie I. (2015)
kresba tužkou,
pastelkou a bílou
tuší na papíře
210 x 297 mm

Michal Machat:
Skiografie II. (2016)
kresba tužkou,
pastelkou a bílou tuší
na papíře
210 x 297 mm

Ledovec s rudou

Sníh a Benátky? Víckrát ne!

aneb

Literární Varnsdorf 2016 podruhé

V květnovém vydání Dobré adresy jsme dali okusit nejostřejší básnické střípky z vraních hrudí, které přilétly poštou a internetem do soutěže Literární Varnsdorf 2016. Na krátké červnové večery nabízím ochutnávku prozaických dílek z téhož soutěžního košíku. Jestli básnická porota byla genderově nevyrovnaná ve prospěch mužů, ta prozaická zprudka strhla skóre ve prospěch žen: soutěžní prózy četly a hodnotily Martina Bittnerová, Daniela Fischerová a Milena Fucimanová. Z tak či onak oceněných prací jsem vybral tři, které mě nejvíc zaujaly. Bez ohledu na nadmořskou výšku příček přiřčených v soutěžním nanebespění.

Tentokrát navíc přidávám zbrusu čerstvé ilustrace z dílny Šárky Reynvoet, které vyzdobí budoucí sborník z varnsdorfské soutěže.

Nepravdivelné čtenáře Dobré adresy si dovoluji upozornit na stránky pořadatele soutěže Městské knihovny Varnsdorf, z nichž dozvědí, co všechno tahle kulturní instituce vydala za poslední více než dvě dekády, kdy se zabývá ediční činností: <http://www.mkvdf.cz/index.php/cs/vydane-publikace-knihovna?start=5> <http://www.mkvdf.cz/index.php/cs/vydane-publikace-knihovna?start=5>

A teď už přeju dobrou prozaickou chuť.

Milan Hrabal

Ledovec s
tyrkysovou

Vojtěch Mička

Zelená lupa

Dal jsem ti kytku, žádnou krásku z květinářství s mašlí, obyčejnou kopretinu, vypelichanou, potrhanou, okvětní lístky měla začouzené od kouře z výfuků a okousané snad od hmyzu, jeden černý brouček byl zavrtaný v chundelaté žluti, smála se jako skoro bezzubá babička.

Viděl jsem tě stát uprostřed obilného pole, tak jako jsi tam stála o několik dní později, kdy už ze zlatého lánu nezbylo víc než strniště. Noc předtím jsi určitě probděla u okna nasloucháním vzdáleného hučení, bzučení, shonu kombajnů. Taky jsem to slyšel, roj strojů, ale mně se ten zvuk líbil, cítil jsem chleba, který pekla noc na vlečkách traktorů odvážejících písková zrnka do zatáčky v aleji, kde se s červeným čmrknutím ztrácely.

Rosa ve vycházejícím slunci šuměla jako pomerančová limonáda zrovna nalitá do sklenice a nadité klasy už ti nesahaly až k pasu, jen hřebeny slámy ti při pohledu ze silnice uřezávaly nohy v kolenou. Lehla sis, přibila ses na hřebíky stébel, několik jich prošlo tvými rozpuštěnými uhlovými vlasy, ležela jsi tam jako fakír bez pohnutí, ani jsi nedýchala. Oddělený od tebe řádkem slámy, který se měl brzy zmáčknout v obrovský válec, jsem se díval na tvoje chodidla.

Vždycky jsi chodila bosá, abys nic nepošlapala, neudupala surovou botou, ale hlavně aby ses dotýkala, slyšel jsem tě říkat, že nemáme jen ruce. Byla to chodidla, jaká musely mít víly, rozbrázděná šrámy, zkrášená jizvami, potažená ztvrdlou kůží s roztřepenými bílými okraji jako zkrystalizovaná sůl na březích vypařujícího se solného jezera, hroší kůže, odolná, houževnatá, brnění pro zbojníka, a přesto pořád citlivá, zranitelná. Od palce dolů k patě ti klikatícím se korytem stékala rudá kapka, která se s každým uplynulým milimetrem obrušovala o dno, až přeskočila na duté stéblo, kde zůstala trčet jako na konci brčka namočeného do limonády, která se po ránu rozlila po poli.

Ale ještě předtím jsem pro tebe na mezi utrhnul kytku, obyčejnou kopretinu s broučkem uvnitř, i když jsem s tebou nikdy moc nemluvil. Potkával jsem tě v lesích, na stráních, loukách, v sadech a pokaždé jsi stála, zatímco já šel pořád dopředu. Prohodili jsme mezi sebou jen letmé ahoj, které se sotva stačilo dostat k našim uším, ale myslím, že já se na tebe díval víc než ty na mě.

Když jsem kolem tebe procházel, něco mě sevřelo, možná tvoje výška, statnost, ztepilost, tvá postava mě zastíňovala. Oddechnul jsem si, jakmile jsem se dostal pryč, dál od tebe, ale hned jsem musel otočit hlavu a podívat se, jak se tyčíš u stromu, keře, záhonu pampelišek, které se v tvou blízkosti zdály maličké a přitom stejně důležité, významné a krásné. Nic jsi jim neubrala.

Vnořil jsem se do pšenice a nedbal na to, že ze mě zase nejspíš ucítíš akorát moje kilometry odrážející se v potu. Oběma rukama jsi hladila vrcholky klasů, všechny se k tobě důvěřivě nakláněly, jako by vítr foukal ze severu i jihu, východu i západu a z každé mezery mezi tím. Později jsem se od tebe dozvěděl, že sis jedno zrnko vzala domů.

„Zaseju je a nechám vyrůst. Z jednoho semínka jich bude třicet. A ta znova vyklíčí a za rok jich bude devět set a za rok osm set deset tisíc...“ Vyslovovala jsi další a další čísla, kosmické hodnoty, a možná ne. Protože kolik je na Zemi obilných zrn?

„Všechna se neuchytí.“

„Jednou jo!“

Měla jsi to spočítané, vyrukovala jsi s přesnými čísly, krásné výpočty, čistá matematika. Mluvila jsi o procentech, odchylkách, průměrech, mediánech. Vzala sis klacík a do jemného písku cesty u lesa rýsovala grafy a tabulky, čáry stoupaly do ostrých vrcholů a pak zase klesaly do oblých sedel, výkyvy, růsty a poklesy.

Bavila ses a já doufal, že jsi zapomněla na kopretinu, kterou jsi mi tenkrát opatrně vyškubla z ruky, abys ji nepřetrhla, a přitiskla si ji k prsům. Černý brouček se toho rychlého pohybu leknul, vyhrabal se z chundelaté žlutí a padnul mi do oka, kde se rozpil jako namočený inkoust.

„Měls mně říct, kde roste!“ povídala jsi prudce. „Ukázat mi ju! Jít tam se mnou! Tos měl udělat!“ Otočila ses a konečky tvých vlasů mi daly facku, řízly mě přes tvář a nos.

Vystřídali jsme se, teď jsi šla ty a já stál. Byla jsi tři, čtyři, pět metrů ode mě, každou vteřinu dál a dál a pořád ses nezmenšovala, perspektiva na tebe neplatila. Klasy ti obtékaly okolo boků, plula jsi na nich tak, že auto zrovna projíždějící po silnici zabrzdilo. Vyskočil z něj nějaký muž, vrazil ruku mezi stébla, nabral hrst zrní a po jednom si je jako vrabčák dával do úst, aby se ujistil, že se nezbláznil, že doopravdy proplouváš obilím tvrdým jako kámen.

Aspoň sis tu kopretinu vzala s sebou, dokonce jsi ji zachránila, nevím jak, ale myslím, že jsem ji viděl u tebe na zahradě, kam by se dobrodruh odvážil jen s mačetou. Přetékala vám přes všechny ploty jako kaše z hrnečku. Sousedé z pravé strany i levé strany se ji pokoušeli zadržet, brali na ni křovinořezy, nůžky, sekačky, museli válčit na zemi i ve vzduchu. Úponky, větvičky, stonky, listí, kořeny prorůstaly pod plotem, aby se na

druhé straně vycenily jako naostřené kůly, protahovaly se oky pletiva, mezi plaňkami, škvírami v zídkách, že už nezbylo místo ani pro kočku, malé koťátko, padaly, snášely se z nebe v podobě ježibabských pařátů, bomb na padácích.

Sousedé se oháněli dole, uprostřed, nahoře, ryli, stříhali, pálili a neuvědomovali si, že jde o krycí manévry, že zatímco se jim stroje zadrhávají, zapadají na frontě plotů, kde stejně nemohli vyhrát, za jejich zády je obkličují jejich vlastní zahrady s půlmetrovou trávou a rozčepýřenými korunami stromů.

„Jsmo na tom stejně jako ti, co mají za sousedy takový ty sběrače bordelu, schraňovače zbytečností, kterým trávník chytnul rez. Prostě hnus!“ roznášeli o vás ve chvílích, kdy se po celé sobotě strávené na hranici svých parcel rozhodli stáhnout do hospody. O tobě a tvou matce, ta s tím ovšem neměla nic společného, zahradu ti přenechala a ty jsi zkrátka nechtěla budovat cestičky, altány, skalky a jezera, všechno jsi nechávala volně růst, rašit, rejdit jedno po druhém, takže když ve správnou dobu zafoukalo, chuchvalce ochmýřených semínek pomalu poletovaly přes silnici před zahradou jako bubliny vyfouklé z bublifuku a při sebemenším nárazu praskaly, vybuchovaly do okolí, usazovaly se v květináčích a truhlících, paní z protějšího domu, která si už ani nekupovala muškáty a surfinky, zalévala pampelišky!

Chodil jsem tam za tebou, i když jsi mě nezvala, ale taky neodháněla. Na dvoře, kde se jen kvůli příliš udušané hlíně tráva ještě pořádně nerozšířila, jsem si vyzul boty a pak jsem se vtěsnil do jediné škvíry v zeleni jako vymírající disketa. Nikdy jsem nevěděl, v jaké podobě vylezu zase ven, jestli budu žlutý od pylu, chycený v pryskyřici. Prodíral jsem se sloní trávou, hledal tu stezku, která se postupně zužovala, zavírala za tvou postavou, když jsi jí naposled prošla. Už jsem měl určité záchytné body, švestku s kmenem obrostlým okurkami, tři jahodníky tvořící vrcholy trojúhelníku a uprostřed oko sedmikráse, jenže vosy mě často donutily změnit směr, štípající bludičky!

Ukusovaly ovoce, které jsi ty nejedla, leželo na hromádách, jablka, hrušky, třešně, švestky, kvasilo, bublalo, hnilo, zhnědlé a poďobané bílými skvrnami jako vánoční perníčky. Cestou jsem se natahoval, trhal, plnil si kapsy při zpáteční cestě, ty jsi to nesměla vidět, i když jsi mě i přes kopretinu neodháněla, ale taky nezvala, utíkal jsem, mizel jako opice, zelený, zlatý, červený a černý.

Někdy jsem se k ořešáku ani nedostal! Neviděl jsem tě sedět vysoko na kmeni v místě, kde se rozvětvoval, v malé kotlince, kam jsi přesně pasovala. Odtud jsi mi vyprávěla o borovicích a беруškách.

„Zavolají je na pomoc.“

„Jak?“

„Svojí vůní!“

„A беруšky přilítnou...“

„Berušky vědí.“

„Rozumí vůni borovic?“

„Jako my hláskám.“

Listí obrovského ořešáku šumělo a já si říkal, komu co vypráví, jestli tak starý strom také může někoho volat o pomoc, ale neznělo to tak. Díval jsem se do jeho koruny, která se nadýmala jako oblaky páry nad lokomotivou, a spíš mi připadalo, že přicházím o něco důležitého, když neposlouchám, že něco sděluje. Ty ses mezitím po čtyřech přemístila z důlku na silnou vodovodnou větev a nohama ses ráchala ve vzduchu.

„A co taková ta rostlina... ten hořící keř?“ ptal jsem se.

„Zapálí se,“ povídala jsi.

„Jako mnich?“

„Zapálí se, aby shořely všechny rostliny kolem a jeho vlastní semena mohla růst.“

Sklonil jsem hlavu a všiml si kopretiny, kterou jsem ti dal, poznal jsem její prořídle okvětní plátky, úsměv stařenky, ale byla umytá, vypraná, bíle zářila, a když jsem si k ní přičichnul, už nesmrděla kouřem. Málem jsem ji utrhnul podruhé, poněvadž jsem čím dál víc žasnul.

Nikdy nebudu jako ty, nepřestanu vytahovat stébela trávy a dávat si je do úst, kousat je, zkoušet je přelomit přímo v koleni, neskončím se štípáním dřeva bez rukavic, kdy se mi třísky zarývají pod nehty, dlaně mi černají špinavou smolou, budu šlapat na ořechy a dostávat je z ulity, holit trávník, aby vyrostl ještě hustší jako vlasy malého chlapce. Budu dělat, co ty nedělalš, ale stejně za tím vším stojíš se svými chodidly z hroší kůže. Přiblížila jsi to, zvětšila svoji postavou, jako bys byla lupa. Všechno to teď lépe vidím, hmatám, čichám, slyším.

To mi třeba babička na poli mezi brázdami brambor povídala: „Musíš to takhle chytit za krkem jako hada!“ a vyškubla metrový bodlák, který mi přidržela na ukázkou před obličejem, a já žasnul a nevím, co jiného, ale pro mě už to nebyl plevel.

„Ježkovy voči! Tady tohle! To můžeš uškubat všechny listy a stejně to vyroste znova!“

„Jako hydře!“

V dlani jsem najednou držel černý kořen tvrdý jako klacek, a když jsem se rozhlédl, v rozoraných brázdách jich všude leželo plno a babička je vybírala místo brambor a házela na mez k potoku, kde se hromadily jako nebezpečný odpad, začerněné zkumavky se životem, který nikdo nechce.

Brambory mi připomněly, že je podzim a ty jsi začala s odpočítáváním. Šeptala sis číslice, dny, hodiny, minuty, zatímco jsem s tebou chodil po dnech rybníků. Stála jsi pod stromy, nechávala se zasypávat zrazeným listím a mluvila jsi o meteorologii, druhé matematice, která tentokrát poskakovala tím divočejí, čím dál jsi zacházela, vyhazovala a splašeně pobíhala, poněvadž jsi z ní dělala vědmu. Počítala jsi vzdálenou budoucnost větru, mraků, tlaků, věštila další příchod jara, ale rozpadalo se to, hroutilo kvůli motýlím křídům daleko v Amazonii.

Neměla jsi ráda sněh, nutil tě nosit boty, zahaloval, vysával zelenou, děsila ses mlhy, která přinášela řev motorových pil. Přicházel odevšad, jakmile země zamrzla.

„Myslíš, že by to dělali, kdyby mohly křičet, kdyby z nich tekla červená krev?“ říkala jsi nad vytahanými kmeny.

„Jo.“

Harvestery chňapaly po stromech, podřezávaly je, stahovaly. Chlapi v oranžovém vyčkávali opodál a kouřili, nervózně po tobě pokukovali a chvíli vypadalo, že třeba pily odhodí, polijí je benzínem a zapálí, ale nakonec si nasadili sluchátka a já za tebou musel utíkat kilometr a půl, než štěkot motorů odezněl.

Tam někde uprostřed pole jsem se tě poprvé dotknul, chytnul jsem tě za ruku, snad abych tě neztratil v začínající vánici. Tvoje dlaň byla tvrdá, hrubá, pár hodin předtím jsem prsty přešel po kůře staré lípy a ten pocit se nelišil, nestudila, nehřála, alespoň mě ne.

„Deset, devět...“ vydechovala jsi, když ti havraní vlasy zbělaly. „Šest, pět...“ Vločky ti tály na červeném obličejí, jedna kapka ti visela na špičce nosu jako ohnuté babičce. „Dva, jedna...“ Raději jsem se tě pustil. „Nula!“ dokončila jsi a zároveň zavřela oči, aby se svět mohl bez rozpaků změnit, čerstvě vypučet, znovu vyrašit, poněvadž nyní ti připadalo, jako by tvůj milý ořešák onemocněl rakovinou, to jsi mi říkala, švalo

te, že teď sousedé můžou odpočívat, ležet v lenoškách u kamen, myslela sis, že se tvoje zahrada vzdala, když přestala růst, nikdy se nerozšíří ještě dál, takhle taky nemůže nikdy vyhrát!

Proto jsi přivolávala věčné jaro. Mě sice zajímalo, co vykvete, až se ledy rozlámou a laviny budou sjíždět ze střech na lidi na chodnících, jaké barvy se rozlijí, i když jsem právě od tebe věděl, že ne každý květ voní, a přesto dovede přitáhnout, viděl jsem jaro, jehož příchod jsi urychlila o těch deset vyjmenovaných vteřin, a tušil jsem, že určitě něco vykvete, ale teď jsem byl tady, uprostřed pole ve vánici, a přes lupu tvój postavy, kterou jsem už měl u sebe pořád, jsem v pohyblivých dírách mezi zběsilými vločkami zahlédl mlžné smrky, borovice a jedle, blížily se, dunivě kráčely s vrcholky ztracenými v mracích tam a támhle, vepředu, za zády, obklíčovaly mě, tvořily kruh, viděl jsem to trhlinami sněhu! Zůstal jsem stát zmrzačený hrůzou a zároveň úžasem, teď, uprostřed pole, uprostřed zimy, kdy se tobě zdálo, že je všechno jen bílé!

Zastavil jsem se a ty sis toho ani nevšimla, třeba jsi nechala oči zavřené, soustředila ses, možná ne. Nezlobím se! Já ti děkuju a děkoval jsem ti už tehdy, zatímco jsi pomalu odkvétala ve sněhové bouři.

Bohumír Procházka

Cesta do Benátek

(Úryvky z deníku)

Obyčejný život. Ráno vstát, snídat, hudrovat na tvrdé rohlíky, radovat se, že stolice bez problémů. Nakupovat, na zahradě kopat nebo noviny číst, na politiku nadávat. Prostě normálka. Radovat se, že tohle všechno smím. Vždyť je to zázrak pro toho, kdo nesmí. Nebo neví, jestli smí. Musí o tom přemýšlet, o to žádat, se doprošovat a čekat, jak to dopadne. Ano, třeba v čekárně u doktora. Trnout. Neboť zbývá tolik možností. Vlastně principiálně dvě. Přežítí – a ta druhá. A ta druhá?

• • •

Hrabu se ve slovníku. Překládám si slovo „maligní“. Přejdu do medicínských skript. Nacházím kategorii 5 let, čtu si 85 %. Natvrdo. Žádné chláčolení. Pro ně je to povolání. Statistika. Řemeslo. V praxi třeba: „Na jedenáctce už ten pacoš exnul.“

Okolo jde Há k oknu. Nestačím smazat ošklivý obrázek. Ptá se, co to mám. Koktám, že zkaženou švestku. Opravdu ten vnitřek na obrázku tak vypadá. Jsem rád, že jsme se před chvílí dohadovali

o švestkovém kompotu. Vypínám, civím. Myslím na vědu statistiku. Myslím na Vláškovu větu: „Je to nemoc jako každá jiná. Medicína je dnes už úplně jinde.“

Dost. Jdu do kuchyně. Há má parádní blůzičku. Sluší jí. Mám hezkou ženu. Pohladím ji. To jsem běžně nedělal. Zpátky ke Compaqu. Civím na fotku na ploše. Přemýšlím, jak marodný je jeden z nás. Půlka. Půlka? Jak moc by to bylo jiné, kdyby já? Jak moc jsme srostli za padesát let? Tak moc, co jeden, to druhý? Bojím se vyslovit.

• • •

Uděluj si předsevzetí, jak budu na Há hodný.

Hned nazítří to nedodržuju. Hádáme se. Pro blbost. Já vůl. Zase, jako vždycky, vydráždila mne její selská... Dopř., to slovo. Už tolikrát, je to pořád stejné, ale jako po každé to nezvládám. Svádím si ten vztek na svou depku. Souvisí to? Je to výmluva.

Slibuju, omlouvám se. Víím, že zase nevydržím. Jsem přesvědčen, že v ten klíčový moment je to její zabezpečnost. Není zvyklá se omlouvat. Aha, příklad. Hledám prášky. Hledáme oba. Vzdáváme to. Po delší době je najdu v její kabelce. V tuhle chvíli by stačilo jediné slovo – promiň. Neřekne ho. Vymejší důvody, proč prášky právě tam. Tak tohle je podstata sporu.

Můj boj a provinění, její zabezpečnost. Jak by pomohlo oběma, kdyby tohle nebylo.

Pěkná blbost zabezpečovat se tímto. Právě teď. Právě teď hledat pravdu. Když ani žádná není. Nééé. Prostě není důležitá.

• • •

Spí. Vždycky po obědě při televizi (zprávy) usne. Má otevřenou pusou. Spí, někdy s otevřenou pusou. Tak spávala babička. Její maminka. Zapuzuju vzpomínku na ni. Ne, že bych ji neměl rád. Myslím, že jsme vycházeli dobře. Zejména ve srovnání s mojím ma-

minkou. Tady jde o podobu. Takhle spávala babička před tím, než umřela. Bojím se tyhle věci vyslovovat.

• • •

Pan doktor si nás posadí proti sobě a povídá, že se ozařování dobře snáší, akorát po čase můžou přijít průjmy. Popíše možnou dietu. Hodně pít. Možná se po pár týdnech ozařování bude cítit, jako když na ni něco leze. Týdnů bude pět. Pak ještě dvakrát ozáření vnitřní. Po skončení léčby kontroly. Ultrazvuk, CT, v případě potřeby histologie.

Prognóza dobrá. Zase těch devadesát procent. Na zbývajících deset jsme se nezeptali. Před Há jsem nechtěl. Až venku mi došlo, že jsem se měl jako vrátit pro zapomenutou propisku a zeptat se.

• • •

Čekáme na první vstup do dveří, na kterých je napsáno..., OZAŘOVNA. Nad řadou dveří je televize – Obušku z pytle ven. Proti ní čtyři řady židlí, řídce obsazené. Jako když začínala televize a jediný přístroj byl v kasinu. Tak se v libáňském cukrovaru říkalo závodnímu klubu. Obrazovka byla malinká. Moc nám to nevadilo, chodili jsme tam s holkama z ulice.

Tady se dívám po pacientech. Jsme nejstarší. I úplně mladé holky. Holky, co mají rakovinu. Většina pacientů s doprovodem. Jeden starší pán vyběhne z ozařovny ve slipech. Spěchá na záchod. Někteří, zejména ženy, si toho povšimnou. Tiše to komentují.

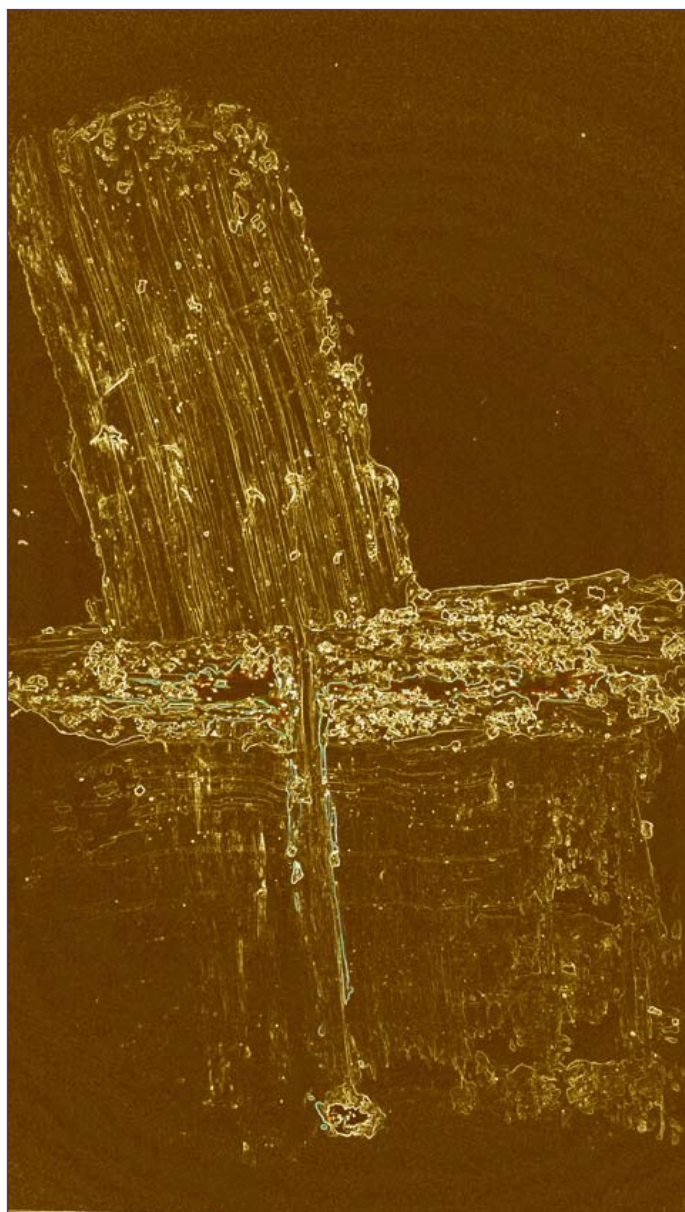
Po promluvě pana doktora trochu optimismu. Míň se vrací věta, která občas ve společnosti zazněla o lidech, které jsem znal – umřela na rakovinu. Prohlížím si halu. Je velká, uprostřed jakoby kruhová recepce. Střešní osvětlení. Příjemné. Jakoby ne ani špitál. Po obvodu spousta dveří. Vycházejí a zacházejí z nich lidé v bílém. Během pár minut se vracejí a znova. Je čas oběda. Mají své zaměstnání. Zabývají se všedními věcmi.

Zapřádám řeč se sousedy. Lidé jsou sdílní. Paní z Broumova řekne: „Budu mít všechno spálené.“ Rozebírá, jaké mají problémy s dojížděním. Jejího syna, který ji přivezl, učila naše známá Ká, básnířka a fotografa.

Před budovou 23 sedíme na lavičce, jíme namazaný rohlík. Svítí sluníčko. Obyčejný výlet. Výlet? Kam?

• • •

Če je kráva. Párkrát do roka se s Há scházejí. Příbuzná. Říkám Há, proč musí přijít zrovna teď. Volala, nabídla se. Jsem rád, že u jejich kafe být nemusím. Kafuju si u svého Compaqu. Bohužel jsou pootevřené dveře k jejich kafi. Če říká: „To bych se zbláznila, kdybych

Ledovec v hnědé

musela sedmadvacetkrát do Hradce.“ Říkám kráva. Dovede povzbudit.

Jestli jí nemám jít něco povědět. Je ze statku. Selská nátura má své zákonitosti. Je to tím?

Odchází snad po třech hodinách. Měl bych považovat za dobré, že vždýcky něco přinese? Tentokrát čokoládové zajíce.

• • •

Sedíme s Há u večere. Pozoruju svoji ženu. Ví ona, že se na ni dívám? Asi ví. Nepoví. Mám hezkou ženu. Někdy se na ni rád dívám. Když není našťvaná. Když se kvůli nějaké blbosti nepřeme. Ostatně soudím, že ženské, které něco trápí, zhezknou. To mys-

lím obecně. Kdybych byl malíř nebo fotograf, chtěl bych je portrétovat.

Snad jí v poslední době věnuju víc pozornosti. Není to tím, že se to hodí. Prostě se mi chce. I když svůj život máme každý. Nicméně nemoc přiměla mě trochu k přemýšlení. I o tom, co jsme spolu prožili. Někdy mi naznačuje, jak to se mnou měla těžké. Nerozebírá, jen naznačí.

Už dlouho jsme se nehádali. Není to divné? A ještě – rád si na ni šáhnu. Pohladím, poplácám. Proč to neríct, nejraději po prdelce. Proč nás na těch ženských zajímá prdelka? Pánové, víte to někdo?

• • •

Vedlejší účinky. Jeden jsem právě popsal. Další? Průjem. Pan doktor nás připravil na to, že přijde. Přišel dřív, než předpověděl. Věřím, že přišel proto, že ho Há čekala. Připravovala se na něj. Navzdory tomu, že jsme si odvodili: máš normálně natuhu, měl by přijít průjem, tak se to vyváží a budeš kadit akorát. Nicméně začala jíst housky a pít můj čaj Šedý hrabě. Trochu hubne, což není úplně na závadu, ale stačí. Nenápadně sleduju váhu. Takováhle mi vyhovuje. Takové ty její blůzičky slušejí nejvíc.

• • •

Potkal jsem Vé. Je to asi osm roků, kdy se o ní říkalo – má rakovinu. Tenkrát jsem se neodvážil o věc zavádět. Hovor normální. Mám ji rád, pro její důkladnost a svědomitost. Teď jsem si nechal vyprávět. Vidím, že jí nevadí o tom otevřeně hovořit. Líčí, jak pak doktor odebral bouličku, cha cha, poslal na histologii a bylo jasno. Ne cha cha. Vzal ji za ruku a řekl: hlavně se nenechte léčit v Jičíně. Sehnala si Prahu. Ozařování nezabralo. Prošla chemo. Líčila, jak i sama jezdila na terapii. Bylo dobře. Když ji lékař propouštěl, řekl, že bude dobře 15 roků. Když jsme se rozcházeli, řekla: „Tak počítám, kdy mi vyprší patnáctý rok.“

Samozřejmě teď? úvaha, kde končí sranda. Do kdy jsme hauři (ještě mám sedm roků) a kdy nás to přejde. Há o tom, co bude, co by mohlo bejt, nemluví. Nebo minimálně. (Jde o těch zbývajících 10 %). Něco jiného je vést obecné řeči, takové ty knižní. Něco jiného je, když to postihne někoho z rodiny. Obzvláště když tím z rodiny nejsem já. Tady končí ta sranda.

Díváme se na filmy, ve kterých se řeší, zda dát nebo nedat někomu z rodiny svou ledvinu. Nebo beletrie. Ano. Právě proto je to beletrie. Na pobavení, ženskej na pobřečení.

• • •

Desáté sezení. Pátek, tři odpoledne. Veliké prostory poloprázdné. Tím více připomínají hotel. Sestry v recepci uprostřed už nejsou. Jen u televize, která je nad vstupem do ozařoven, pár lidí. Většina pacientů, možná spíš pacientek, chodí s doprovodem. Není to třeba, zatím účinky nebolestivé. Věřím, že nejen zatím. U nás jen průjem.

Mezitím Há už uvnitř, stroj ji obkružuje, ale nejdřív ho a ji musí nastavit podle značek, co má fixem na těle. A poležet nějakou čtvrt hodinu. Kdyby bylo takhle a pak, po těch dohromady 27 sezeních, vlastně leženích, bylo pokoj, bylo by to jedno z největších štěstí mého života.

Čekám a rozhlížím se kolem. I pěkné holky si tady na tu čtvrt hodinku čekají. Jen málo z nich má ten šátek, který mívají ve filmech holky s rakovinou. Ještě zbývá čas na úvahu, zda a jak moc ta věc Há změnila. Myslím, že ne moc. Teď jdeme k autu. Říkám: „Stejně je pěkné, když ve městě je kloudná řeka.“ Ukazuju na Labě a raduju se, že mám Há, které můžu takové věci říkat. Až to skončí, pojedeme do Benátek. Vlakem.

• • •

Vlak má výhodu, že je tu záchod. My jedeme, když jede vlak. Ten má svůj řád. Který musíme sdílet, podobně jako přítomné lidi. Spolucestující. Oni sdílejí nás, my je. I když bychom si vystačili sami.

Tohle sdílení bylo příjemné. Příjemné pro „já“. Nastoupila školní třída. Nevím – osmáci? Proti mně sedí dívka, mezi námi její příšerný růžový kufr. S dívkou prohazujeme řeči, zvané zdvořilostní. Jsou o krásném jezeru v žulovém lomu nedaleko Skutče. Pak prostě cestujeme. Občas mluvím s Há. Pozoruju dívku. Kategorie vyžle. Pozoruju vyžli, protože všichni pánové s potěšením pozorují všechny dívky všech kategorií.

• • •

Há má průjem, který se obtížně dobíhá. Pak tam sedí a přes dveře slyším, jak trpí. Líto. Reasec. Přidává ze

dvou tablet na tři. Hlídá si jídlo. Střídá piškoty a rohlíky. Pak nevydrží a svoje oblíbené brambory. Je zle tuplovaně. Vydržet je těžké.

• • •

Nastal mi průjem. Stav podobný s Há. Když jsem dobíhal po osmé a nuceně poseděl, začal jsem přemýšlet proč, odkud. Nakazil jsem se. Blbost. Příčina u Há je zřejmá. Pan doktor vysvětlil důsledek ozařování. Tak proč já?

Jasně. Abych si vyzkoušel, zač je toho loket. Abych trochu odebral Há trápení.

Pan doktor na opětovný dotaz řekl, že jsem se nemohl nakazit. Ti doktoři dnes ničemu nerozumí.

• • •

Dnes mi koupila halušky. Půl pytlíku, navrch máslo, do mikrovln, pak strouhám balkán. Jím a cítím provinění, že já můžu. Najednou vidím, že si Há bere zbylou půlku pytlíku. Zastudena. Ale dost silně posypává cukrem. Halušky s cukrem. To tu ještě nebylo.

Výsledek zatím není znám.

• • •

Dobrý, nic se nedělo. Příroda v nás si stejně všechno zařídí po svém. Těší mě, že má i smysl pro humor. Ta příroda. I Há.

• • •

Pátky mám já. Ostatní dny rozdělila si rodina. Jsou skvělí. Oni autem (13:30–16:30), já vlakem (12:30–17:30). Procedura trvá 15 minut. Tyhle odpolední hodiny jsou bez fronty.

Na onkologii prázdná. Jen tu poletuje uklízečka v parádním nemocničním kvádru. Lidstvo už uzdraveno? Ne. Zřízenec přiváží pacientku z oddělení na vozíku. Pěkná holka. Trpělivě čeká. Nemá kam spěchat. Až jí to tady skončí, dovezou ji na oddělení, bude ležet a koukat do stropu. Pochybuju, že zřízenec má čas projet se s ní zelení nemocničním parkem. Mohl by ji balit, jsou k sobě věkem. A my si do parku můžeme v klidu jít. Jak je to s tou člověčí spravedlností?

Akorát že má Há zmapované všechny záchody po cestě. Zatím dobrý.

Há dostala pochvalu. Paní laborantce se líbila kytka, kterou jsem jí nakreslil na tělo k jejich značkám. Má po sobě čáry fixem, kam mají přikládat aparáty. Mám pomalovanou Há. Květinovou.

• • •

Není pánem svého těla. Průjem je zrádný, přichází nečekaně. V různých intenzitách. Někdy až tak, že se nedá doběhnout. Když bere víc prášků, nastane tuhost taková, že vykonání bolestivé.

Počítáme kolik ještě ozáření. Pro jistotu nejlí. Až po návratu doma. Střídmě. Pekárny v Jičíně pečou zvýšené počty rohlíků. Vypráví mi, jak kdysi pila kafe a jak jí chutnalo. Jednou doma nedoběhla a byla z toho nervózní. Tak nikam nechodí. Když přijede z Hradce, leží. Někdy usne. Chodím se na ni dívat.

Občas se na svou Haničku rád dívám. Proč občas? Když je našťvaná, radši se uklidím. Ano, v okamžiku diagnózy se cosi změnilo. Alespoň z mého pohledu. Snad si jí víc všímám. Rád se jí dotýkám. Pohladím, plácnu. To nebývalo. A není to mus. Je to přirozená touha.

Pozor. To neznamena, že se rád nepodívám jinam.

• • •

Dívám se na spící Há. Vedle očí, kde mívají holky vrásky, má jen nepatrné. Chce se mi nějak dát najevo, že se mi to líbí. Že se na ni rád dívám. Od doby, kdy to začalo, nějak raději. Ale ne pro to, že chci být nuceně vlídný. Nějak se mi to děje samovolně. Mám hezkou ženu i v mém pokročilém věku.

• • •

Zahrada. Na stolečku ubrus. Stoleček pod borovicí v chládku. Na ubruse je kafe v libánských hrnčích. Malých. V malých hrnčích je malé kafe, aby mohlo být ještě jedno. Aby se ta chvíle zopakovala. Ta chvíle je vědomí, že jsme spolu. Há luští křížovku. Ani jeden nevíme suché dřevo na pět.

• • •

Kontrola. Pan doktor vysvětluje, že dva měsíce po ozařování se nic nepozná. Takže přijít za čtyři měsíce. Kdyby se něco objevilo, nastupuje další léčba, tj. chemoterapie, nebo operace. Tak jo. Vše na rovinu. Nezbyvá než čekat.

...

Jedeme na slíbenou cestu do Benátek. Do Benátek nad Jizerou. Prohlížíme místa ze známého televizního seriálu. Pak na zámek. Na nádvoří zámku je dlažba. Chce se mi takdy tančit se svou ženou valčík.

Karolína Šmolková

Sníh

U postele ležela sekera. Nevím, co tam dělala, kdo ji tam dal, byla tam. Tam?

...

Zastavil se a sedl si. Znovu se rozhlédl kolem sebe, jako by mu to snad ještě mohlo pomoci. Jako by mu to ještě dávalo naději v jeho předlouhém čekání. Věděl, jak to dopadne, nebylo pochyb, odpověď již znal. Ten vzkaz.

Letos nepřijdu.

Ježíšek

Nejdřív si myslel, že to byly děti. Hledal za tím nějakou jejich kulišárnu, a brzy to pustil z hlavy. Netušil, jak moc se spletl. Jako by z něj tma tiše se rozpínající za okny vysávala sílu. Podíval se na hodiny, ale čas nevnímal. Dávno už se nesoustředil. Jenom se vrátil na kuchyňské židli a myslel na onen podivný vzkaz. Postupně si vybavoval články z novin z poslední doby a otrásala jím hrůza. Nemohl už ani sníst kuřecí činu s rýží z předchozího dne, kterou si předtím rozezleně ohřál k večeři, když se Markéta s dětmi pořád nevracela.

...

Když se vrátila domů, chovala se zvláště. Jako by jej ani nepozorovala. Věci jí padaly z rukou ve dne v noci zakrytých rukávů, s každým druhým krokem kopl do kusu nábytku, který jí zrovna stál v cestě, a zatímco z úst jí vycházela slova, jež od ní v životě neslyšel, po tvářích se jí koulely slzy jako hrachy. Seděl v kuchyni na židli a najednou měl strach. Jak se potácela do obývacího, uvědomil si, že zestárla. Krása jejích dvaatřiceti let ji opustila, pramínky vrásek brázdily její dříve tak nádherný obličej a spojovaly se do řek vlévajících se do moří tmavých kruhů pod očima. Dlouhé vlasy, za které by se nemusely stydět víly, o nichž bývaly její pohádky na dobrou noc, se změnilly v šedý útvar neurčité formy, kterou držela pohromadě mastnota, lupy a nečistoty z ovzduší. Nevěděl, kdy se to všechno stalo, kdy z ní proměna udělala chodící mrtvolu chrstící kostmi, nevšiml si, kdy to začalo a zatím nechápal, že už to končí. Umínil si, že už ji nikam nepustí. Věřil, že když nebude tam venku, všechno se rychle vrátí k normálu, jako by na ovladači stiskl tlačítko Zpět.

...

**Starší METAMFETAMIN
SMRTIČKA předávkou
POČET OBĚTÍ DROGY VZROSTL
PERVITIN ZABÍJÍ. NÁHODA?**

...

Zastavil se a sedl si. Znovu se rozhlédl kolem sebe, jako by mu to snad ještě mohlo pomoci. Jako by mu to ještě dávalo naději v jeho předlouhém čekání. Věděl, jak to dopadne, nebylo pochyb, všichni znali odpověď. Přesto stále cítil ono šimrání v břiše. Jako vždycky, když nebyl výsledek zcela jasný.

Všechno kolem sebe už měl dávno vryté do paměti. Možná by se odtamtud i dokázal dostat, ale ani na okamžik neuvažoval o tom, že by to udělal. Cítil, že takhle to má být, splnil svůj úkol. Možná se i nechal chytit schválně...

Nikdo už mu nemůže vzít ani sekundu, jeho osud se naplnil tenkou čarou přes poslední řádek v deníku. Nezáleželo mu na tom, kolik dostane, však si zvykne. Tak jako všude, kde přebýval.

Po těle se mu rozlévalo podivné uspokojení. Pocit, po kterém prahнул už od bolestného okamžiku před více než dvaceti lety, kdy spolu se svíčkou na adventním věnci zhaslo všechno, co jej kdy těšilo.

...

Všechny čtyři svíčky na adventním věnci sfoukl najednou, s neblahou předtuchou vstal, vzal ze skříně svítilnu, z věšáku v předsíni bundu a vyrazil do zimy. S narůstajícím strachem bezcílně bloumal po okolí, svítil do každého křoví, rozhrnoval každou hromadu sněhu. Připadal si jako blázen. Určitě se jim nic nestalo, jen se Markéta zase zapovídala s matkou, jako už tolikrát, a museli jet pozdějším autobusem. Za chvíli je doma, jak jí vysvětlím, že ji a děti hledám venku pod keři? Jsou v pořádku, vrátím se, určitě je najdu v obýváku... Sám tomu, co si namlouval, nevěřil. Otočil se a vyrazil nazpět.

Už z dálky viděl, že se u nich nesvítí. V panické hrůze si uvědomil, že pokud vzkaz byl uvnitř, musel být uvnitř i jeho autor. Rozběhl se. Zadržoval se a krev mu tepala ve spáncích. Kdy vůbec Markéta řikala, že se vrátí? Kdyby tak někdy pořádně poslouchal, co mu říká! Klidně mohli být doma už před ním, neměla ve zvyku vracet se s dětmi za tmy. Vrazil klíč do zámku, odemkl a rozsvítil. Adámkova bunda! Proč si jí nevšiml předtím? Vždyť jinou zimní bundu než tuhle modrou pérovou nemá! V rozčilení zapomněl zavřít dveře, vyřítíl se po schodech do patra a po cestě rozsvěcel všechna světla.

„Markéto! Markéto, jsi doma?!“

„Adámku! Petruško! Markéto!“

Nikdo neodpovídal. Proběhl celý dům. Chtěl zavolat policii, když si uvědomil, že ještě nebyl ve sklepech. A tam, na dveřích, visel další vzkaz.

• • •

Dveře se otevřely. Zatajil dech a několikrát zamrkal. Nevěřil vlastním očím. Nechápal, proč se ten člověk usmívá – tak zářivě, tak věrohodně. Vypadal jako dítě, kterému se poprvé povedl kotoul.

„Vyhráli jsme!“

Nemusel už dodávat nic. Ta věta sama o sobě stačila, aby jej polilo horko. Trval na tom nejneschopnějším obhájci, aby tuhle větu nikdy neslyšel.

„Našli pachatele. Zfetovaného. Přiznal se, tak ho sebrali. V autě jim ale umřel, asi to přepískl. Nebo sehnal nezvykle čistou drogu. Každopádně vás budou muset pustit. Zase tak špatně jste se tu neměl, ne? Všude dobře, ale doma je nejlíp, že jo? Tak se chystejte, počítám, že do hodiny budete na svobodě.“

Všude dobře, ale doma je nejlíp. Jenže on žádné doma neměl. Už více než dvacet let.

• • •

„Proroku,“ dím, „mene tekel, ať jsi pták anebo z pekel, při nebi, jež nad námi je, při Bohu, jenž leká mne, rei té duši, jež žal tají, zdali aspoň jednou v ráji tu, již svatí nazývají Lenora, kdy přivine jasnou dívku Lenoru, kdy v náruči své přivine“ - havran děl: „Už víckrát ne.“

Četl ten text znova a znova, jako by to byla šifra, kterou ještě nepochopil a musel se v ní nejdřív zorientovat. Ve skutečnosti se snažil oddálit okamžik nevyhnutelného. Věděl, co bude následovat.

Všechny ty novinové články v něm už před časem probudily vzpomínku na chvíli před více než dvaceti lety. Bláhově na vše zapomněl, věřil, že když s tím vším skoncuje, za minulostí se zavřou těžká vrata. A přitom pokaždé, když se vzkazem, opsaným z Poeova Havrana, pročetl až k onomu krutému verši, vybavila se mu stejně krutá slova pronesená ústy mladého chlapce, kterým tehdy nepřikládal žádný význam.

• • •

Tma, světlo, tma a zase tma. Ten šepot. Pronásledoval ji na každém kroku. Její studené vězení bylo plné hlasů, slov, kterým nebylo rozumět, vět, které ji děsily. Křik, řev, šepot, smích, šepot, výkřiky, šepot, šepot, ten trýznivý šepot! Zacpala si uši, hlas ale naléhal dál. Rozběhla se. „Stůj!“

Běžela dál, kolem zdí, zakopávala o věci, které jí strašidelně šeptající pronásledovatel se smíchem házel pod nohy. Musí se přece bránit! Nesmí zůstat jen myší utíkající nazdařbůh před kočkou. Praskot, skřípění brzd, smích. Strach. Otáčela se, neviděla nic a přece viděla všechno. Vběhla do mlhy a doufala, že se skryje. Před kým? Nevěděla. Ale chtěla, aby už byl konec. Padala. Chtěla se něčeho chytit, najednou jako by všechno zmizelo. Propadala se pořád hloub a čas se propadal s ní. Padala do minulosti, do budoucnosti a zpět do přítomnosti. Ručičky na cifernících všude kolem se zlověstně točily všemi směry. Šepot, ten šepot! Už ji zase má! Svalila se na dno hluboké propasti. Něco nahmatala. Vzala to do ruky a ohnala se.

„Ne!!“

Zoufalost toho výkřiku ji uklidnila. Ohnala se znovu. Opatrně se postavila a začala před sebou svou novou zbraní mávat. Strach ji s každým zasvištěním vzduchem pomalu opouštěl a ona se uklidňovala. S každým máchnutím získávala více síly a jistoty pro další pohyb. Pokračovala. Šepot ustal. Byla vyčerpaná, ale věděla, že už se ničeho bát nemusí.

M
ang
an

„Tohle ti neodpustím. Zabiju tě, to ti slibuju. Zabiju tě, ale nebudeš to ty, kdo zemře.“

Slyšela ta vzdálená slova a než usnula, po tváři jí přeběhl šťastný úsměv.

* * *

„Zabiju tě, to ti slibuju. Zabiju tě, ale nebudeš to ty, kdo zemře.“

Jako by to bylo včera, kdy ta slova slyšel. Patřila jemu, nebral je však vážně. Co by mu mohl udělat takový chlapec?! Ta situace jej ale tehdy vyděsila. Ještě teď se při vzpomínce na ni rozklepal. Každopádně se rozhodl se vším skončit. Měl práci a díky ní i docela dost peněz, nemusel už přece prodávat pervitin. Dokud se nic nedělo, bral to jako příjemný přivýdělek. Když pochopil, že být dealerem je příliš riskantní, zazdil ukončenou etapu života hluboko do své paměti. Teď se hlásila o slovo...

Vzal za kliku a s polknutím ji stiskl. Pomalu otevíral dveře, těžší o každý posunutý centimetr, až se ocitl tváří v tvář hrůze, která jej měla potkat. O tom, co viděl, bylo rozhodnuto už před dvaceti lety. „Zabiju tě, ale nebudeš to ty, kdo zemře.“ Nikdy si neměl zakládat rodinu. Nikdy se neměl ženit! Nebylo by mu co sebrat.

Byli tam všichni. Markéta i obě děti. Ležely na zemi mezi zavařovačkami, jablky, bruslemi, lyžemi a spoustou nepořádku, který se za ta léta nechtělo nikomu uklidit. S tváří bez výrazu konsternovaně zíral do tmy, neměl odvahu rozsvítit. Věděl, co se jim stalo. A věděl, že v novinách se už žádá další oběť pervitinu neobjeví... Byl poslední na seznamu, tím si byl jistý. S pláčem dveře rychle zabouchl a odešel do kuchyně k domácím zásobám pálenky. Žít s tím nedovede, o tom dlouho přemýšlet nemusel. Zabil vlastní rodinu ještě předtím, než si ji vůbec pořídil! Kéž by s tou pochybnou živností nikdy nezačínal! Zničila mu život, stejně jako zničila život tomu klukovi. Když tehdy dorazil s novou zásilkou, nedokázal už ničemu zabránit. Jen nevěřicně přihlížel nebezpečnému dění. Nedocházelo mu, že by mohl být považován za spolupachatele, byl přece pouhým prodávčem! Teď cítil dech smrti i na svém vlastním zátylku a nebylo to příjemné. Čím víc pil, tím lépe se rozpomínal, jak tehdy sháněl zboží.

• • •

Tehdy jsem přijel z intru dřív než obvykle. Byl pátek, neuvěřitelná zima. Po náročném týdnu jsem se

těšil, až si doma odpočinu. Spěchal jsem, abych se trochu zahřál. Ale už na sněhem zasypaném chodníčku vedoucím k našemu domu jsem si všiml, že něco není v pořádku. Nedokázal jsem to pojmenovat, nevěděl jsem, jestli něco chybí, nebo naopak přebývá, měl jsem jenom neodbytný pocit, že je něco špatně. Nemohl jsem tušit, že právě v tom okamžiku pro mě jednou provždy skončil celý svět. Nemohl jsem tušit, že jsem tehdy jednou provždy ztratil domov.

Dveře do bytu jsem otevírat nemusel. Jejich torzo mi mávalo na pozdrav. Viselo a houpalo se na jediném pantu. Kliku společně s celým zámekem ležela na rohožce, nastražená pod nohy nepozorných příchozích. Nevěřil jsem vlastním očím. Ta spoušť! Kusy rozbitého nábytku byly úplně všude. V předsíni nezůstal jediný celý kus, všechno bylo rozporcované. Jako po nějakém náletu. Opatrně jsem šel dál. Bylo mi mdlo. Báł jsem se. Prošel jsem zbytkem dveří do pokoje. U postele ležela sekera. Nevěděl jsem, co tam dělala, kdo ji tam dal, byla tam. Tam?

Proč zrovna u postele, sakra?!

A pak jsem si toho všiml. V jednom rohu místnosti cosi leželo. Zlé tušení se naplnilo – byla to máma. Došlo mi, že moje snaha uchránit ji od vnějších vlivů tím, že ji nepustím ven, selhala. Našlo si ji to. A dokonce to stálo v dalším rohu místnosti. Ani po smrti ji to nechtělo opustit. Připadalo mi neuvěřitelné, že tam ten chlap jenom tak stojí a zírá na kůlničku na dříví, co zbyla z mého domova. Krve by se ve mně nadořezal. Dostal jsem se do příšerného stavu. Řval jsem, kopal kolem sebe, slzy mi z očí tekly proudem a ten týpek tam pořád stál.

„Tohle ti neodpustím. Zabiju tě, to ti slibuju. Zabiju tě, ale nebudeš to ty, kdo zemře!“

Konečně se pohnul. Ječel jsem na něj spoustu dalších věcí, ale ty už zřejmě neslyšel.

Vyběhl ven a zastavil se asi až doma. Já už jsem žádné doma neměl. Tehdy v prosinci pro mě skončil život, protože mi sebral všechno, co jsem měl kdy rád. Protože mi sebral mámu.

Pitva nezjistila nic, co by mě překvapovalo. Závěr zněl: prasknutí cévek v mozku v důsledku dlouhodobé nadměrné konzumace pervitinu a úplné vyčerpání organismu.

Ani jednomu se vzhledem k posledním měsícům nemohl nikdo z blízkého okolí divit. Rozma-

šírovaný byt byl přičten na vrub psychotickému stavu paranoidní deprese, která se, podle slov policejní psycholožky (pro brzké zotavení mně přidělené státem), může u dlouhodobých uživatelů vyskytovat jako jeden z abstinčních příznaků. Na pohřeb dorazili strýčkové a tetičky, které jsem v životě neviděl, zřejmě z určité senzacechtivosti a možná i kvůli pohřební hostině zaplacené z peněz nadace pro podporu sirotků. Byt byl vyklizen a přepsán na mě s tím, že jím budu moci disponovat v dospělosti. Do té doby jsem měl být v péči babičky. Otce jsem neměl, narodil jsem se, když bylo mámě sedmnáct, a ta buď nevěděla, s kým otěhotněla, nebo to nikomu neřekla. Kolonka v mém rodném listě považovala otce za neznámého.

Z intru už jsem se moc nevracel, většinou jednou za měsíc, když už jsem zoufale potřeboval peníze. Vždycky jsem se vymlouval, že každý víkend domů jezdit nemůžu, protože mám příliš mnoho učení. Což byla vlastně pravda, protože mě začala zajímat chemie, zvláště její biochemické odvětví. Kdykoliv jsem mohl, zalezl jsem do knihovny a četl si o výskytu, struktuře a účincích alkaloidů na lidský organismus. Spolužáci se mě několikrát pokoušeli někam vytáhnout, ale pak mě nechali být, asi si říkali, že se ze mě po mámině smrti stal nudný panák. Ale já jsem si nudný nepřipadal. Můj nový koníček mi přinášel spoustu zábavy, hlavně proto, že jsem díky němu přišel na to, jak se světu odvděčit.

Po mámě toho moc nezbylo, před příjezdem policie jsem ale stihl schovat její deníček. Stránky vzadu vedla jako adresář, v něm měla zařazené všechny, kteří jí ten zatracený sajrajt kdy prodali. Nijak důmyslně to nekryla, u všech těch přezdívek bylo velké P. Napočítal jsem jich šest, pečlivě jsem si je přepsal k sobě a mámin diář spálil. Kazil by mi iluzi o její dokonalosti.

Rozhodl jsem se chemii studovat a celá léta studia jsem trávil tím, že jsem pátral po bližších údajích všech těch zmetků a jak v bakalářské, tak později v diplomové práci jsem se intenzivně věnoval pervitinu. Po škole mě zaměstnali v laboratoři, takže shánění materiálu a výroba ilegálního sortimentu probíhaly poměrně nenápadně a bez větších problémů. Ve volném čase jsem sledoval své budoucí

oběti a aktualizoval si o nich informace. Až přišla kýžená doba pomsty, veselý čas vánoční.

Více než dvacet let od máminy smrti jsem se začal vydávat na nebezpečné výpravy a odškrtával si dealery jednoho po druhém z notýsku. Nepřepadával jsem je, zaměřil jsem se na jejich nejbližší. Chtěl jsem, aby okusili bolest ze ztráty nejmilovanějších lidí, ze ztráty domova. Protože všude dobře, ale doma je nejlíp, jak říkal ten idiot. Jenže co je domov? Mnohem víc, než jenom místo, kde máme kartáček na zuby. A kdy jindy než v období adventu? Všichni se těší, až prosinec doplyne ke svým posledním dnům, kdy se budou rozdávat dárky, falešné úsměvy a rodiny se budou válet na gauči u televize šťastné skutečností, že jsou spolu...

Speedyho jsem si nechal na konec. Byl u máminy smrti a bylo mu to srdečně jedno. Ležel mi v žaludku, chtěl jsem si ho vychutnat. Sebral jsem mu všechny a ještě jsem si kvůli němu dával práci s vymýšlením vzrušující detektivní hry se vzkazy. Toho Havrana mi pro něj bylo skoro líto. Pak jsem se nechal chytit a umístit ve vazbě, odmítl o čemkoliv mluvit a vyžadoval toho nejhlupejšího a nejméně úspěšného obhájce, abych měl jistotu, že si zbytek života za ty ubohé nevinné rodinné příslušníky dealerů odedřu. A ten imbecil si přijde a s veselým úsměvem mi řekne, že jdu domů!

Ale já domov nemám od doby, co moje matka sekerou rozmlátila náš byt a udělala si z něj rakev. Vím, co umí pervitin. A Speedy to asi taky věděl. Dostat do sebe to svinstvo pro něj asi nebyl velký problém. Pak si klidně chcípne v policejním autě po tom, co se přizná k celému mému dokonalému plánu! Nikdo jiný to udělat nemohl. Měla to být moje akce! Já si měl odsedět výjimečný trest za neuvěřitelně odpornou trestnou činnost! A ten hajzl mi nejdřív sebere mámu a pak i jediné, co mohlo ránu po ní zacetit! Nedovolím, aby mi zkazil i zbytek mého posraného života. Rezavá mříž v okně pokrytém bílým sněhem je dostatečně vysoko na to, aby se mu to povedlo. Můžou mě přijít pustit na svobodu. Svým posledním dobrým skutkem se jim postarám o malé zpestření monotónní práce a posilovací trénink...

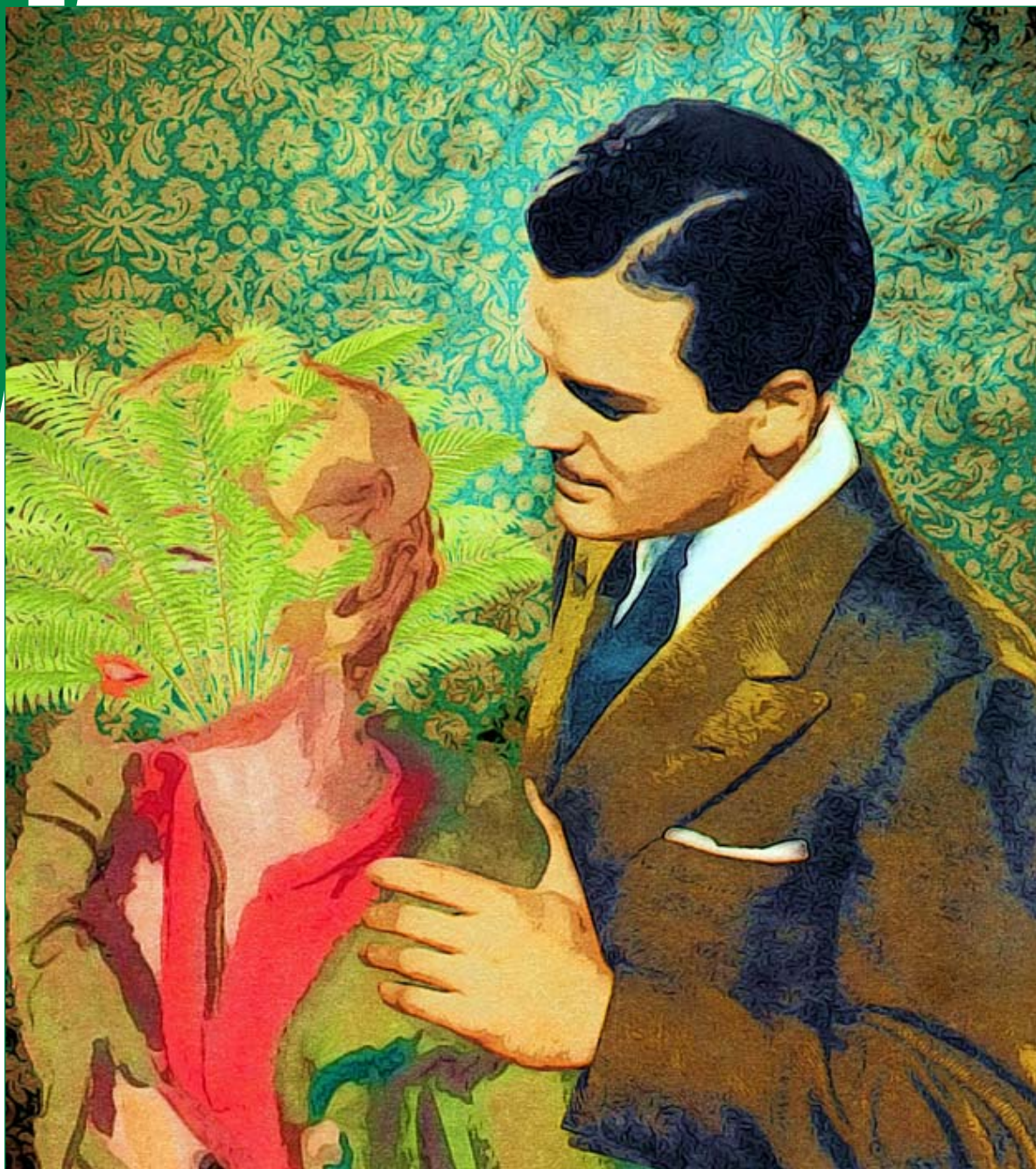
• • •

U postele ležela sekera. Už vím, co tam dělala i kdo ji tam dal, byla tam. Tam?

A
rgo
h

Seděl jsem ve
svém křesle
a sluneční prsty
se proplétaly
s prsty tmy...
Ewald Murrer

Metamorfóza

Večeřící ptačí muž je
pozorován tříprsou ženou

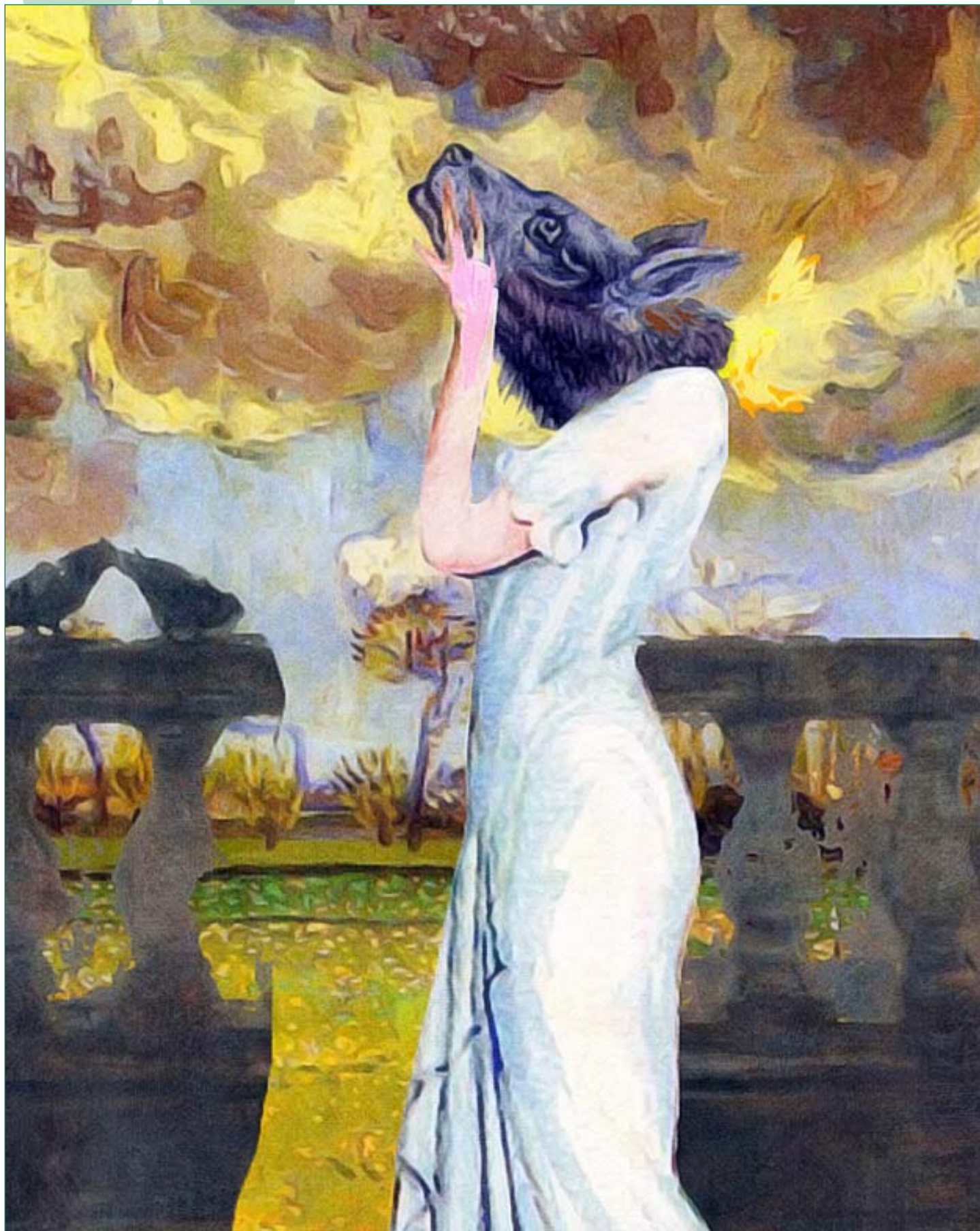

Anděl přináší zapomnětlivému kuřákovi oheň

A

Na dně

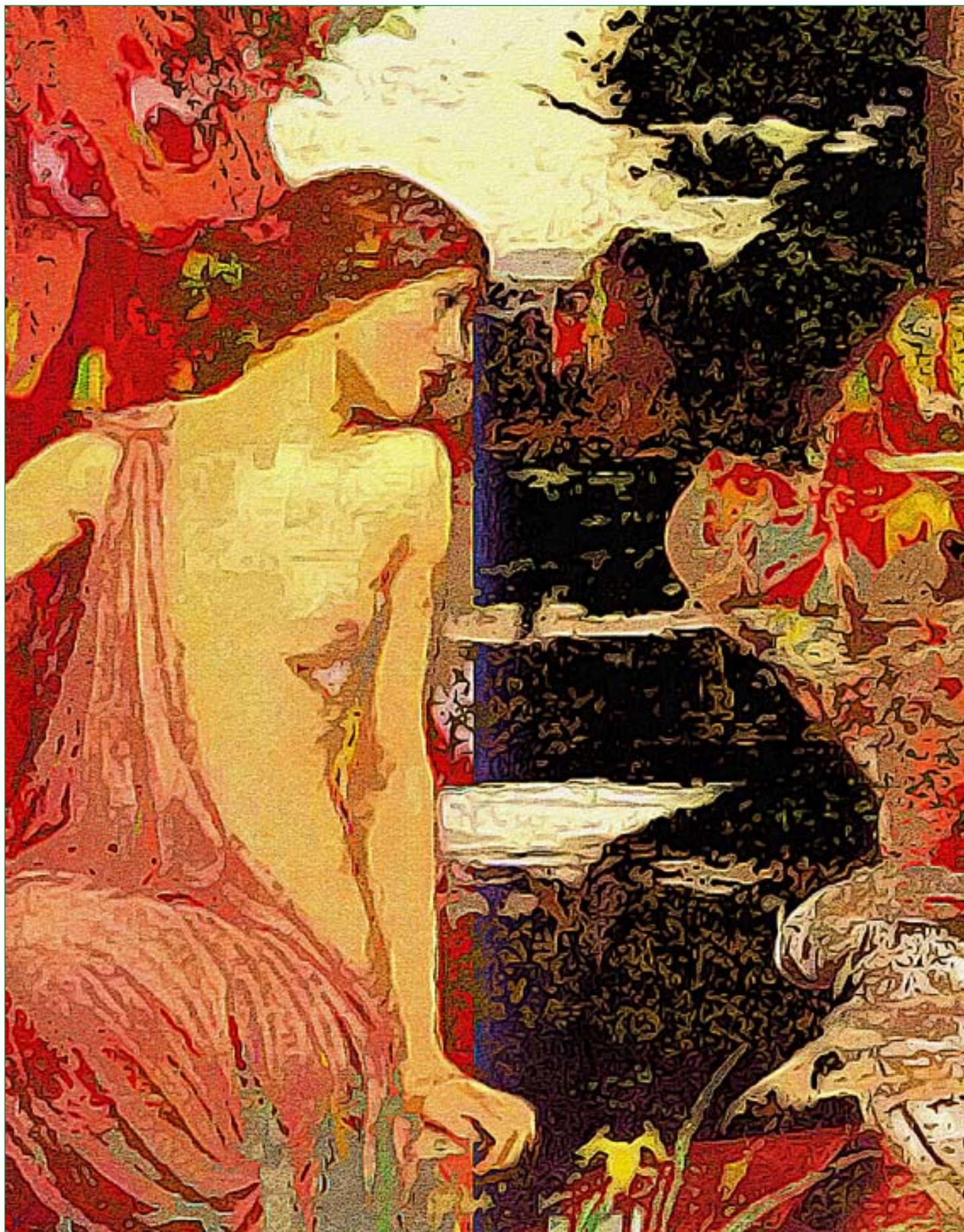
Přicházejí s nocí a mlhou

A
rgo
nZ Vietnamu (III)
Jakub Šofar

Courat se jen tak městem je základní badatelský postup. V Hanoji, bydlíte-li ve starém městě, nemusíte nikam jezdit, všechno se dá zvládnout po svých. Pokud se tedy vůbec dostanete z hotelu, pokud není v zajetí motorek a skútrů.

Když hned vedle narazíte na Prague Pub, na jehož štítě vedle nápisu je půllitr piva a pak jakási rostlina, která by mohla být pětিলístek nebo javorový list, nebo rostlina, kterou smíte vlastnit jen menší než malé množství, den je krásný.

Jsou cestovatelé, které zajímá město z pohledu způsobu vedení elektrického proudu. Zatím nejlepší to bylo v Bombaji, ale ani Hanoj si nesto-

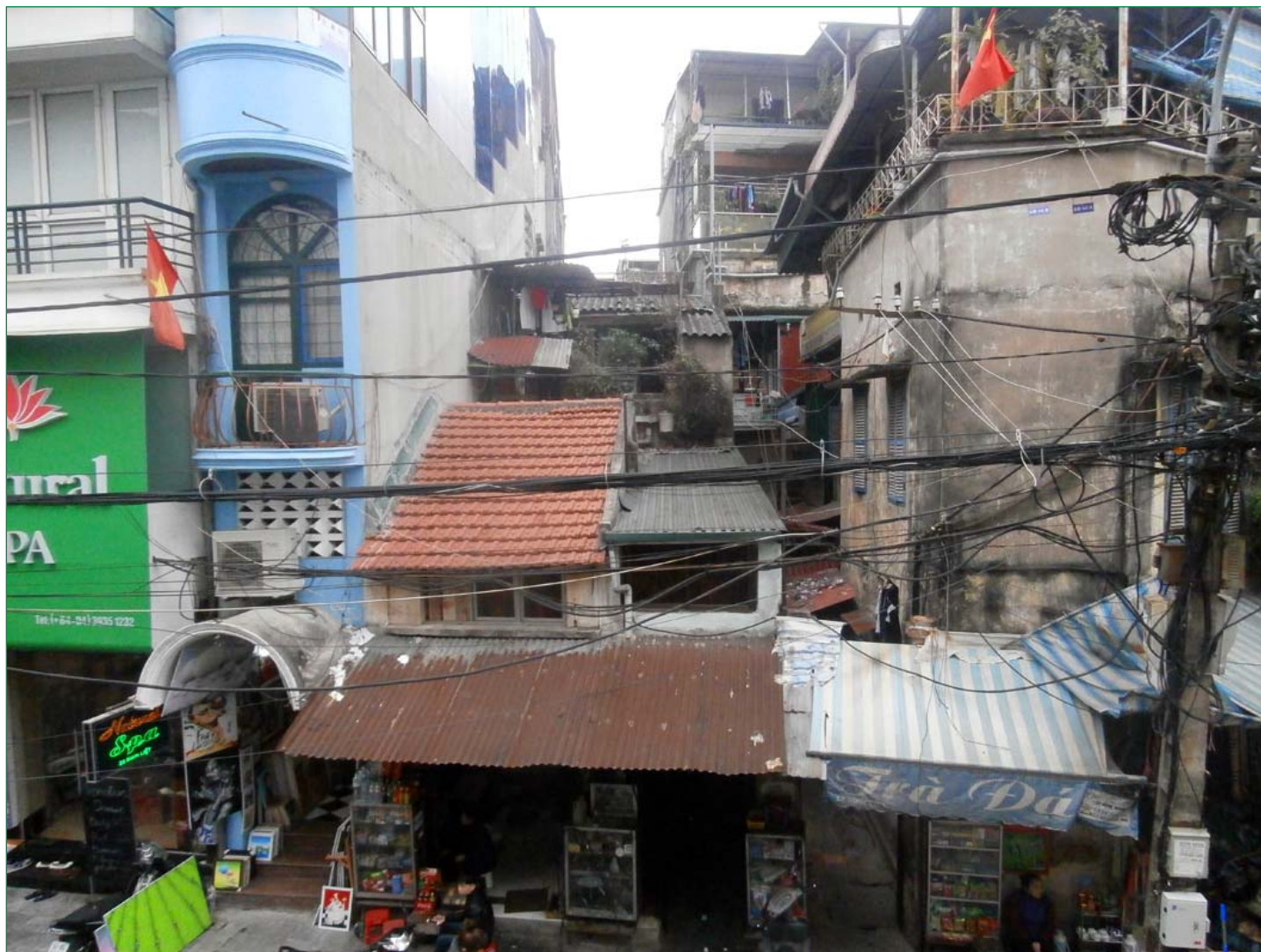
jí špatně. Á, tady voní káva. V Hue Café si můžete vybrat z mnoha druhů, mimochodem Vietnam je druhý největší vývozce kávy, což jsem vůbec netušil (podobně je to s rýží). O tzv. vietnamské coffee někdy jindy (to jsem ostatně psal už minule), tady jen poznámku, že v téhle kavárně, která je současně i prodejnou, jsem náhodou potkal kavárníka z Moravy, jenž sem jezdí „koštovat“ a kupovat vzorky. Tomu říkám správná pražská kavárna (legranda!!!).

Centrem Hanoje je Jezero navraceného meče, na jeden z ostrůvků se dostanete přes červený most Huc. Je zde Chrám nefritové hory a Želví věž... Vloni zemřela želva, která žila v je-

Foto Jakub Šofar

A
rgo
n

zeře, a moc se jí nedivím, ostatně neviděl jsem ve Vietnamu vodní plochu, do které bych dobrovolně vlezl (když to srovnáte třeba s curyšským jezerem...), zase je pravda, že Švýcaři nebojovali s napalmem. Želva byla snad jediná svého druhu. To jsou ty nešťastné konce dobrých začátků. Kdyby místo Vltavy byla velká smradlavá louže, tak nějak by to vypadalo.

A z historie zase zpátky do přítomnosti. Ejhle, edukace, jak správně močit, aby „urina“ netekla mimo a paní uklízečka neskřípala zubama.

I v centru Hanoje jsou tržnice, na kterých ale rýži neprodávají Češi, ale Vietnamci. I když správně by to tak mělo být. Z pohledu synchronicity i demokracie. Říká Vietnamka Vietnamci: Včera jsem zase byla nakupovat u těch Čechů, ti se fakt nezastaví, pořád jsou v jednom kole!

A zase si unaveně sednout. A dát si plzínku ve vietnamské „české plzeňské“ restauraci. Ne-ní marná.

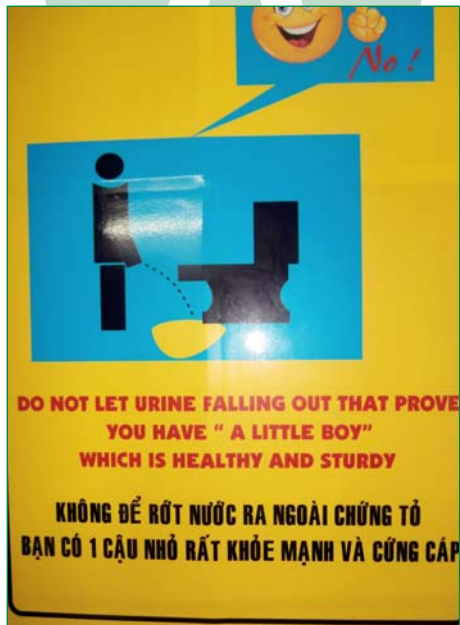
Odpoledne se holt nedá nic dělat: když Hanoj, tak strýček Ho. Nejdřív ale do buddhistického chrámu, který stojí kousek od muzea vietnamských revolučních tradic, ale i přítomnosti. Tahle symbióza, dvě víry ruku v ruce, je sympatická. Nejdřív zapálit tyčinku a pak přejít o 100 metrů dál a trochu polehtat svoji uhlířskou víru. Mimochodem, vitríny jsou aktualizované. I poslední sjezd tu je zachycen. Takhle se má dělat propaganda. Ještě, že jsem tuhle oblast navštívil v sobotu, když je zavřené Ho Či Minovo mauzoleum, před kterým jsou ve všední dny obrovské fronty. Vidět aspoň jednou v životě strýčka Ho, o to tu běží. Mně stačilo vidět, jak je budova hlídaná už sto metrů před ní. Kdo má rád ideologické pochody Prčice-Mekka, tak ať si to užije. Já už jsem svačil...

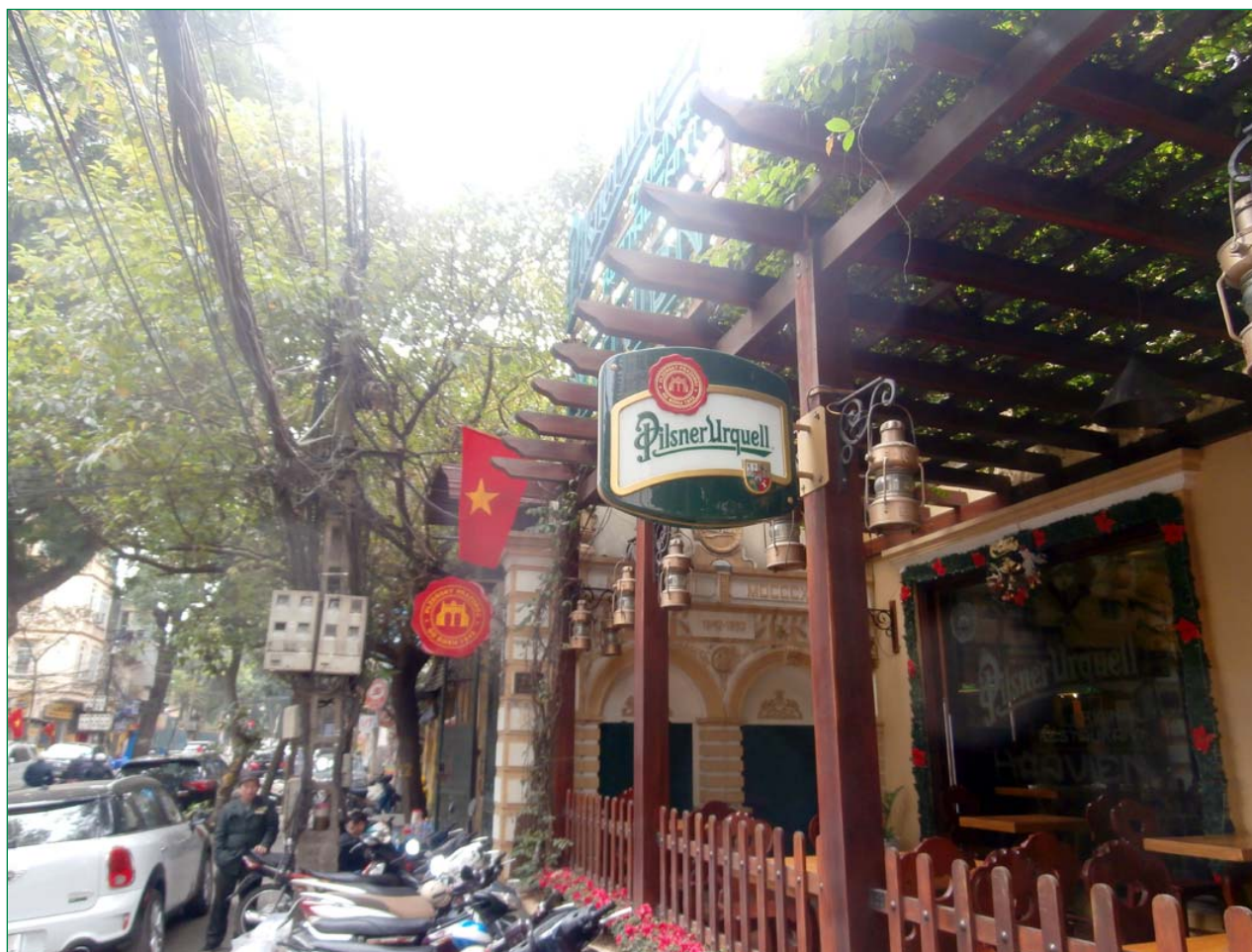

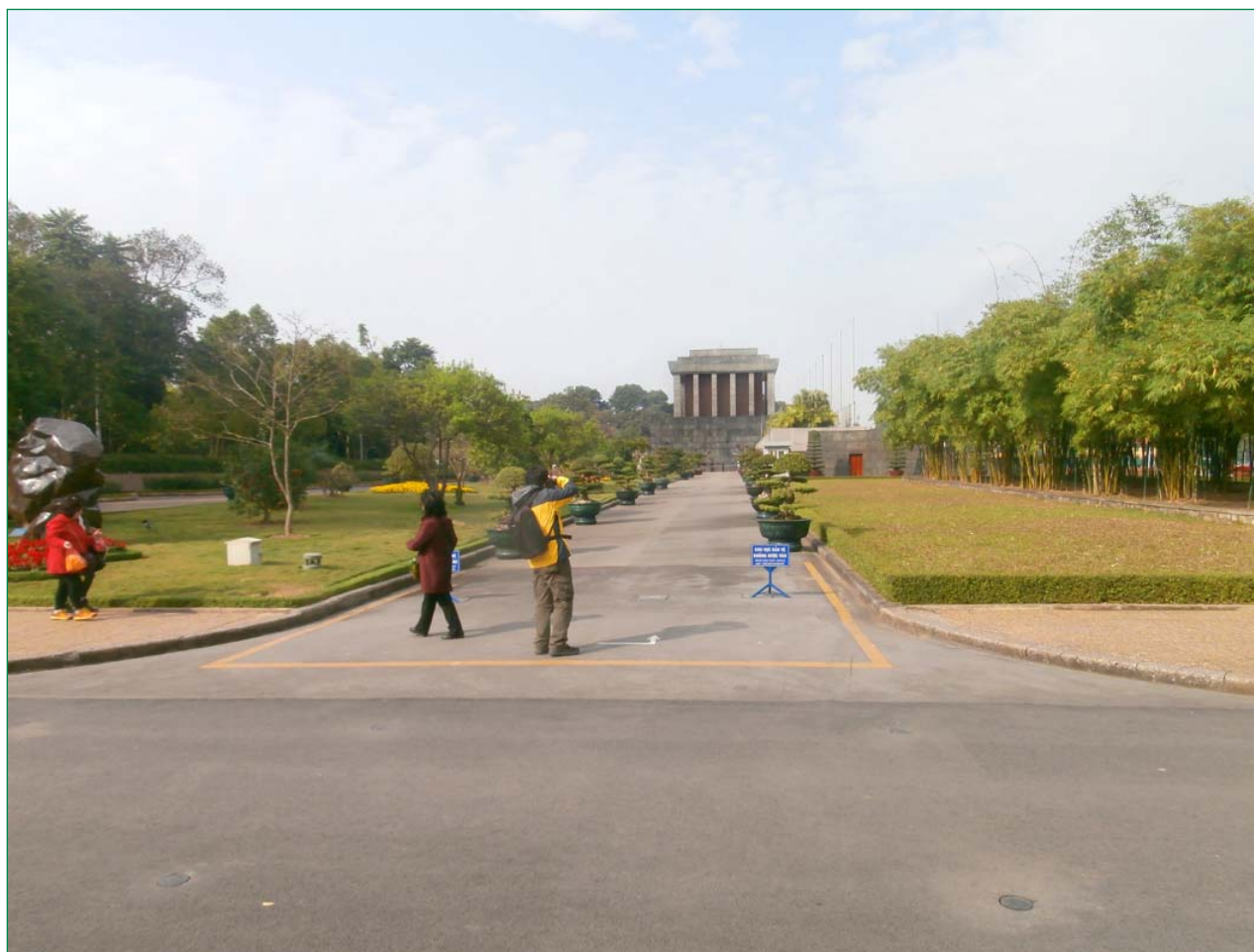

V příštím čísle vychází 1. 7. 2016

v tento den

v roce

1863 začala třídenní bitva u Gettysburgu, síly Konfederace byly poraženy armádou Unie

1883 je Praze vydán pod názvem „Abecední seznam dosud ohlášených P. T. abonentů pro ústřední síť telefonickou“ telefonní seznam.

1899 narodil se herec Jindřich Plachta

1903 odstartoval první ročník cyklistického závodu Tour de France

1925 zemřel hudební skladatel Erik Satie

1930 ČSA uskutečnily první mezinárodní let letadlem Ford 5AT na lince Praha–Záhřeb

1936 narodil se režisér Sydney Pollack

1952 zemřel básník Fráňa Šrámek

1961 narodil se atlet Carl Lewis

1976 narodil se nizozemský fotbalista Ruud van Nistelrooy

1979 firma Sony představila Walkman

1981 zemřel herec Jiří Voskovec

1997 Hongkong byl předán Číně

2015 zemřel britský makléř a záchránce 669 dětí Nicholas Winton

svátek má Jaroslava

a v církevním kalendáři sv. Vít mučedník

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!